

Nazwa instytucji

Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

Adwokat ludowy : podręcznik prawniczy ułożony dla ludu i zawierający objaśnienia ustaw, przykłady skarg, próśb i podań w sprawach różnego rodzaju : wreszcie wzory świadectw, kwitów, kontraktów, testamentów i różnych dokumentów, które lud sam sobie może napisać / oprac. Dąbrowski.

Liczba stron oryginału

102

Liczba plików skanów

102

Liczba plików publikacji

103

Sygatura/numer zespołu

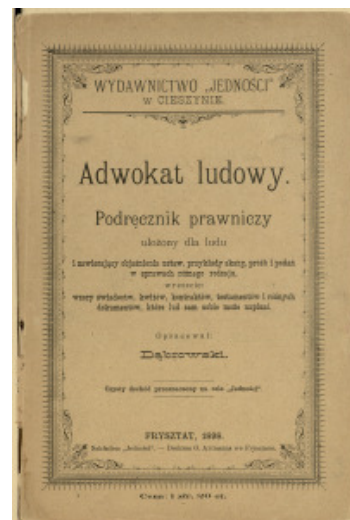
C II 005396

Data wydania oryginału

1898

Zdigitalizowano w ramach projektu pt.

Udostępnienie cieszyńskiego dziedzictwa piśmienniczego on-line

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Śląskie.

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

WYDAWNICTWO „JEDNOŚCI”
W CIESZYNIE.

Adwokat ludowy.

Podręcznik prawniczy

ułożony dla ludu

i zawierający objaśnienia ustaw, przykłady skarg, próśb i podań
w sprawach różnego rodzaju,

wreszcie:

wzory świadectw, kwitów, kontraktów, testamentów i różnych
dokumentów, które lud sam sobie może napisać.

Opracował:

Dąbrowski.

Czysty dochód przeznaczony na cele „Jedności”.

FRYSZTAT, 1898.

Nakładem „Jedności”. — Drukiem G. Axtmanna we Frysztacie.

Cena: 1 zhr. 20 ct.

—♦— Rok 1899. —♦—

Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie.

C E L :

Ubezpieczenie budynków i ruchomości od szkód ogniowych;
Ubezpieczenie ziemiopłodów od gradobicia;
Ubezpieczenie życia człowieka we wszystkich kombinacjach.

[Towarzystwo oparte jest na wzajemności,
na pokrycie wydatków służą przedewszystkiem zaliczki składane przez Człon-
ków; na nieprzewidziane wydatki istnieją fundusze rezerwowe,
które z końcem 1897 r. wynosiły we wszystkich trzech działach
złr. 4,249.691-11.

Czystą pozostałość po zamknięciu rachunków każdego
roku rozdziela się pomiędzy stowarzyszonych w stosunku
do opłat wnoszonych.

Według rachunków zamkniętych z końcem roku 1897 wynosiła :

czysta pozostałość w dziale ubezpieczeń od ognia złr. 659.420-70,
z której wypłacono Członkom 20% zwrotu od wpłaconych zaliczek, w
dziale ubezpieczeń od gradu pozostałość w kwocie złr. 30.617-98,
która użyta została na pokrycie pożyczki z funduszu rezerwowego grado-
wego w myśl § 40 ust. 2 statutu; czysta pozostałość w dziale ubez-
pieczeń na życie wynosiła złr. 35.319-33, z której przypadło Członkom
z działu ubezpieczeń pośmiertnych i mieszanych 5% zwrotu, a z
działu ubezpieczeń na dożywocie 2% zwrotu od wpłaconych premii.

Wypłacone wynagrodzenia za klęski elementarne w czasie
37-letniego istnienia Towarzystwa wynoszą złr. 53.879.172-46
a w dziale ubezpieczeń na życie wypłacone kapitały po-
śmiertne, posagi i renty w czasie 28-letniego istnienia
tego działu wynoszą złr. 5.993.295.

Zwrócono członkom od czasu założenia Towarzystwa w
dziale ogniowym i gradowym złr. 12.262.621-21, a w dziale
życiowym złr. 679.307-39.

Wydawnictwo „Jedności“
w CIESZYNIE.

ADWOKAT LUDOWY.

Podręcznik prawniczy

ułożony dla ludu

i zawierający objaśnienia ustaw, przykłady skarg, próśb i podań w sprawach różnego rodzaju,

wreszcie:

wzory świadectw, kwitów, kontraktów, testamentów i różnych dokumentów, które lud sam sobie może napisać.

Opracował:

Dąbrowski.

Czysty dochód przeznaczony na cele „Jedności“.

FRYSZTAT, 1898.

Nakładem „Jedności“. — Drukiem G. Axtmanna we Frysztacie.

340 (07)SL

C00539611

Przedmowa.

Niniejszy podręcznik napisałem w nadziei, że odda on usługi ludowi wyrzucającemu niepotrzebnie ogromne pieniądze na rzeczy, które sam sobie może w domu napisać.

Pierwszym, który odczuł potrzebę takiego podręcznika, był śp. Dr. Andrzej Cinciała, notaryusz w Cieszynie. On to przed 15. laty wydał podobny podręcznik polski, który niestety prawdopodobnie z powodu wysokiej ceny mało dotychczas rozpowszechnionym został.

Podręcznik niniejszy napisałem krótko, aby cena tegoż dziełka dla ludu była przystępną. To też „Adwokat ludowy“ zawiera tylko te rzeczy, które lud sam sobie wypracować potrafi i zawiera tylko takie objaśnienia ustaw, które mu niezbędnie są potrzebne.

„Adwokat ludowy“ zawiera jednak nie tylko te sprawy, które wchodzą w zakres sądownictwa, ale także rzeczy, z którymi lud wobec władzy politycznej lub skarbowej często ma do czynienia.

Czytelnikowi, chcącemu z niniejszego dziełka korzystać, polecam gorąco, żeby nie żałował czasu i przeczytał sobie przynajmniej raz jeden „Adwokata ludowego“, gdyż w tym tylko razie nabierze on świadomości o najważniejszych punktach ustawy i będzie też miał właściwe wyobrażenie o tem, w jaki sposób układają się prośby, podania itp.

Zwracam uwagę, żeby lud nie tłumaczył wzorów tych na język niemiecki, lecz żeby wnosił podania i pisał wszelkie dokumenta po polsku, trzymając się dokładnie wzorów w niniejszym

„Adwokacie“ podanych. Władze przyjmować muszą polskie podania i dokumenta i zobowiązane też są przesyłać stronom polskie wezwania i uchwały, tembardziej skoro strona odnosi się do władzy po polsku. Często urzędy nie czynią tego, nie chcąc ustąpić woli i potrzebom ludu, przeciw czemu lud powinien wnosić zażalenia do wyższych władz, bo skoro my za ciężko zapracowany grosz urzędy utrzymujemy, to możemy chyba żądać, aby obcowały z nami w tym języku, jakim mówimy.

Zwracając uwagę na objaśnienie przy końcu niniejszego podręcznika podane, gorąco raz jeszcze upraszam wszystkich, aby sobie treść jego częściej przeczytali, albowiem objaśnienia w nim podane są dla każdego niezbędnie potrzebne.

We Fryszcie, dnia 1. grudnia 1898.

Dąbrowski.

Część I.

Postępowanie sądowe w obywatelskich sprawach spornych. (czyli tak zwany proces cywilny).

Jeżeli ktoś prowadzi z drugą osobą spór, wtenczas udaje się na drogę procesu cywilnego.

Obecnie w tym względzie nastąpiło już ulepszenie, albowiem strony mają prawo udać się ze skargą wprost do sądu, gdzie bezpłatnie ze stroną protokół spisany zostanie. Ze względu, że lud w sprawach spornych bezpłatnie korzystać może z drogi sądowej, mógłibyśmy część pierwszą naszego wydawnictwa zupełnie opuścić, gdyby nam nie chodziło o to, że trzeba zachować całość a wreszcie, że niejeden z Czytelników będąc w posiadaniu podręcznika oszczędzi sobie czasu i drogi, skoro sam ułoży podanie a względnie skargę i prześle takową do sądu.

Kto może prowadzić proces sporny?

Do prowadzenia procesu cywilnego przed sądem ma prawo każda osoba, która jest pełnoletnią a nie jest pod kuratelą. Osoby, które stoją pod opieką ojca, opiekuna lub kuratora, nie mogą przed sądem samowładnie jako strony wystąpić, lecz mogą to uczynić jedynie przez zastępcę prawnego a mianowicie przez ojca, opiekuna względnie kuratora.

Tylko w sprawach drobiazgowych (bagatelnych) *) mogą małoletni sami jako skarżyciele lub oskarżeni przed sądem stawać, o ile rzeczą, o którą chodzi, mogą według ustawy samodzielnie rozporządzać.

Czy do prowadzenia procesu cywilnego potrzeba adwokata?

Przed sądem kolejalnym I. instancji (oprócz w sprawach małżeńskich) muszą się strony zastępować przez adwokatów. Zresztą może każdy sam siebie zastępować. Wyjątek stanowią spory przed sądem powiatowym, przy których wartość rzeczy nie przewyższa 500 złr. W takich wypadkach mogą osoby, które z ważnych powodów osobiście odstawić się nie mogą, oddać pełnomocnictwo innej osobie chociażby nie adwokatowi. Pokątni pisarze nie mogą być pełnomocnikami.

*) Sprawy drobiazgowie czyli bagatelne są to spory o sumy pieniężne nieprze-
noszące 50 złr. lub inne przedmioty, nie mające wartości większej, jak 50 złr.

W sprawach drobiazgowych istnieje ten sam przepis z tym dodatkiem, że męŜa moŜe nawet Źona zastępować.

Pełnomocnictwo takie opiewać będzie na przykład następująco :

50 ct. stempel (musi być przepisany)

Pełnomocnictwo.

mocą którego ja niŜej podpisany Paweł Brączek, rolnik w Zebrzydowicach upowaŜami p. Józefa Gawłasa, rolnika w Raju, do prowadzenia procesu w moim imieniu przeciw Karolowi Parchańskiemu w Żywocicach i zastępowania mnie przed sądem w sprawie drobiazgowej dotyczącej zapłaćnia zakupionego 1 hl. grochu za cenę 8 zŹr.

W Zebrzydowicach, dnia 28. listopada 1868.

Paweł Brączek.

Jan Zabrzecki, Źwiadek.

Karol Bierski, Źwiadek.

Niniejsze pełnomocnictwo przyjmuję :

W Raju, dnia 29. listopada 1898.

Józef Gawlas.

Wierzyciel nie musi dłuŜnika zaraz skarŜyć, lecz moŜe go naprzód pozwać do sądu w celu załatwienia sporu na zgodnej drodze.

Formularz wniosku dotyczącego pozwania dłuŜnika w celu zawarcia ugody pisze się następująco :

(Stempel za 1. koronę przyklepić).

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego w Boguminie.

Oddział . . .*)

Wniosek

Pawła Źebroka, górnika w Łazach
przeciw

p. Stanisławowi Musiałkowi,
chałupnikowi w Rychwałdzie l. 48.

w celu wezwania przeciwnika do rozprawy i do zawarcia ujednania z powodu spłaty poŜyczki w kwocie 100 zŹr.

Podwójnie, 1. rubryka

Stanisław Musiałek, chałupnik w Rychwałdzie winien mi na mocy skryptu dłuŜnego 100 zŹr., które juŜ dnia 1. paŹdziernika płaćne były.

PoniewaŜ się spodziewam, Źe sprawa ta załatwioną być moŜe przed sądem na dobrej drodze, przeto wnoszę, Źeby wezwano p. Stanisława Musiałka, chałupnika z Rychwałdu do rozprawy i w celu próby zawarcia ugody.

Paweł Źebrok.

Lepiej jednak udać się do sądu po wezwania dla siebie i przeciwnika, bo w takim razie nie ma Źadnego wydatku na stemple, gdyŹ protokołu nie spisuje się.

Wszelkie podania, skargi, proŜby i dokumenta powinny a względnje muszå być pisane na czystym, białym papierzu formatu kancelaryjnego.

Dawniej pisano rubrykę, czyli napis zewnåtrz, tymczasem obecnie powinna się znajdować rubryka wewnåtrz według wyŜej podanego wzoru.

W sprawach spornych wszystkie podania wnoszone być muszå podwójnie, poniewåŜ jedno podanie zostanie w sądzie a drugie otrzymuje przeciwnik. Dla skarŜyciela wystarcza rubryka tj. napis.

*) Tu się wpisuje rzymskimi cyframi liczbę oddziału w sądzie. JeŜeli skarŜycielowi nie jest wiadoma liczba oddziału, wtenczas nie musi jej wpisywać.

Na podanie przylepić trzeba stempel stosownie do wartości, jaką rzecz zaskarżona przedstawia. A więc na podanie w sprawach, w których chodzi o rzecz wartości do 50 złr. należy się stempel 12. ct. zaś na podania powyżej 50 złr. potrzebny stempel za 1 koronę. Załączniki ostemplowane być muszą również stosownie do wartości rzeczy, o którą spór chodzi. I tak do 50 złr. należy się 10 ct., zaś nad 50 złr. należy się 15. ct. od załącznika.

Do powyższych objaśnień potrzeba się bezwarunkowo w sprawach. spornych zastosować.

Skarga o spłatę pożyczki, która na zapis dłużny*) udzieloną była.

(Stempel za 50 ct. przylepić).

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego w Skólczowie

Oddział . . .

Skarga

Józefa Hamruza, kowala w Chybi, jako
skarżyciela

Janowi Słowikowi, chałupnikowi w Hownicy
l. 27, jako oskarżonemu

przeciw

o zapłatę pożyczki w kwocie 200 złr. w. a.

Załączniki *A B* w odpisie, podwójnie,
1 rubryka.

A Na mocy zapisu dłużnego *A* z dnia 3. marca 1897 winien mi p. Jan Słowik, chałupnik w Hownicy l. 27 za udzieloną pożyczkę 200 złr., które dłużnik zobowiązany był 5% z góry oprocentować a za poprzedniemi trzech miesięcznem wypowiedzeniem zwrócić.

B Pożyczkę tę według rezolucyi *B* z dnia 12. lutego a doręczonej dnia 17. lutego 1898 l. 685 wypowiedziałem dłużnikowi kwartalnie.

Dowody 1. Zapis dłużny *A* w odpisie.

2. Uchwała wypowiedzenia *B* w odpisie. Oryginały posiadam i chętnie takowe zaskarżonemu do przejrzenia przedłożę.

Ponieważ dotychczas zapłata nie nastąpiła, przeto proszę o wydanie wyroku:

Skarżony p. Jan Słowik w Hownicy jest winien skarżycielowi Józefowi Hamruzowi za udzieloną w gotówce pożyczkę kwotę 200 złr. w. a. wraz z 5% odsetkami od 18. maja 1898 i sądownie przyznanemi kosztami w przeciągu dni czterech pod groźbą egzekucyi zapłacić.

W Chybi, dnia 25. maja 1898.

Józef Hamruz.

Według powyższego wzoru może sobie każdy napisać skargę, ostemplować podanie i załączniki według objaśnienia u góry podanego i podać do sądu. Kto zaś wyznać się nie może, niechaj się uda w dzień urzędowy do sądu, gdzie obecnie wszelkie skargi dotyczące procesu cywilnego urzędownie bezpłatnie spisane być muszą.

Jeżeli ktoś pożyczył pieniędzy bez jakiegokolwiek dokumentu, tylko na świadka, ten napisać musi skargę według następującego wzoru:

*) Zapisy dłużne (czyli obligacye — jak to u nas mówią) wystawiane zwykle bywają w ten sposób, że na mocy takowych można wprost zainstabulować prawo zastawu. Powyżej chodzi jednak o zwykły zapis dłużny.

(Stempel za 50 ct. przyklepić).

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego w Jabłonkowie.

Oddział . . .

Skarga

Karola Koczwały, w Piosku
jako skarżyciela
przeciw

Władysławowi Pieczce, siedlakowi
w Istebnej l. 19
jako zaskarżonemu.

o zapłatę pożyczki 100 złr. w. a.

Podwójnie, 1 rubryka.

Władysław Pieczka winien mi jako pożyczkę 100 złr., które mu dnia 17. czerwca 1897 w obecności p. Karola Wichnera, kupca w Piosku wypożyczyłem, a które dłużnik zobowiązał się 5% odsetkami oprocentować a za poprzedniem kwartalnem wypowiedzeniem mi zwrócić.

Pożyczkę tę wypowiedziałem mu w obecności p. Karola Wichnera dnia 12. lipca 1898.

Dowody: Zeznanie stron i świadka p. Karola Wichnera, kupca w Piosku.

Ponieważ dłużnik dotychczas pożyczki zaciągniętej wcale nie zapłacił ani też odsetek od 1. stycznia 1898 jeszcze nie uiścił, przeto proszę o wydanie wyroku:

Zaskarżony p. Władysław Pieczka winien skarżycielowi Karolowi Koczwarze w Piosku za udzieloną w gotówce pożyczkę w kwocie 100 złr. wraz z 5% odsetkami od 1. stycznia 1898, oraz sądownie przyznanemi kosztami do 14. dni pod zagrożeniem egzekucyi zapłacić.

W Piosku, dnia 1. listopada 1898.

Karol Koczwa.

Gdyby pożyczka ta udzieloną była bez świadka wtenczas skarga ta brzmieć będzie następująco:

(Stempel za 50 ct. przyklepić.)

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego w Jabłonkowie.

Oddział . . .

Skarga

Karola Koczwały w Piosku,
jako skarżyciela
przeciw

p. Władysławowi Pieczce, siedlakowi
w Istebnej l. 19. jako oskarżonemu.

o zapłatę pożyczki 100 złr.

Podwójnie, 1. rubryka.

P. Władysław Pieczka winien mi wypożyczoną w gotówce sumę 100 złr., którą to pożyczkę zobowiązał się dłużnik zwrócić mi do 1. lipca 1898.

Dowody: Zeznanie stron.

Ponieważ dotychczas zapłata jeszcze nie nastąpiła, przeto proszę wydanie o wyroku:

Zaskarżony p. Władysław Pieczka winien skarżycielowi Karolowi Koczwarze zapłacić wypożyczoną sumę w kwocie 100 złr. wraz z odsetkami 5%, i sądownie przyznanemi kosztami pod groźbą natychmiastowej egzekucyi.

W Piosku, dnia 28. września 1898.

Karol Koczwa.

Skarga o zwrót rzeczy.

(Stempel za 12 ct. przylepić).

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego w Cieszynie.

Oddział . . .

Skarga

Franciszka Swaczyny, rolnika
w Szonychlu, jako skarżyciela
przeciw

p. Szczepanowi Przybyłe, rolnikowi
w Ropicy l. 76 jako oskarżonemu.

o zwrot pługu.

Podwójnie, 1. rubryka.

Na wiosnę zeszłego roku wypożyczył odemnie p. Szczepan Przybyła, rolnik w Ropicy l. 76. pług we wartości 28 zhr. z tem umówieniem, że mi pług ten do wszystkich świąt roku zeszłego znów odda.

Dowody: Zeznanie stron i świadka Karola Szczypały, parobka u oskarżonego.

Ponieważ dotychczas p. Szczepan Przybyła pługu mi nie zwrócił, przeto proszę o wydanie wyroku:

Zaskarżony p. Szczepan Przybyła winien mi pług wypożyczony do 14 dni zwrócić a koszta sądowe zapłacić.

W Szonychlu, dnia 15. czerwca 1898.

Franciszek Swaczyna.

Skarga o zapłacenie za robotę.

(Stempel za 12 ct. przylepić).

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego we Frysztacie.

Oddział . . .

Skarga drobiazgowa

Izydora Sznapki, majstra krawieckiego
w Karwinej, jako skarżyciela
przeciw

p. Franciszkowi Santariusowi, górnikowi
w Starem Mieście, jako zaskarżonemu.

o zapłatę 32 zhr. za dostarczone ubrania.

Podwójnie, 1 rubryka.

P. Franciszek Santarius, górnik w Starem Mieście zażądał odemnie sporządzenia jednego ubrania dla siebie a drugiego dla swego syna, które razem za cenę 38 zhr. mu sporządziłem i dnia 10. sierpnia b. r. mu odniosłem. Zaskarżony dał mi jednak tylko 6 zhr. zaliczki a resztę zobowiązał się zapłacić w przeciągu miesiąca.

Dowody: Zeznanie moje i mojego przeciwnika.

Ponieważ dotychczas już 3 miesiące minęły a zaskarżony należności jeszcze mi nie oddał, przeto proszę o zasądzenie p. Franciszka Santariusza na zapłacenie mi 32 zhr. wraz z 5% odsetkami od dnia zaskarżenia i kosztami sądowymi do dnia 14. pod zagrożeniem egzekucyi.

W Karwinej, dnia 4. grudnia 1898.

Izydor Sznapka.

Skarga odporna (wzajemna).

Zdarza się często, że osoba zaskarżona ma również od skarżyciela pewną należność do żądania. W takim bowiem razie wniesć można skargę odporną, ale tylko wtenczas, jeżeli żądanie w skardze odpornej ma

pewną styczeńność ze sprawą w skardze pierwszej. Skarga odporna wnosi się do tego sądu, do którego skarga pierwsza wniesiona została. A więc np. p. Karol z Frysztata zaskarżył p. Józefa z Istebnej do Jabłonkowa. P. Józef może zatem wnieść skargę odporną przeciw p. Karolowi do Jabłonkowa a nie do Frysztata.

Wzór skargi odpornej.

(Stempel za 50 ct. przylepić.)

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego w Strumieniu.

Oddział . . .

Skarga odporna

Stanisława Wacławca, ślusarza
w Pruchnej, jako skarżyciela
przeciw

p. **Wojciechowi Fusikowi**, krawcowi w
Zabrzegu l. 49, jako zaskarżonemu.

o zapłatę pożyczki w kwocie 70 złr. w.a.

Załącznik A w 2 odpisach,
podwójnie i 1 rubryka.

Na wiosnę roku 1895 wypożyczyłem p. Wojciechowi Fusikowi 70 złr. pod warunkiem, że zwróconą mi zostanie rzeczona pożyczka w przeciągu 2 lat.

Dowody: Zeznanie obóch stron spornych.

A Ponieważ p. Wojciech Fusik nie tylko rzeczoney pożyczki dotychczas mi nie zwrócił, lecz nawet odważył się mnie według załącznika A w tutejszym sądzie o zapłatę 18 złr., które mu za sporządzenie ubrania winien jestem zaskarżyć, przeto wnoszę skargę odporną z tem nadmienieniem, że skarga A w oryginale przy rozprawie się wylegitymuje.

Stawiam przeto żądanie, żeby wydano wyrok, iż p. Wojciech Fusik winien mi 70 złr. wraz z 5% odsetkami od 1. maja 1897 i kosztami sądowemi do 14 dni pod zagrożeniem egzekucyi zapłacić.

W Pruchnej, dnia 17. września 1898.

Stanisław Wacławiec.

W jaki sposób powinna się strona przed sądem zachować?

Strona każda powinna się przed sądem przedewszystkiem przyzwoicie zachowywać i odpowiadać na zapytanie sędziego jasno i z zimną krwią. Nie wolno nigdy podczas rozprawy obrazić sądu, świadka, obrońcę lub przeciwną stronę, gdyż w tym wypadku przysługuje sędziemu prawo nałożenia kary do 50 złr., lub według okoliczności aresztowania nawet do 3 dni, która to kara natychmiast jest wykonalną. Szczególnie zwracamy uwagę, aby nikt stronie przeciwnej podczas mowy nie przeszkadzał. Każdy rozumny człowiek powinien uważać na wywody swego przeciwnika, a chociażby ten tylko same kłamstwo mówił, nie należy mu przerywać, lecz uważać na jego nieprawdziwe twierdzenia a następnie nieprawdę rzeczowo sędziemu przedłożyć. W ten sposób pokonać można przeciwnika przed sądem, gdy tymczasem przerywanie i przeszkadzanie w mowie nigdy nie uważa sędzia za usprawiedliwienie.

Najważniejsze wiadomości o toku rozprawy.

Jeżeli zaskarżony przyzna się, że jest winien zaskarżoną kwotę, wtenczas chodzi tylko o to, czy ma być wydany wyrok, czy też termin

płatności ustanowiony ma być w ugodzie. Ze względu, że na podstawie protokolarnie przed sądem spisanej ugody można tak samo prowadzić egzekucję, jak na podstawie wyroku, czyli że ugoda sądowa ma tę samą wartość prawną jak wyrok, przeto polecamy stronom, żeby w takich wypadkach, w których strona zaskarżona wcale nie zaprzecza długu, żądały od sędziego zawsze spisania ugody a to z tego powodu, ponieważ stempel do protokołu ugody jest o wiele mniejszy aniżeli należytość wyroku.

Stempel do protokołu wynosi:

- a) jeżeli wartość rzeczy spornej nie przekracza 50 złr., wtenczas należy się od każdego arkusza 12 ct.
- b) wyżej 50 złr. od arkusza 50 ct.

Należytości wyroku wynoszą od wartości rzeczy spornej:

- a) do 25 złr. 50 ct.
- b) od 25 złr. do 50 złr. . . . 1 złr.
- c) od 50 złr. do 200 złr. . . . 2 złr. 50 ct.
- d) od 200 złr. do 800 złr. . . . 5 złr.

Od 800 złr. płaci się $\frac{1}{2}$ % wraz z 25 % dodatkiem od wartości rzeczy spornej.

A więc od wyroku dotyczącego zapłaty pożyczki 1200 złr. płaci się $\frac{1}{2}$ % = . 6 złr. —
i 25 % dodatek = . 1 złr. 50 ct.

Razem . . 7 złr. 50 ct.

Stempel zaś na ugodę wynosiłby w tym wypadku tylko 50 ct. od arkusza i od kwoty wedle skali II. 3 złr. 75 ct. a więc — jak u góry powiedzieliśmy — o wiele korzystniej zażądać ugody, jeżeli strona przeciwna uznaje dług zaskarżony.

Świadek, który umyślnie lub bez przyczyny odmówi świadectwa (tj. zeznania jako świadek) może być karany grzywną lub aresztem.

Świadkowie, którzy zasądzeni byli z powodu krzywoprzysięstwa, którzy 14. lat nie posiadają, nareszcie osoby, które nie są zdrowego rozumu, nie śmia być zaprzysiężeni.

Jeżeli strona jest tak dalece ubogą, że nie jest w stanie ponosić kosztu procesu jako skarżyciel lub też jako oskarżony, wtenczas może na mocy należycie wystawionego świadectwa ubóstwa wnieść podanie do sądu o uwolnienie od zapłaty stempli, należytości, taks i wydatków portoryum a jeżeli potrzebne nawet o przydzielenie bezpłatnego adwokata.

Podanie o udzielenie prawa ubóstwa.

(Bez stempla).

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego we Frysztacie

Oddział . . .

Wniosek

Karola Powieśnika, górnika w Orłowej
o udzielenie prawa ubóstwa i przydzielenie adwokata w sprawie spornej przeciw zarządowi kopalni hrabiego Kozubka.

Załącznik A w oryginale i 1 rubryka.

Przed 2. tygodniami wydano mnie bez przyczyny z pracy z kopalni hrabiego Kozubka w Orłowej i wypłacono mi o 6 złr. mniej, aniżeli mi się według umowy należało.

A Według świadectwa A nie posiadam żadnego majątku, a ponieważ jestem obecnie bez stałej pracy, nie jestem w stanie nawet rodziny własnej utrzymać.

Ponieważ wydatków połączonych z prowadzeniem procesu ponosić nie jestem w stanie i procesu tego bez zastępcy prawnego prowadzić nie potrafię, przeto stawiam

Wniosek: ażeby mi w sprawie spornej przeciw zarządowi kopalni hrabiego Kozubka udzielono prawo ubóstwa i przydzielono bezpłatnego zastępcy prawnego.

W Orłowej, dnia 5. listopada 1898.

Karol Powieśnik.

Świadectwo ubóstwa, na mocy którego wnosi się podanie do sądu o prawo ubóstwa, wystawi przełożenie gminy i musi być przez władzę polityczną potwierdzone. Świadectwo to składa się z 2 części a mianowicie z arkusza zapytań, który wypełnić musi strona a następnie z właściwego świadectwa. Formularze znajdować się powinny w urzędach gminnych, które bezpłatnie stronie wydane zostaną. Część pierwszą tj. wypełnienie zapytań powinien też potwierdzić właściciel domu, u którego strona mieszka, jako też miejscowy ks. proboszcz, względnie rabin.

Skargi o naruszenie w posiadaniu należy podawać do tego sądu, w którym powiecie rzecz, o którą sprawa chodzi, się znajduje. Skargi takie wnosić jednak można tylko do 30 dni od czasu, kiedy poszkodowany o naruszeniu zawiadomiony został.

Skarga o naruszenie w posiadaniu.

(Stempel za 12 ct. przyklepić).

Do Świątnego c. k. Sądu powiatowego w Bielsku.

Oddział . . .

Skarga o naruszeniu w posiadaniu

Włodzimierza Karkoski, kowala w Czechowicach, jako skarżyciela

p. Adamowi Macurze, palaczowi w Czechowicach

przeciw

o naruszenie w posiadaniu przez składanie materyału budowlanego na mojej parceli l. 512.

Podwójnie, 1. rubryka.

Do mojej realności l. 12 w Czechowicach należy też parcela l. 512, która graniczy się z polem sąsiada Adama Macury.

Dowody: świadkowie Jan Kwaśnica, Ludwik Szpernal i Konrad Foltyn, wszyscy rolnicy w Czechowicach.

Dnia 14. grudnia 1898 spostrzegłem, że p. Adam Macura na moją parcelę układa cegłę, wozi piasek i kładzie drzewo. Chce on jak widać na swoim polu budować mieszkanie a zaś moją parcelę używa do składania materyału budowlanego, wskutek czego dotychczas poniosłem szkodę, wynoszącą około 12 złr.

Dowody: wyżej podani świadkowie.

Ponieważ przeciwnik mój jest winien naruszenia własności, przeto stawiam

Wniosek: aby zarządzono rozprawę na miejscu a równocześnie stawiam

Żądanie: żeby wydano wyrok: Adam Macura winien do dnia 14. sprzątnąć z mojej parceli wszystkie złożony tam materyał budowlany i

winien mi zapłacić do dni 14. za wyrządzoną szkodę 12 złr. wraz z kosztami sądowymi pod zagrożeniem egzekucyi.

W Czechowicach, dnia 21. grudnia 1898.

Włodzimierz Karkoszka.

O wypowiedzeniach mieszkania lub najmu.

Wypowiedzenie jest dwojakie a mianowicie sądowe lub pozasądowe. Dla strony wypowiadającej mieszkanie jest wypowiedzenie sądowe o wiele korzystniejsze, albowiem po upływie terminu wypowiedzenia może stroną przeciwną przymusowo niechać wyprowadzić.

Podanie o wypowiedzenie wnosi się podwójnie.

Stempel na podania przy terminie wypowiedzenia do 1. miesiąca wynosi 12 ct., zaś przy dłuższym terminie wypowiedzenia 50 ct.

Wypowiedzenie mieszkania przez właściciela domu.

(Stempel za 50 ct. przylepić.)

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego w Boguminie.

Oddział

Franciszek Chrobok, obywatel w Polskiej
Ostrawie l. 316

p. **Jędrzejowi Rzechaczki**
introligatorowi tamże.

przeciw

wypowiada przeciwnikowi mieszkanie
kwartalnie.

Podwójnie.

W moim domu l. 316 wynajęłem mieszkanie składające się z 2 pokoi, 1 kuchni, komórki i piwnicy p. Jędrzejowi Rzechaczki z wyraźnym zastrzeżeniem trzymiesięcznego wypowiedzenia. Mieszkanie to p. Rzechaczka niniejszem wypowiadam i stawiam

Wniosek: aby p. Jędrzeja Rzechaczka o tem wypowiedzeniu uwiadomiono i jemu nakazano, żeby powyższe mieszkanie do 1. października 1898 wypróżnił, lub przeciw niniejszemu wypowiedzeniu wniósł zarzuty.

Franciszek Chrobok.

Tak samo najemnik może wypowiedzieć sądownie najem pola, mieszkania, gospody itd., jednakowoż wypowiedzenie to wystarcza, jeżeli stanie się drogą pozasądową. Jeżeli kontrakt jest większej doniosłości, wtenczas polecamy wypowiedzenie sądowe nawet ze strony najemnika.

Wypowiedzenie pozasądowe posiada wtenczas wartość prawną, jeżeli strona jest w posiadaniu oświadczonego potwierdzenia strony przeciwnej.

Wzór potwierdzenia.

(Stempel za 50 ct. przepisać.)

Potwierdzenie.

Ja niżej podpisany Jędrzej Rzechaczek potwierdzam niniejszem, że dziś dnia 1. lipca 1898 wypowiedział mi p. Franciszek Chrobok u niego pod l. 316 w Pol. Ostrawie wynajęte mieszkanie, składające się

z 2 pokoi, 1 kuchni, komórki i piwnicy kwartalnie, wskutek czego z dniem 1. października 1898 opróżnić muszę mieszkanie.

W Polskiej Ostrawie, dnia 1. lipca 1898.

Jędrzej Rzechaczek.

(Dla pewności lepiej potwierdzić przez 2 świadków).

Stronie przeciwnej, która otrzymała sądowe wypowiedzenie przysługuje prawo wniesienia sprzeciwu, jednakowoż tylko do 8 dni od dnia otrzymania uwiadomienia sądowego.

Zarzuty wnoszą się również podwójnie i muszą być ostemplowane tak samo, jak wypowiedzenia.

Zarzuty najemnika przeciw wypowiedzeniu sądowemu.

(Stempel za 50 ct. przylepić.)

Do Świątecznego c. k. Sądu powiatowego w Strumieniu.

Oddział:

Zarzuty

Henryka Miczki, najemnika w Zarzeczcu
przeciw

p Bernardowi Stolarczykowi, sieńlakowi
w Zarzeczcu l. 74

przeciw wypowiedzeniu mieszkania z
dnia 1. lipca 1898.

1. K. 386/98

1

Podwójnie, 1 rubryka.

A

Przeciw wypowiedzeniu sądowemu A p. Bernarda Stolarczyka z
d. 1. lipca 1898 wnoszę niniejszem następujące

z a r z u t y:

Wynająłem wprawdzie mieszkanie od mojego przeciwnika pod warunkiem trzechmiesięcznego wypowiedzenia. Ponieważ jednak w kuchni znajdowała się podłoga w najgorszym stanie, przeto umówiliśmy się za trzy tygodnie po wynajęciu, że ja na własne koszta naprawię podłogę a natomiast przeciwnik w przeciągu trzech lat ani mnie nie wypowie ani też najmu nie podwyższy.

D o w o d y: Świadkowie Józef Szczepanik i Kazimierz Mokrysz, obaj rolnicy w Zarzeczcu.

Ponieważ ja podłogę naprawiłem a 3 lata jeszcze nie minęły, przeto nie wolno przeciwnikowi mnie wypowiadać i dlatego też stawiam

W n i o s e k: ażeby wypowiedzenie strony przeciwnej z d. 1. lipca 1898 zostało unieważnione i zniesione i aby strona przeciwna zasądzona została na zapłacenie kosztów sądowych.

Henryk Miczek.

Gdyby Henryk Miczek nie wniósł zarzutów lub też z ich podaniem się spóźnił, wtenczas musi się na czas oznaczony wyprowadzić z mieszkania. Gdyby się zaś dobrowolnie nie wyprowadził, wtenczas może zostać sądowo wyrzucony. W celu sądowego wyrzucenia (dełożowania) musiałby Bernard Stolarczyk wnieść podanie do sądu według następującego wzoru:

(Stempel za 50 ct. przylepić)

Do Świątyni c. k. Sądu powiatowego w Strumieniu.

Oddział . . .

Bernard Stolarczyk, obywatel
w Zarzeczcu l. 74
przeciw

p. Henrykowi Miczce, najemnikowi tamże

o egzekucję i wypróżnienie mieszkania.

Załącznik A w oryginale, podwójnie.

A Na mocy sądowego wypowiedzenia A z dnia 1. lipca 1898 l. 3768 przeciw któremu w terminie sprzeciw nie został wniesiony, stawiam

Wniosek: aby zezwolono na wypróżnienie mieszkania w moim domu l. 74 w Zarzeczcu, składającego się z izby, kuchni i piwnicy a zamieszkałego przez przeciwnika p. Henryka Miczkę i aby wypróżnienie przez organ wykonawczy skutecznym zostało.

Bernard Stolarczyk.

W razie, gdyby najemnik zalegał z zapłatą czynszu, wolno właścicielowi domu zafantować sprzęty znajdujące się w mieszkaniu najemnika, bez sądowego zezwolenia. Gdyby jednak właścicielowi chodziło o to, że najemnik gotów pomimo zastawu wynieść sprzęty z domu, w takim razie powinien właściciel dla pewności wnieść do sądu prośbę o spisanie zafantowanych rzeczy a w takim razie nie wolno najemnikowi rzeczy spisanych ze sobą zabierać. Zastawić sprzęty można wtenczas, jeżeli skarga o zapłacenie czynszu została wniesioną. Można też podać skargę w załączeniu niniejszego podania. Podanie to brzmieć będzie np. w ten sposób:

(Stempel za 50 ct. przylepić).

Do Świątyni c. k. Sądu powiatowego w Strumieniu.

Oddział

Bernard Stolarczyk
właściciel domu w Zarzeczcu l. 74
przeciw

p. Henrykowi Miczce,
najemnikowi tamże

o spisanie zastawienie sprzętów znajdujących się w mieszkaniu przeciwnika z powodu zaległego czynszu w kwocie 60 złr.

Załącznik A w oryginale i odpisie,
stempel za 50 ct.; potrójnie.

Niżej podpisany wynajęłam przeciwnikowi mieszkanie w domu l. 74, składające się z pokoju, kuchni i piwnicy z tem zastrzeżeniem, że czynsz płacony mi będzie kwartalnie z góry. Ponieważ najemnik p. Henryk Miczka zalega mi z najmem przeszło cały rok, przeto wnosząc równocześnie w załączeniu skargę A o zapłatę najmu stawiam niniejszem w celu zabezpieczenia mojej wierzytelności

A Wniosek, aby celem zabezpieczenia mojej zaskarżonej należności w kwocie 60 złr. zezwolono na spisanie zastawowe sprzętów znajdujących się w mieszkaniu przeciwnika i aby wykonanie mojego żądania połocono organom wykonawczym.

Stempel za 50 ct. do protokołu celem spisania zastawu załączam.

Bernard Stolarczyk.

Postępowanie w sprawie nakazów płatniczych.

Postępowanie dotyczące wydania nakazu płatniczego ograniczone jest w ten sposób, że podania o wydanie nakazu wnosić można tylko o

sumę lub o rzecz nie przenoszącą wartość 200 zł. Podania te wnosi się do tego sądu powiatowego, w którego obrebie znajduje się dłużnik.

Na podanie przykleić trzeba:

do 50 złr. 12 ct. stempel
od 50 — 200 złr. 50 „ „

Do podania załączyć jednak trzeba stempel do nakazu.*) Należytość ta wynosi:

jeżeli wartość rzeczy spornej nie przekracza
25 złr. 25 ct. stempel
od 25 — 50 złr. 50 „ „
od 50 — 200 złr. 1 złr. „

Podanie o wydanie nakazu.**)

(Stempel za 50 ct.).

Do Świątyni c. k. Sądu powiatowego w Cieszynie.

Oddział

Skarga upominawcza
Józefa Barabasa, kupca w Bielsku, jako
skarżącego
przeciw

p. Janowi Stoszkowi, rzeźnikowi
w Pogwizdowie.

o wydanie nakazu płatniczego względnie o zasądzenie na zapłatę 160 złr.
w. a.

Potrójnie, oraz stempel za 1 złr.

Przeciwnik winien mi za wybrany odemnie towar 160 zł.

Dowody: Zeznanie moje, strony przeciwnej i świadka Karola Tesarczyka, mojego kupcyka. Ponieważ pomimo upomnień zapłata dotychczas nie nastąpiła, przeto stawiam

Wniosek: aby mocą nakazu płatniczego polecono Janowi Stoszkowi, żeby mi dług zaległy wraz z 5% odsetkami oraz kosztami sądowymi do 14. dni pod zagrożeniem egzekucji zapłacił.

Wrazie gdyby przeciwnik wniósł przeciw niniejszemu nakazowi sprzeciw, wtenczas wnoszę

Ządanie: aby przeciwnik został na zapłacenie długu w kwocie 160 złr. wraz 5% od 7. lipca 1897 i kosztami zasądzony.

Likwiduję następujące koszty:

Zestawienie niniejszego podania . . 1 złr. 50 ct.
3-krotny odpis — 90 ct.
3 stemple à 50 ct. 1 złr. 50 ct.
Załączony stempel do nakazu . . 1 złr. —

Józef Barabasz.

Przeciw nakazowi płatniczemu przysługuje każdemu prawo wniesienia zarzutów. Przeciwnik nie jest zobowiązany podawać powody, z jakich wnosi do sądu zarzuty. Jeżeli bowiem wierzyciel zażądał — jak w powyższym podaniu — ewentualnego zasądzenia, wtenczas w razie

*) Stempel ten zawierać trzeba do czystego papieru i włączyć do podania albo też cokolwiek u góry przykleić żeby się stempel nie zagubił.

**) W podaniu trzeba dla pewności zawsze żądać zasądzenia na wypadek gdyby przeciwnik wniósł sprzeciw.

wniesienia zarzutów zarządza sąd rozprawę, na której przeciwnik ustnie musi przedstawić swoje zarzuty. Zarzuty ostemplowane być muszą takim samym stemplem, jakim ostemplowane było podanie o nakaz zapłaty tj.: do 50 złr. = 12 ct., zaś od 50—200 złr. 50 ct.

Zarzuty dłużnika przeciw nakazowi płatniczemu.

(Stempel za 50 ct. przylepić).

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego w Cieszynie.

Oddział . . .

Jan Stoszek, rzeźnik w Pogwizdowie,
jako skarżyciel
przeciw

Józefowi Barabaszowi, kupeowi
w Bielsku, jako oskarżonemu.

wnosi zarzuty przeciw nakazowi płatniczemu z dnia 5. września 1898
M. 72 98 względem zapłaty 160 złr.

Podwójnie 1. rubryka.

1. 1

Przeciw nakazowi płatniczemu A z dnia 5. września 1898 wnoszę niniejszem zarzuty i stawiam

wniosek: ażeby p. Józefa Barabasza o wniesionych zarzutach uwiadomiono i jemu nakazano, aby mi koszta niżej podane do dni 14 zapłacił.

Likwiduję następujące koszta:

Zestawienie podania	1 złr. —
Odpis	— 20 ct.
Stempel	— 50 ct.

Jan Stoszek.

Jeżeli dłużnik do 14 dni nie wniesie zarzutów, ani też długu nie zapłaci, wtenczas może wierzyciel na mocy nakazu prowadzić egzekucję przeciw dłużnikowi. Jeżeli w takim wypadku wierzyciel w przeciągu 6 miesięcy od dnia otrzymania nakazu nie wniesie próśby o egzekucję, wtenczas traci nakaz płatniczy swoją moc prawną.

O tymczasowych zarządzeniach.

Ponieważ przeprowadzenie procesu wymaga dłuższego czasu a wydarzyć się mogą przypadki, w których zachodzi obawa, że dłużnik pozbawi się swojego majątku i nie będzie miał czem zaspokoić wierzyciela, tedy ustawa zaprowadziła pewne środki, któremi wierzyciel może tymczasowo swoją pretensję zabezpieczyć. Takimi środkami są: przechowanie, zakaz pozbywania lub zastawienia, wreszcie zapowiedzenie i sekwestracja.

Zapowiedzieć można rzeczy ruchome, które się znajdują w rękach trzecich osób. Starający się o zapowiedzenie, musi wykazać się dokumentami wiarogodnymi, iż ma wierzytelność do przeciwnika i powinien również wykazać, iż mu grozi niebezpieczeństwo utraty tej wierzytelności. Jeżeliby zaś nie dostarczył dostatecznych dowodów na swoją pretensję, wtedy musi złożyć przez sędziego oznaczyć się mającą kaucję, z którejby oskarżony otrzymał zadośćuczynienie za osławienie i wyrządzoną szkodę.

Sekwestracja nastąpić może: a) jeżeli między skarżycielem a oskarżonym zachodzi spór o posiadanie lub prawo do rzeczy spornej a żaden z nich prawa do posiadania natychmiast wykazać nie może; b) jeżeli skarżyciel występuje ze skargą o prawo lub rzecz, w których posiadaniu oskarżony się znajduje a wykaże niebezpieczeństwo, aby oskarżony takowych w ciągu procesu nie pozbył, nie zepsuł albo jakiej szkody nie wyrządził.

Mianowany i ustanowiony sekwestrator winien mieć o rzeczy jako dobry gospodarz staranie i złożyć sądowi rachunek po ukończeniu sekwestracji, gdyby zaś sekwestracja dłużej trwała, po upływie każdego roku.

Prośba o zapowiedzenie.

(Stempel za 50 ct. przykleić).

Do c. k. Sądu powiatowego w Bielsku.

Oddział . . .

Karol Koczvara, kupiec w Wapiennicy
przeciw

p. Kazimierzowi Stawarczykowi,
ślusarzowi w Komorowicach.

prosi o zapowiedzenie na gotówkę w
sprawie o 220 złr.

Załączniki A i B w oryg.
Podwójnie, 1. rubryka.

- A* Według zapisu dłużnego *A* winien mi mój przeciwnik 220 złr. z 5% odsetkami od 1. października 1897, które płatne były już dnia 1. lipca 1898. Ponieważ pomimo upomnień zapłata dotąd nie nastąpiła i ponieważ
- B* moja wierzytelność znajduje się w niebezpieczeństwie, atoli według uchwały *B* prowadzona jest przeciw mojemu przeciwnikowi egzekucja, ponieważ wreszcie dowiedziałem się, że mój przeciwnik p. Kazimierz Stawarczyk ma od p. Augustyna Potyki, chałupnika w Mazańcowicach l. 28 do żądania 100 złr., przeto pod warunkiem, że w danym razie gotów jestem do złożenia kaucyi, stawiam

Wniosek: aby dla zabezpieczenia wierzytelności w kwocie, 220 złr. wraz z 5% odsetkami od 1. października 1897 raczył Świetny c. k. Sąd powiatowy w Bielsku zezwolić na zapowiedzenie wierzytelności p. Kazimierza Stawarczyka w kwocie 100 złr., którą ma do żądania od p. Augustyna Potyki i strony o tem zapowiedzeniu uwiadomić.

W Wapiennicy, dnia 7. listopada 1898.

Karol Koczvara.

Uzyskawszy zapowiedzenie, trzeba wnieść w terminie przez sąd w uchwale pozwalającej tymczasowego zarządzenia wyrażonym skargę o pretensję, bo inaczej zapowiedzenie utraciłoby swoją wartość.

Skarga o przyznanie żądania przez zapowiedzenie zapewnionego.

(Stempel za 50 ct. przykleić).

Do c. k. Sądu powiatowego w Bielsku.

Oddział . . .

Skarga
Karola Koczvary, kupca w Wapiennicy
przeciw

p. Kazimierzowi Stawarczykowi,
ślusarzowi w Komorowicach

o zapłatę 220 złr.

Załączniki A i B w odpisie.
Podwójnie, 1. rubryka.

A Na mocy zapisu dłużnego *A* z dnia 4. kwietnia 1890 winien mi mój przeciwnik pod tytułem pożyczki 220 złr. z 5% odsetkami od 1. października 1897, które płatne były dnia 1. kwietnia 1898.

D o w o d y: zapis dłużny pod *A*.

B Dla częściowego zapewnienia mojego żądania zezwolono mi uchwałą *B* z dnia 15. listopada 1898 L $\frac{V. 274/98}{2}$ na sądowe zapowie-

dzenie wierzytelności przeciwnika w kwocie 100 złr. znajdującej się u p. Augustyna Potyki i udzielono mi terminu 14 dniowego do wniesienia skargi, wskutek czego wnoszę w terminie oznaczonym skargę, ażeby zapowiedzenie miało nadal swą moc prawną.

Ponieważ zapłata dotychczas nie nastąpiła, przeto stawiam w n i o s e k żeby p. Kazimierza Stawarczyka. ślusarza w Komorowicach zasądzono na zapłacenie pożyczki w kwocie 220 złr., wraz z 5% odsetkami od 1. października 1897 oraz kosztami sądowymi do dni czternastu pod zagrożeniem egzekucyi.

W Wapiennicy, dnia 21. listopada 1898.

Karol Koczwa.

Prowadzenie kroków egzekucyjnych względnie dla zabezpieczenia wierzytelności jest według nowej procedury cywilnej połączone z większymi trudnościami, dlatego opuszczamy sprawę egzekucyjną zupełnie, gdyż lud nie potrafiłby bez rady rzeczoznawcy prowadzić kroki egzekucyjne. Kto prowadzi przeciw drugiemu egzekucję na majątku ruchomym, niech pamięta połączyć żądania, zajęcia, przechowania i sprzedaży.

Część II.

Sprawy przemysłowe.

Rozdział przemysłu.

Przemysł dzieli się na trzy rodzaje a mianowicie na wolny, rękodzielniczy i koncesyowany.

Wolny przemysł jest ten, który może być wykonany za zwykłym zgłoszeniem do władzy.

Rękodzielniczy jest ten, przy którym chodzi o wyuczenie się w rzemiośle, i który dopiero na podstawie wyuczenia się udzielony zostanie, zaś do wykonania koncesyowanego przemysłu jest potrzebne nadzwyczajne zezwolenie ze strony władzy czyli koncesya.

Następujące zatrudnienia i przedsiębiorstwa nie podlegają ustawie przemysłowej, lecz osobnym przepisom:

- Produkcyje rolnicze lub leśnicze o ile się rozchodzi o własne wyroby.
- Górnictwo i urządzenia podlegające ustawie górniczej.
- Czynność literacka i prawo wydawnictwa.

- d) Praca zarobkowa rodzaju najpodlejszego (praca wyrobników dziennych).
- e) Gałąź zarobkowa należąca do kategorii domowego zajęcia uboższego, wykonywana przez zwykłych członków rodziny.
- f) Zawody adwokatów, notaryuszy, inżynierów i innych osób, które dla pewnych zawodów przez władzę są ustanowione.
- g) Zawody lekarzy, cyrulików, akuszerów, weterynarzy i aptekarzy.
- h) Gałąź zarobkowa nauki prywatnej i wychowania włącznie z zakładami dotyczącymi.
- i) Przedsiębiorstwa publicznych zabaw i przedstawień wszelkiego rodzaju.
- k) Przedsiębiorstwa peryodycznych czasopism i sprzedaż takowych.
- l) Wszelkie zarobkowe czynności, które połączone są z wędrowaniem, wreszcie stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze oraz kasy oszczędności.

Warunki samodzielnego wykonania przemysłu.

Do wykonywania przemysłu wolnego potrzebna jest pełnoletność i austriackie poddaństwo. Chcąc wykonywać wolny przemysł, trzeba zezwolenia od władzy politycznej, do której dotycząca osoba wniesić musi podanie. Podanie to ostemplowane być musi według ilości mieszkańców tej miejscowości, w której przemysł ma być wykonywanym. A więc należytość stemplowa wynosi:

- a) dla Wiednia od 1. arkusza 6 złr.
- b) dla innych miast, posiadających więcej mieszkańców aniżeli 50.000 od pierwszego arkusza 4 złr.
- c) dla miejscowości od 10.000—50.000 dusz od 1. arkusza 3 złr.
- d) dla miejscowości od 5000—10.000 dusz od 1 arkusza 2 złr.
- e) dla innych miejscowości od pierwszego arkusza 1 złr. 50 ct., od dalszych arkuszy płaci się 50 ct.

Podanie w celu zgłoszenia wolnego przemysłu.

Wewnątrz:

(Stempel według liczby dusz).

Światne c. k. Starostwo!

Zamierzam w Karwinej w domu własnym l. 328 od dnia 1. lipca 1898 wykonywać handel różnymi towarami mieszanymi.

A Według załącznika A urodziłem się w Strumieniu w roku 1870 a więc jestem pełnoletnim, zaś według załączonego świadectwa przynależności B przynależny jestem również do Strumienia a zatem jestem austriackim poddanym.

C Załączając fasyę podatku zarobkowego C, proszę Światne c. k. Starostwo o łaskawe zezwolenie na wykonywanie handlu mieszanych towarów oraz o wystawienie mi wykazu podatku zarobkowego.

W Karwinej, dnia 16. czerwca 1898.

Włodzimierz Kawka.

Zewnątrz:

Świetne c. k. Starostwo
we Frysztacie.

Włodzimierz Kawka, w Karwinej l. 328
zgłasza rozpoczęcie handlu mieszanymi
towarami.

Załącznik *A* i *B* w oryg.

Do samodzielnego prowadzenia rzemiosła posiadać potrzeba oprócz pełnoletności i austriackiego poddaństwa również zdolności fachowe.

Dowody te wykazane być mogą świadectwem nauki (Lehrzeugnis) i książką robotniczą. Tak świadectwo nauki, jako też książka robocza, potwierdzone być muszą przez przełożonego gminy jako też przez przełożonego dotyczącego stowarzyszenia.

Czas nauki nie może wynosić mniej jak 2 a nie więcej jak 4 lata.

Czeladnik, chcący rozpocząć prowadzenie rzemiosła na własną rękę, musi za pomocą książki robotniczej udowodnić, że pracował przynajmniej 2 lata w swym zawodzie jako czeladnik.

Zamiast rzeczzonego dowodu wystarcza też świadectwo ukończenia przemysłowej szkoły.

Zgłoszenie o zezwolenie na prowadzenie rzemiosła.

Wewnątrz:

(Stempel według liczby mieszkańców).

Świetne c. k. Starostwo!

Niżej podpisany zamierzam w Mistrzowicach pod l. 26. wykonywać rzemiosło krawieckie.

A Według metryki *A* urodziłem się w Trzyńcu w roku 1864 a zatem jestem pełnoletnim.

B Według świadectwa przynależności *B* przynależę do Jabłonkowa, co dowodzi, że jestem austriackim poddanym.

C Według świadectwa *C* wyuczyłem się należycie rzemiosła, zaś według załączonej książeczki *D* należycie potwierdzonej — pracowałem w moim zawodzie jako czeladnik 3 lata i 4 miesiące.

E Ze względu, że wszelkim wymaganiom załość uczyniłem, załączając fasyę podatku zarobkowego *E*, proszę Świetne c. k. Starostwo o łaskawe przyjęcie mojego zgłoszenia do wiadomości i o wystawienie mi wykazu podatku zarobkowego.

W Mistrzowicach, dnia 7. lutego 1898.

Karol Gwózdź.

Zewnątrz:

Świetne c. k. Starostwo
w Cieszynie.

Karol Gwózdź, w Mistrzowicach pod
l. 26 zgłasza rozpoczęcie rzemiosła
krawieckiego.

Załącznik *A—E* woryginalne.

Do przemysłu koncesyowanego należy bardzo wiele przedsiębiorstw a pomiędzy temi także przemysł gospodny i szynkowy, który dzieli się na 7 części a mianowicie:

1. Przenocowywanie obcych.
2. Udzielanie potraw.
3. Wyszynk piwa, wina i wina owocowego.
4. Wyszynk i sprzedaż (w małym) palonych napojów spirytusowych.
5. Wyszynk wina sztucznego.
6. Sprzedaż kawy, herbaty, czekolady i innych ciepłych napoi.
7. Utrzymanie dozwolonych gier.

Władza polityczna udziela ubiegającemu się o koncesję szynku powyższe uprawnienia szczegółowo, czyli że ubiegającemu się może władza zezwolić tylko na niektóre uprawnienia a może też udzielić wszystkich uprawnień. Do uzyskania koncesyi jest moralność ubiegającego się warunkowo konieczna.

Przy udzieleniu koncesyi bierze się względy na następujące punkta:

- a) czy koncesya ze względu na ilość ludności jest potrzebną.
- b) czy lokal, w którym koncesya ma być wykonaną, znajduje się w odpowiednim stanie;
- c) czy dozór policyi jest przystępny;
- d) czy lokal znajduje się w odpowiednim miejscu;

Podanie o udzielenie koncesyi wnosi się do starostwa.

Wzoru nie umieszczamy, gdyż od ułożenia takiego podania, zależeć może rozstrzygnięcie władzy i dlatego polecamy z taką sprawą udać się do prawnika.

Przeciw rozstrzygnięciu niekorzystnemu można wnieść rekurs do władzy krajowej w przeciągu 6 tygodni.

Gdyby pomimo sprzeciwienia się gminy, koncesya ubiegającemu się udzieloną została, wtenczas przysługuje gminie prawo wnieść rekurs do dni czterestu.

Ogólne przepisy o wykonaniu rzemiosła.

Zezwolenie na wyrób pewnego artykułu łączy ze sobą prawo handlu tego samego choćby obcego wyrobu.

(Np. krawiec może otworzyć sklep z ubraniami, które mogą być obcego wyrobu.)

Owe osoby, które trudnią się wolnym lub rękodzielniczym przemysłem, mogą w gminie swego pobytu więcej warsztatów lub sklepów otworzyć, które jednak władzy do wiadomości podane być muszą.

(A więc nie tylko rzemieślnikowi ale nawet kupcowi, posiadającemu np. handel mieszanych towarów, przysługuje prawo otwarcia kilku sklepów w swojej gminie.)

Uwiedomienie o urzędzeniu drugiego sklepu.

Wewnatrz:

(Stempel za 50 ct. przylepić).

Świetne c. k. Starostwo!

A

Na mocy załączonego wykazu podatku zarobkowego A wykonuję tutaj rzemiosło szewieckie i mam też w domu l. 49. sklep obuwia.

Niżej podpisany zamierza jednak od 1. następnego miesiąca otworzyć drugi sklep obuwni w domu l. 123., o czym według ustawy przemysłowej Światne c. k. Starostwo niniejszem uwiadamiam.

W Trzyńcu, dnia 14. marca 1898.

Jan Stopa.

Zewnątrz:

Światne c. k. Starostwo

w

Cieszynie.

Jan Stopa, majster szewski w Trzyńcu uwiadamia o otwarciu drugiego sklepu w domu l. 123 tutaj.

(Załącznik A w oryginale).

Gdyby Jan Stopa z Trzyńca chciał otworzyć filię w Zabrzegu, wtenczas musiałby wnieść dwa podania a mianowicie jedno do starostwa w Cieszynie a drugie do starostwa w Bielsku.

Rodzaj postępowania przy urzędzie politycznym.

Podania do władzy politycznej wnoszone być mają pojedynczo pisemnie lub ustnie.

Zwykle przylepia się na podanie od arkusza każdego 50 ct. stempel. Każdy jest obowiązany na wezwanie do urzędu się stawić, jednak może zastąpić się przez pełnomocnika, skoro ostatni wykazać się może pełnomocnictwem prawnie wystawionem. Zastępstwo przez pełnomocnika jest wtenczas niemożliwe, jeżeli na wezwaniu znajduje się zastrzeżenie, że wezwany stawić się musi osobiście. Przeciw uchwałom urzędu politycznego wnosić można sprzeciwy zwykle do dni 30. Wyjątek stanowią np. sprzeciwy z powodu przekroczenia przeciw ustawie przemysłowej, które wniesione być muszą do dni 14. zaś w innych sprawach karnych władzy politycznej do 3 dni itp.

Sprzeciwy wnoszą się przez starostwo. Stempel na sprzeciw wynosi 1 złr. od 1. arkusza; od dalszego po 50 ct. Sprzeciwy w sprawach karnych są wolne od stempla.

Część III.

Sprawy gminne i prawo przynależności.

O sprawach gminnych w ogólności.

Gminą kieruje wydział względnie przełożonstwo gminy.
Wyborcy wybierają wydział peryodycznie.

Od wybieralności są wykluczeni:

a) Osoby, które z powodu następujących zbrodni zasądzone zostały a mianowicie:

1. Zdrada stanu; 2. zbrodnia o naruszenie publicznego spokoju, jeżeli zbrodnia nie odnosi się do osoby cesarza; 3. poruszenie, rewolucya, gwałtowne uderzenie lub groźba niebezpieczna, skierowana przeciw osobom przedstawionym w sprawach urzędowych o ile rzeczy te polegają na politycznych dążnościach; 4. gwałtowne postępowanie przeciw zebraniom zwołanym przez rząd celem omówienia publicznych rzeczy, przeciw sądowi albo przeciw innej władzy, przeciw korporacyom ustawą uznanym itd.; 5. zabicie lub ciężkie uszkodzenie cieleśne podczas bijatyki, jeżeli nie można udowodnić, kto był przyczyną zabicia lub uszkodzenia; 6. pojedynek; 7. przyczynienie się do powyższych zbrodni; 8. ukrycie zbiega; (Z ukończeniem kary przy powyższych zbrodniach, kończy się też wykluczenie od wybieralności).

b) Osoby, które z powodu innych zbrodni zasądzone były na więcej jak na 5 lat, tracą prawo wybieralności przez 10 lat, licząc od dnia ukończenia kary, zaś osoby które zasądzone były poniżej 5 lat tracą prawo wybieralności na przeciąg 5 lat.

c) Osoby, które winne są przekroczenia kradzieży, sprzeniewierzenia lub oszustwa, nie są wybieralnemi przez 3 lata, licząc również od dnia ukończenia kary.

Wydział gminny rozstrzyga we wszystkich gminnych sprawach większości głosów.

Posiedzenia wydziału gminnego są publiczne, to znaczy, że na posiedzeniu wydziału, wolno każdemu być obecnym.*) Posiedzenie wydziału może być wówczas poufne, jeżeli na wniosek przełożonego gminy lub pewnej liczby członków, wydział to uchwali. (Oczywiście przed rozpoczęciem obrad). Posiedzenia, na których omawiane są roczne rachunki, (preliminarz) m u s z ą być publiczne.

Rachunki gminne lub preliminarz m u s z ą publicznie każdemu do przejrzania zostać na żądanie przedłożone.

O przynależności do gminy.

Prawo przynależności zostanie udowodnione:

1. przez urodzenie,
2. przez zamążpójście,
3. przez przyjęcie do gminy,
4. przez objęcie publicznego urzędu.

Dzieci prawego łoża przynależą do tej gminy, do której ojciec w czasie urodzenia dziecka przynależał, zaś dzieci nieprawego łoża należą do tej gminy, do której matka podczas porodu należała.

*) Z tego prawa powinien lud korzystać i uczęszczać na posiedzenia wydziału, aby się przysłuchiwać obradom i aby się dowiedzieć, którzy wydziałowi pracują dla dobra a którzy na szkodę ogółu. Słuchacze zachowywać się muszą jednak przyzwoicie i nie wolno obradom przeszkadzać.

Małżonki uzyskają przynależność przez zamążpójście i należą do tej gminy, do której mąż przynależy.

Prawo przynależności uzyskać można wreszcie przez wyraźne przyjęcie do gminy. Gmina nie może takiemu austriackimu poddanemu odmówić przyjęcia, który począwszy od 1. stycznia 1891 po uzyskanej pełnoletności przez 10 lat dobrowolnie i bez przerwy w pewnej gminie się wstrzymywał.

Przymusowe wydalenie się z gminy, przerywa czas pobytu, z wyjątkiem służby wojskowej.

Podania do wydziału gminnego o przyjęcie, ostemplowane być muszą stemplem za 2 zhr., zaś podania odwołujące się na 10-letni pobyt, są wolne od stempla.

Obcokrajowcy (np. Prusacy, Włosi itp.) i takie osoby, które nie mogą poddaństwem się wylegitymować, uzyskają pod wyżej oznaczonemi warunkami 10-letniego pobytu w gminie prawo na przyzwolenie przyjęcia do gminy. Stałe przyjęcie jednak istnieć może dopiero po uzyskaniu austriackiego obywatelstwa, które od władzy krajowej uzyskać można wówczas, jeżeli innokrajowiec się wykaże, że otrzymał od gminy przyzwolenie na przyjęcie.

Wzór prośby o przyjęcie do gminy.

Wewnątrz:

(Stempel za 2 zhr. przylepić).

Świetny Wydział gminny.

A Według załączonego świadectwa przynależności *A* przynależę do gminy Sułkowice w Galicyi.

Już od czterech lat pracuję w kopalniach arcykańskich w Karwinie i mam zamiar stale tutaj się osiedlić.

B Mocą załączonego świadectwa moralności *B* dostarczam dowody, że moje zachowanie się było zawsze pod każdym względem moralne.

Za mój kapitałik w wysokości 1500 zhr., który ze sobą przywiozłem z Galicyi, kupiłem sobie grunt chałupniczy l. 48 od Wacława Kijonki. Ze względu, że oprócz zarobku w kopalni posiadam realność z 3 morgami pola, nie może być obawy, abym ja lub moja rodzina stała się ciężarem dla gminy i przeto proszę aby Świetny Wydział gminny zechciał mnie przyjąć do związku gminy.

W Suchej gór., dnia 1. listopada 1898.

Maciej Rogulski.

Zewnątrz:

Do Świetnego Wydziału gminnego
w Suchej gór.

Maciej Rogulski, górnik i chałupnik w
Suchej gór. l. 48. prosi o przyjęcie do
gminy.

Załączniki *A* i *B* w oryg.

Osoba, która począwszy od 1. stycznia 1891 przez 10 lat dobrowolnie przebywać będzie w gminie jako pełnoletnia, wniesie prośbę o przyjęcie do gminy w krótkości powołując się tylko na prawny pobyt 10-letni w gminie.

Uiszczenia należności za przyjęcie do tej gminy, w której za przyjęcia dotychczas, nie nie pobierano, żądać można jedynie mocą osobnej ustawy krajowej. Należności te wpływają do kasy gminnej. Za przyjęcie do gminy, które nastąpi na podstawie 10-letniego pobytu, nie wolno żądać zapłacenia należności.

Prośba obcokrajowca o przyzwolenie na przyjęcie do związku gminy.

Wewnątrz:

(Stempel za 2 złr. przykleić).

Świetny Wydziale gminy!

A Według załączonego świadectwa urzędowego *A* urodziłem się w Raciborzu na Prusiech i tam też jestem przynależny. Już dawno jest mojem jedynem życzeniem uzyskać obywatelstwo austriackie.

Już przeszło lat 15 żyję w tutejszej gminie, przez któryto czas miał Świetny Wydział gminny sposobność przekonać się o mojem zachowaniu się, które pod każdym względem uważać można za wzorowe.

B Według załączonego wykazu podatku zarobkowego *B* wykonuję rzemiosło krawieckie, z którego nie tylko moją rodzinę, składającą się z żony i 3 dzieci utrzymuję, ale nadto oszczędziłem sobie już mały kapitałik, który w podeszłym wieku będzie dla mnie najlepszą podporą.

Ze względu na moje dziatki, któreby nie mogły zająć publicznego stanowiska a szczególnie ze względu na mojego chłopca, kształcącego się w szkołach, zmuszony jestem postarać się o obywatelstwo austriackie, które uzyskać mogę jedynie wtenczas, jeżeli się wykaże przyzwoleniem na przyjęcie.

Powołując się na powyższe wywody, proszę: aby Świetny Wydział gminny raczył łaskawie udzielać mi przyzwolenia, że w razie uzyskania austriackiego obywatelstwa, przyjęty zostanę do związku gminy.

W Ustroniu, dnia 7. stycznia 1898.

Paweł Kubiczek.

Zewnątrz:

Do Świetnego Wydziału gminnego
w Ustroniu.

Paweł Kubiczek, krawiec w Ustroniu
prosi o tymczasowe przyzwolenie na
przyjęcie do gminy.

Załączniki *A* i *B* w oryg.

Świadectwo przynależności (Heimatschein) wystawić musi przełożenie gminne każdemu, który do gminy przynależy. Świadectwa przynależności opatrzone być muszą pieczęcią gminy a nie wolno za wystawienie świadectwa przynależności pobierać opłaty oprócz stempla, który dla czeladników, uczni, służących i wyrobników dziennych wynosi 15 ct., zaś dla innych osób 50 ct.

Część IV.

O sprawach dotyczących wojskowości.

O wstąpieniu do wojska.

Dobrowolnie może każdy austriacki obywatel wstąpić do wojska, jeżeli posiada wymagane zdolności.

Osoby małoletnie potrzebują do dobrowolnego przystąpienia zezwolenia ze strony ojca a jeżeli ojciec nie żyje, zezwolenia ze strony opiekuna.

Ze względu, że przystąpienie małoletniego do wojska jest krokiem nader ważnym i nieraz mogą opiekuna spotkać z tego powodu nieprzyjemności, przeto dla pewności polecamy opiekunom, ażeby z tą sprawą odnieśli się do sądu i zażądali zezwolenia sądowego jako nadopiecznego.

Wzór podania opiekuna o zezwolenie nadopiecznego na wstąpienie małoletniego do wojska.

Wewnątrz:

(Stempel za 36 ct. przylepić).

Świetny c. k. Sądzie!

A Mój pupil*) Paweł Wawreczka, nad którym według dekretu *A* mianowany zostałem opiekunem, i który według metryki *B* ukończył 17. rok życia zamierza dobrowolnie wstąpić do wojska.

B Ze względu, że chłopak ten jest zupełnie zdolny do służby wojskowej, jestem z dobrowolnem wstąpieniem mojego pupila do wojska zupełnie zadowolony. On posiada bowiem do wojska wielkie zamiłowanie i dlatego uważam, że chłopak ten, który wyuczył się już rzemiosła blacharskiego szczęśliwszym się czuć będzie, jeżeli służbę wojskową już teraz ukończy, aby mógł następnie pracować bez przeszkody w swoim zawodzie.

W porozumieniu z moim pupilem niżej podpisanym wnoszę prośbę: Świetny c. k. Sąd powiatowy zechce na dobrowolne wstąpienie do wojska małoletniego Pawła Wawreczki zezwolić a mnie jako opiekuna do wystawienia zezwolenia opiekuńczego upoważnić.

W Rychwałdzie, dnia 4. sierpnia 1898.

Karol Rychlik, opiekun.
Paweł Wawreczka.

Zewnątrz:

C. k. Sąd powiatowy
w Boguminie.

Karol Rychlik, chałupnik w Rychwałdzie jako opiekun *Pawła Wawreczki*, prosi o zezwolenie nadopiecznego na wstąpienie do wojska swego pupila.

Załączniki *A* i *B* w oryg. z 1. rubryką.

*) Pupil jest to wyraz używany przy sądzie i znaczy tyle co małoletni.

Oświadczenie ojca za dobrowolnem wstąpieniem swego syna do wojska.

(Stempel za 50 ct. przepisać).

Oświadczenie.

Ja niżej podpisany Franciszek Wawreczka, górnik w Rychwałdzie, oświadczam niniejszem, że zgadzam się najzupełniej na dobrowolne wstąpienie mojego syna Pawła Wawreczki do wojska i że pozostawiam mojemu synowi najzupełniejszą wolę co do wyboru trupy, do której wstąpić zamierza.

W Rychwałdzie dnia 4. sierpnia 1898.

Franciszek Wawreczka.

Adam Niebrój, świadek.

Szczepan Moskwa, świadek.

(Oświadczenie to zaopatrzone być powinno również klauzulą ze strony przełożenstwa gminy).

Oświadczenie opiekuna zezwalające na wstąpienie pupila do wojska.

(Stempel 50 ct. przepisać).

Oświadczenie.

Ja niżej podpisany Karol Rychlik, chałupnik w Rychwałdzie, jako opiekun małoletniego Pawła Wawreczki, syna zmarłego Franciszka Wawreczki, górnika w Rychwałdzie, oświadczam niniejszem, że zgadzam się najzupełniej na wstąpienie wyżej wymienionego pupila do wojska i udzielam mocą zezwolenia c. k. Sądu powiatowego w Boguminie z dnia 3. czerwca 1898 l. 786 jako władzy nadopiecznikowej moje zezwolenie z tem nadmienieniem, że wybór trupy wojskowej zostawiam do woli mojemu pupilowi.

Rychwałd, dnia 4. sierpnia 1898.

Karol Rychlik, opiekun.

Adam Niebrój, świadek.

Szczepan Moskwa, świadek.

(Klauzula potwierdzająca ze strony przełożenstwa gminy).

Osoby, które do pobrania wojskowego już są wezwane, nie mogą do wojska dobrowolnie się zgłaszać.

O stawiennictwie do poboru.

Każdy zobowiązany do służby wojskowej powinien stawić się do poboru do tego okręgu, w którym ma prawo swojszczyzny. Tylko w wyjątkowo uwzględnienia godnych wypadkach, może być stawiennictwo po za odnośnym okręgiem dozwolone.

Prośbę o to zezwolenie należy wnieść przy ogłoszeniu się do listy popisowych a więc do końca listopada.

Udzielenie pozwolenia należy do władzy powiatowej własnej gminy zobowiązanego do stawiennictwa. Od orzeczenia tejże służby odwołanie do politycznej władzy krajowej w dniach 14

Podanie o zezwolenie na stawiennictwo po za okręgiem.

Wewnątrz:

(Wolne od stempla).

Świetne c. k. Starostwo.

Jestem powołanym do najbliższego poboru, nie mieszkam jednak obecnie w własnej gminie lecz w Karwinej na szóstym, gdzie pracuję w kopalniach jako ślusarz.

Ze względu, że przynależny jestem do gminy Halamowice w powiecie sadeckim naraziłoby mnie przybycie do poboru w Nowym Sączu na wielkie koszta, których ponosić nie jestem w stanie i w danym razie nawet na utratę pracy, przeto proszę uprzejmie:

Świetne c. k. Starostwo zechce mi pozwolić na stawiennictwo w drodze delegacyi we Frysztacie.

Karwina, dnia 7. października 1898.

Maciej Szałaciak.

Zgodność z prawdą wyżej podanych okoliczności jak i prawdziwość podpisu stwierdzam pieczęcią gminną i podpisem.

Karwina dnia 8. października 1898.

L. S.

Podpis przełożonego gminy.

Zewnątrz:

C. k. Starostwo we Frysztacie.

Maciej Szałaciak, ślusarz w Karwinej na szóstym prosi o dozwoleńie stawienictwa do poboru we Frysztacie.

O taksie wojskowej.

Do płacenia taksy wojskowej zobowiązani są wszyscy ci, którzy do wojska nie pobrani zostali lub też przed ukończeniem służby wojskowej z powodu nastąpionej niezdolności ze służby wypuszczeni zostali.

Obowiązek płacenia taksy trwa tak długo, jak długoby osoba dotycząca służyć musiała, gdyby od służby owolnioną nie była.

Taksa wojskowa wynosi:

W 1. klasie	100 zlr.
„ 2. „	90 „
itd. w każdej następnej klasie o 10 zlr. mniej, aż do 10. klasy;	
W 11. klasie	5 zlr.
„ 12. „	3 „
„ 13. „	2 „
„ 14. „	1 „

Takse roczną, wynoszącą 1 zlr. mają płacić ci, których dochód osiągnie zwykłą płacę dzienną, i którzy równocześnie nie płacą żadnego podatku bezpośredniego.

Inne klasy stosują się do stosunków dotyczących majątku i dochodu osób podlegających podatkowi wojskowemu.

Przy przedpisaniu taksy należy się uwzględnić nieszczęścia, szkody elementarne a szczególnie nieurodzaj.

Od płacenia taksy są uwolnieni:

Ci, którzy z powodu kalectwa nie są w stanie siebie i członków rodziny utrzymać i ci, którzy przed rokiem 1875 stawali do poboru.

Każdy, który z nałożeniem wysokiej taksy czuje się być pokrzywdzonym, może wnieść rekurs do władzy krajowej w dniach 30 po doręczeniu.

Część V.

O polowaniu.

Każdemu właścicielowi posiadającemu obszar gruntu w wymiarze przynajmniej 115 hektarów, przysługuje prawo polowania. Pole to musi być jednak razem złączone w ten sposób, żeby chodzić można po wszystkich parcelach bez przekroczenia obcego gruntu. Publiczne drogi, kolej lub rzekę nie uważa się jako przedzielenie obszaru. Dwa grunta złączone ze sobą drogą publiczną w ten sposób, że z jednego gruntu na drugi przejść można, nie przekraczając prywatnego gruntu (np. drogi prywatnej) uważane są za całość.

Wszystkie grunta nie w oszające 115 hektarów stanowią całość, na której wydzierżawia polowanie gmina. Prawo polowania w gminie wykonane być może w drodze dzierżawy, która przeprowadzoną być powinna przez władzę polityczną.

Szczegóły dzierżawy ogłoszone być powinny publicznie, zwykle w urzędzie powiatowej władzy politycznej.

Gmina jako taka dzierżawcą być nie może. Dzierżawca powinien złożyć kwotę dzierżawy z góry za 2 lata. Połowa służy jako kaucya a połowa jako cena najmu. Cztery tygodnie przed rozpoczęciem roku dzierżawy, musi być dzierżawa zawsze na rok następny zapłaconą, gdyż w przeciwnym razie na koszt i odpowiedzialność niedbałego dzierżawcy, można rozpiścić ponowną licytację. Odstąpienie dzierżawy w części lub w całości osobie trzeciej, dozwolone jest tylko za zezwoleniem władzy politycznej. Dzierżawca polowania lub właściciel 115 hektarów musi w celu dozoru polowania wynająć myśliwych lub znawców i podać takowych do starostwa. Za zezwoleniem władzy politycznej może być dzierżawca polowania znajdujący się na rzeczy jako dozorca polowania ustanowiony.

Każdy biorący udział w polowaniu, musi mieć zezwolenie na noszenie broni.

Zezwolenia tego udziela władza polityczna przez wystawienie paszportu broni (Waffenpass).

Prośba o wystawienie paszportu broni.

Wewnątrz:

(Bez stempla).

Świetne c. k. Starostwo!

Ponieważ mój sąsiad Ignacy Kwaśnica wynajął polowanie w Kończycach wielkich, zamierza w krótkie urządzać polowanie, na które pewnie będę zaproszony. Ażeby mógł w odbyć się mających polowaniach brać udział, pozwalam sobie przedłożyć niniejszem załączone świadectwo moralności *A* wnosząc prośbę:

Świetne c. k. Starostwo raczy niżej podpisanemu udzielić zezwolenia na noszenie strzelby z dwoma lufami na przeciąg roku jednego.

Wielkie Kończyce, dnia 3. grudnia 1898.

Karol Wichna.

Zewnątrz:

Świetne c. k. Starostwo
we Frysztacie.

Karol Wichna, rolnik w Kończycach wielkich, prosi o zezwolenie na noszenie strzelby dwulufowej na przeciąg 1 roku.

Załącznik *A* w oryg.

Część VI.

O stowarzyszeniach i zebraniach.

Ogólne przepisy dotyczące stowarzyszeń.

Stowarzyszenia, które obliczone są na zysk, mianowicie towarzystwa bankowe, kredytowe, ubezpieczeń, kasy oszczędności, zakłady zastawu, towarzystwa zaliczkowe, konsumy i kasy Raifeisena nie podlegają ustawie o stowarzyszeniach z d. 15. listop. 1867, a zatem objaśnienia niżej podane nie dotyczą się wyżej wymienionych towarzystw.

Chcąc założyć towarzystwo (np. czytelnie, kółko rolnicze, związek robotników itp.) trzeba przedewszystkiem ułożenia statutu. Statut zawierać musi następujące punkty:

- a) cel związku, środki jakimi dążyć można do celu i w jakim rodzaju środki zastosowane zostaną;
- b) rodzaj utworzenia i odnowienia związku;
- c) siedziba związku;
- d) prawa i obowiązki członków;
- e) organa kierownictwa;
- f) wymaganie ważnych uchwał i ogłoszeń;
- g) rodzaj łagodzenia sporów wynikłych w łonie towarzystwa;
- h) zastępowanie towarzystwa na zewnątrz;
- i) ustanowienie co do rozwiązania.

Chcąc założyć towarzystwo, powinien komitet składający się z założycieli wnieść podanie do rządu krajowego i załączyć 5 egzemplarzy statutu. Podanie to ostemplować trzeba 50 ct.; zaś egzemplarze ostemplowane być mają w ten sposób, że 1. egzemplarz ostemplowany być musi 1 zhr., zaś reszta à 15 ct. Gdyby zaś statut wynosił więcej niżeli 1. arkusz, w takim razie płaci się od 1. egzemplarza za każdy dalszy arkusz 50 ct. zaś od reszty za każdy dalszy arkusz 15 ct.

Dla stowarzyszeń, które mają politykę na oku, służą przepisy dotyczące organizacji cokolwiek obostrzone.

Podanie o założenie towarzystwa.

Wewnątrz:

(Stempel za 50 ct. przykleić).

Wysoki c. k. Rządzie krajowy!

Niżej podpisani, wszyscy obywatele w Trzyńcu zamierzają tutaj założyć towarzystwo śpiewackie, które nosić będzie nazwę „Lutnia“.

A Cel tegoż towarzystwa wykazany jest w statucie, który w 5 egzemplarzach pod A załączamy.

Prosimy zatem, aby Wysoki c. k. Rząd krajowy zechciał nam zezwolić na założenie towarzystwa śpiewackiego p. t. „Lutnia“ według załączonego statutu.

W Trzyńcu, dnia 25. września 1898.

(Tu następują podpisy).

Zewnątrz:

Wysoki c. k. Rząd krajowy

w Opawie.

Obywatele Trzyńca na ręce Karola Buboka, obywatela w Trzyńcu, proszą o zezwolenie na założenie towarzystwa śpiewackiego „Lutnia“ w Trzyńcu.

Załącznik A w 5 egzempl.

Uwiedomienie o odbyć się mającem walnem zebraniu.

Wewnątrz:

(Bez stempla).

Świetne c. k. Starostwo!

Niżej podpisany zarząd towarzystwa gimnastycznego „Sokół“ w Skoczowie podaje niniejszem do wiadomości, że w niedzielę, dnia 13. lutego 1898 odbędzie się o godz. 4. po południu w lokalu restauracyi Edwarda Gawrona walne zebranie towarzystwa Sokół, z następującym porządkiem obrad:

1. Przeczytanie i zatwierdzenie protokołu z ostatniego walnego zebrania.
2. Sprawozdanie zarządu z czynności za rok ubiegły.
3. Wybór 3 członków do zarządu i 1 zastępcy w miejsce ustępujących.
4. Dowolne wnioski.

W Skoczowie, dnia 4. lutego 1898.

Zarząd „Sokoła“ w Skoczowie.

Władysław Śliwicky
przewodniczący.

Karol Mucha
sekretarz.

Zewnątrz:

C. k. Starostwo w Bielsku

Zarząd „Sokoła“ w Skoczowie na ręce przewodniczącego Władysława Sliwickiego w Skoczowie, uwiadamia o odbyć się mającem walnem zebraniu.

Uwiadomienie o odbyć się mającem walnem zebraniu powinno być wniesione do władzy przynajmniej 24 godzin przed rozpoczęciem walnego zebrania.

Uwiadomienie o składzie wydziału.

Wewnątrz:

(Bez stempla).

Świetne c. k. Starostwo!

Niżej podpisany wydział oddziału „Jedność“ w Pogwizdowie podaje niniejszem do wiadomości, że na wczorajszym posiedzeniu nowowybranego wydziału przeprowadzony został wybór funkcyonaryuszów następująco:

1. Jan Kuźnik pod l. 38 przewodniczącym.
2. Karol Miczek pod l. 45 zastępcą przewodniczącego.
3. Stanisław Halama pod l. 72 sekretarzem.
4. Franciszek Starzeczny z Brzeźówki pod l. 34 skarbnikiem i bibliotekarzem.
5. Antoni Kożusznik pod l. 35 gospodarzem.

O powyższem składzie wydziału uwiadamiamy Świetne c. k. Starostwo według przepisu § 12 ustawy o stowarzyszeniach.

W Pogwizdowie, dnia 3. marca 1898.

Wydział oddziału „Jedności“ w Pogwizdowie

Jan Kuźnik,
przewodniczący.

Stanisław Halama,
sekretarz.

Uwiadomienie powyższe należy się wnieść do władzy do trzech dni po przeprowadzonym wyborze.

Stowarzyszenia, chcąc urządzić przedstawienie teatralne, muszą wnieść podanie do władzy politycznej, przynajmniej 3 dni naprzód. Do podania należy załączyć odpis sztuki, która ma być odegrana. W razie, jeżeli sztuka już gdzieindziej odegrana została, można zamiast załączenia odpisu powołać się na miejsce i czas odegrania dotyczącej sztuki.

Wzór podania o zezwolenie na przedstawienie.

(Stempel za 50 ct. przylepić).

Wewnątrz:

Świetne c. k. Starostwo!

Niżej podpisany wydział „Czytelni“ w Ustroniu urządzi w niedzielę, dnia 12. grudnia 1898 w sali p. Heleny Raszkowej w Ustroniu amatorskie przedstawienie teatralne, na którem odegrane zostaną następujące sztuki:

1. „Okrutne szczęście“ fraszka sceniczna w I. akcie przez J. Kotulskiego.
2. „Głupi Janek“ monolog.
3. „Jak bieda, to do żyda“ komedyjka w 2 aktach przez S. Bobrzyńskiego.

Sztuka pod 1. odegrana została dnia 4. września 1898 w Niem. Lutyni (pow. pol. Frysztat) zaś monolog pod 2. odegrany został już dwa razy w Karwinej a mianowicie dnia 7. lutego i 18. października r. 1898.

A Odpis sztuki pod 3. załączamy pod A.

Przedstawienie to urządzamy dla publiczności, bez względu na członków, za pobraniem wstępnego. Początek o godz. 7. wieczorem.

W Ustroniu, dnia 4. grudnia 1898.

Wydział „Czytelnia“
w Ustroniu

Wincenty Harok,
przewodniczący.

Paweł Kotula,
sekretarz.

Zewnątrz:

Świetne c. k. Starostwo

w Bielsku.

„Czytelnia“ w Ustroniu prosi o zezwolenie na odegranie wewnątrz wymienionych sztuk.

Załącznik A.

Na rozlepianie afiszów, ogłaszających przedstawienie teatralne, lub zabawę, nie potrzeba zezwolenia władzy politycznej.

Zebrania zwoływać można publicznie lub poufnie. § 2. ustawy z d. 15. listopada 1867 brzmi następująco: Kto chce zgromadzenie ludowe lub w ogóle zebrania każdemu przystępne bez ograniczenia się na zaproszonych gości urządzić, ten musi przynajmniej trzy dni przed zamierzonym odbyciem zebrania ogłosić władzy pisemnie cel, miejsce i czas zebrania.

Z tego wynika jasno, że kto zwołuje zebranie poufne, i ogranicza się jedynie na zaproszonych gości, ten zebrania nie musi władzy ogłaszać. Oczywiście w danym razie każdy z obecnych wylegitymować się musi zaproszeniem, które mieścić musi w sobie imię i nazwisko zaproszonej osoby czas i miejsce zebrania a wreszcie podpis zwołującego.

Wzór zaproszenia.

Zapraszam p. Karola Dymasza, chałupnika w Dąbrowej na zebranie poufne, które się odbędzie we wtorek dnia 13. listopada 1898 o godz. 5. po południu w sali p. Macieja Sikory w Dąbrowej.

W Dąbrowej, dnia 10. listopada 1898.

Szymon Staniczek.

Bez zezwolenia władzy mogą zwoływać również wyborcy zebrania celem omówienia spraw dotyczących wyborów lub celem rozmówienia się z posłem. Zebrania te, które jednak pod gołym niebem odbyć się nie mogą, zwoływać można jednak tylko podczas rozpisanych wyborów.

Wzór podania zawierającego ogłoszenie o odbyć się mającym zgromadzeniu.

Wewnątrz:

Stempel za 50 ct. przyklepić).

Świetny c. k. Komisaryat policyjny!*)

Zamierzam zwołać na niedzielę tj. dnia 18. maja 1898 o godzinie 3. po południu w gospodzie p. Szczepana Stryczka w Pietwałdzie zgromadzenie ludowe.

Celem zgromadzenia jest:

- a) Omówienie obecnego położenia politycznego.
- b) Omówienie projektu zmiany ustawy górniczej i ustawy o kasach brackich.

W myśl § 2. ustawy z d. 15. listopada 1867 uwiadamiam Świetny c. k. Komisaryat policyjny o odbyć się mającym zebraniu ludowem.

W Pietwałdzie, dnia 10. maja 1898.

Franciszek Kulich.

zewnątrz:

Świetny c. k. Komisaryat policyjny
w Mor. Ostrawie.

Fanciszek Kulich, górnik w Pietwałdzie
pod. l. 48.

uwiadamia o zamierzonym zwołaniu
zebrania ludowego.

Część VII.

O umowach czyli kontraktach.

Ogólne objaśnienie o umowach.

Umowa jest to przyjęte przyrzeczenie. Kto oświadcza, iż chce drugiemu czego dozwolić, coś dać, coś dla niego uczynić, albo też czego na jego korzyść zaniechać, ten obiecuje; jeżeli zaś drugi, obietnicę taką ważnie przyjmuje, natenczas wskutek zgodnej woli obydwóch stron następuje umowa.

Przedewszystkiem baczyć trzeba na osobę, z którą się umowa zawiera, mianowicie czy osoba zdolna jest umowę zawrzeć czy nie. Osoby pozbawione rozumu, marnotrawcy, małoletni, nie mogą wprost żadnych umów zawierać, chyba za pośrednictwem swych prawnych zastępców i za zezwoleniem i potwierdzeniem władz opiekuńczych lub kuratelarnych.

Jeżeli się rzecz jaka — szczególnie rzecz większej wartości — kupuje, trzeba ją wprzód dokładnie zbadać. Jeżeli np. kupujemy realność jaką, trzeba oprócz rzeczowego zbadania, przekonać się w księdze gruntowej czy nie znajdują się tam jakie ograniczenia (np. wymowy) czy nie ma ja-

*) Pietwałd na Ślązku nie należy pod c. k. starostwo we Frysztacie, lecz pod c. k. komisaryat policyjny w Mor. Ostrawie.

kich służebności, czy nie jest zadłużona, czy zastarzałe długi są wymagalne itd.

Trzeba też uważać na to, aby umowa spisana była należycie, gdyż z powodu złego sporządzenia kontraktu, powstają liczne procesy. Nikt nie powinien kontraktu podpisać wprzód, dopóki całej treści nie przeczytał i nie zrozumiał, ponieważ zaś treść lud nasz zrozumieć może tylko w języku polskim, dlatego niemieckich kontraktów nikt podpisywać nie powinien tembardziej, że na rzetelność piszącego i tłumaczącego umowę spuścić się nie można i nie powinno.

Gdy kto odstępuje drugiemu rzecz jaką odpłatnie (np. przy kupnie) natenczas winien jest rękojmię za to, że rzecz ma własności, jakie wyraźnie umówione były, lub jakie zwykłe są w niej dorozumiewane.

Kto zatem przyznaje rzeczy jakiej własności, jakich niema a które wyraźnie lub dorozumianie umówionemi były; kto zataja nadzwyczajne jej wady lub ciężary; kto pozbywa rzecz, która już nie istnieje lub do kogo innego należy; kto fałszywie udaje, że rzecz do oznaczonego użytku jest zdalna, lub że jest wolną nawet od zwyczajnych wad albo ciężarów, ten — gdy się pokaże przeciwieństwo — jest za to odpowiedzialnym.

Gdy bydłę zachoruje lub padnie w 24 godzin po odebraniu go, wtenczas przypuszczać trzeba, że już przed oddaniem było chore.

Podobne domniemanie ma miejsce:

- a) gdy się okażą w ciągu dni 8 u świni węgry, a u owiec ospa lub parchy; lub u owiec w ciągu 2 miesięcy robaki płucne, lub² motyllica;
- b) gdy u bydła rogatego w ciągu 30 dni po odebraniu okaże się choroba gruczołów;
- c) gdy okaże się u koni w przeciągu 15 dni po oddaniu zołza podejrzana lub nosacizna, tudzież dychawica albo w ciągu dni 30 skołowacenie, tyłczak, narowistość, jasna lub kurza ślepota.

Ten, kto takie bydło odebrał, wtenczas tylko do tego domniemania odwołać się może, gdy oddawcę natychmiast o dostrzeżonej wadzie zawiadomi lub w razie jego nieobecności sądowi miejscowemu albo znawcom o tem doniesie i o naoczne obejrzenie się postara.

Jeżeli wady rzeczy są widoczne albo jeżeli o ciężarach do rzeczy przywiązanych można się było z ksiąg publicznych przekonać, natenczas żadna nie należy się rękojmia z wyjątkiem, gdyby wyraźnie danem było zapewnienie, że rzecz jest wolną od wszelkich wad i ciężarów.

Kto chce używać prawa poreki (rękojmi), ten co do nieruchomości w przeciągu lat trzech, zaś co do ruchomości w przeciągu 6 miesięcy prawa tego dochodzić powinien; w przeciwnym razie prawo takie gaśnie.

Zadatek. Jeżeli umowa z winy jednej ze stron wykonaną nie będzie, strona niewinna może zatrzymać powyższy zadatek albo też żądać zwrotu danego przez nią zadatku w podwójnej ilości. Jeżeli zaś na tem poprzestać nie chce, domagać się może wykonania umowy lub gdyby to już nastąpić nie mogło, wynagrodzenia szkody.

Przy kontraktach stempel musi być pierwszym wierszem przepisany.

Kontrakt darowizny.

Wzory kontraktu darowizny opuszczamy zupełnie z tego powodu, ponieważ jeżeli darujący rzecz darowaną oddał a obdarzony ją odebrał,

natenczas nie potrzeba pisemnego kontraktu sporządzać; gdy zaś rzecz darowana dopiero później oddaną i przyjętą być ma, wtenczas kontrakt darowizny przed notaryuszem spisany być musi, inaczej kontrakt byłby nieważnym.

Kontrakt składowy (przechowania).

Kontrakt taki ośtemplowany być musi według skali II. jeżeli nagroda za przechowanie umówioną została; gdy zaś nagroda umówioną nie była, stempel 50 ct. bez różnicy na wartość rzeczy.

Wzór.

Kontrakt przechowania

Stempel
złr. 3.75

który na dniu dzisiejszym pomiędzy Janem Gorgolem, kupcem w Orłowej z jednej a między Władysławem Borońskim właścicielem realności w Orłowej z drugiej strony zawarty został jak następuje:

1. P. Władysław Boroński oddaje p. Janowi Gorgolowi książeczkę wkładową „Banku rolniczego we Frysztacie“ l. 348 opiewającą na 2000 koron do przechowania.
2. P. Jan Gorgol potwierdza, że dotyczącą książeczkę wkładową od p. Władysława Borońskiego już odebrał.
3. P. Jan Gorgol zobowiązuje się, że książeczkę tę przechowywać będzie troskliwie w swojej żelaznej kasie Wertheimowskiej i że na żądanie p. Władysława Borońskiego odda mu książeczkę na powrót.
4. P. Władysław Boroński zobowiązuje się płacić p. Janowi Gorgolowi za przechowanie miesięcznie 20 ct. z góry.

W Orłowej, dnia 3. lipca 1898.

Władysław Boroński.

Jan Gorgol.

(Oprócz tego podpis 2 świadków)

Kontrakt pożyczki.

Kontrakt pożyczki jest umową, mocą której się komu rzeczy znikome (użyciu podpadające) pod tym daje warunkiem, iż wprowadzić może niemi rozporządzać, lecz po upływie pewnego czasu tyleż i w tym samym gatunku i jakości zwrócić powinien.

Dający pożyczkę zowie się wierzycielem, biorący pożyczkę zowie się dłużnikiem; dokument na odebraną pożyczkę nazywa się listem dłużnym. Kontrakt pożyczki może ustnie lub pisemnie być zawartym; ostrożność jednak wymaga, aby dający pożyczkę zażądał wystawienia listu dłużnego od dłużnika. Jeżeli pożyczka jest większą i ma być na realności zainstabulowaną, wtedy wierzyciel ostrożnie postąpi, gdy przed przyrzeczeniem i wyliczeniem pożyczki przekona się o stanie długu w księdze gruntowej zainstabulowanego.

Wysokość procentu jest ustawą oznaczoną na 5%. Można żądać cokolwiek więcej, jednakowoż nie wolno dłużnika wyzyskiwać.

Przy zwrocie pożyczki powinien wierzyciel po odebraniu tejże wystawić kwit i oddać go zaraz z dłużnym listem dłużnikowi. Na wypadek gdy w liście dłużnym znajduje się zastrzeżenie, że koszta kwitu ponosić będzie dłużnik, w takim razie ostatni sam się o stemple i napisanie kwitu postarać musi.

Zapis dłużny powinien w sobie zawierać:

1. Imię i nazwisko dłużnika i wierzyciela.
2. Przedmiot dłużny, czyli sumę dłużną z oznaczeniem gatunku tejże (czy w złocie, w srebrze w papierach lub obligacjach).
3. Czas, w którym dług wierzycielowi spłacony być ma.
4. Wysokość odsetek i czas, w którym takowe płacone być mają.
5. Zastrzeżenia w razie niepunktualnego płacenia procentów przez dłużnika.
6. Oznaczenie hipoteki, jeżeli pożyczka ma być uiszczoną.
7. Oznaczenie, kto ma ponosić koszta listu dłużnego, koszta intabulacji i przy spłacie długu wystawić się mającego kwitu.
8. Data i podpisy.

Podpis dłużnika musi być legalizowanym, jeżeli list dłużny ma być zaintabulowanym.

Kontrakty pożyczki między małżonkami nie są ważne, jeżeli nie są spisane przed notaryuszem.

Stempel na kontrakty pożyczki stosuje się do skali II. i musi być pierwszym wierszem przepisany.

Wzór zwykłego listu dłużnego.

List dłużny.*)

Stempel
32 ct.

Ja niżej podpisany Antoni Szłapa, chałupnik z Dębowca, zeznaję niniejszem, że mi Ludwik Trzaskalik, majster krawiecki z Dębowca na dniu dzisiejszym pożyczył i wyliczył 200 koron, wyraźnie dwieście koron, którą to sumę jemu lub jego prawnemu zastępcy za poprzedniem kwartalnym wypowiedzeniem zwrócić się zobowiązuje.

Obowiązuję się również płacić od tej sumy wierzycielowi wyżej wspomnianemu rocznie 5% od sta w kwartalnych terminach z góry.

W Dębowcu, dnia 27. sierpnia 1898.

Antoni Szłapa

List dłużny podpisać musi dłużnik własnoręcznie. Osoby, które pożyczają po wsiach sąsiadom po 50 złr., po 100 złr. itd., powinny postarać się o wystawienie listu dłużnego według powyższego wzoru. Jeżeli dłużnik nie jest dosyć pewnym, powinien wierzyciel zażądać poręki. List dłużny z zaręczeniem wystawia się według następującego wzoru.

*) List dłużny inaczej nazywa się skrypt dłużny lub zapis dłużny lub też oblig. Wszystkie te wyrazy oznaczają niemiecki (Schuldschein).

Wzór listu dłużnego z zaręczeniem.

List dłużny.

Stempel
złr. 2.50

Ja niżej podpisany Antoni Szłapa, chałupnik z Dębowca zeznaję najwyraźniej, że mi Ludwik Trzaskalik, majster krawiecki z Dębowca na dniu 1. czerwca 1898 pożyczył i gotówką wyliczył 600 złr. piszę: sześćset złr. wal. austr. Poświadczając odbiór tej sumy zobowiązuję się zwrócić ją wierzycielowi za poprzednim trzymiesięcznem wypowiedzeniem. Od pożyczki tej zobowiązuję się płacić 5% od sta kwartalnie z góry poczynsz od 1. czerwca 1898.

Ja Wojciech Kawulok, siedlak w Dębowcu przystępuje do tego długu jako ręczycieli i zobowiązuje się na przypadek, gdyby kapitał od Antoniego Szłapy nie mógł być ściągniętym do zapłaty wierzycielowi Ludwikowi Trzaskalikowi.

W Dębowcu, dnia 27. sierpnia 1898.

*Antoni Szłapa,
Wojciech Kawulok.*

(Oprócz tego podpisy dwóch świadków).

Wierzyciel, który żąda, żeby pożyczka udzielona na realności dłużnika zabezpieczoną (tj. intabulowaną) była, musi zażądać wygotowania, względnie podpisania zapisu dłużnego według następującego wzoru:

Wzór listu dłużnego

mocą którego można zaintabulować pożyczkę:

List dłużny.

Stempel
złr. 2.50

Ja niżej podpisany Adam Rychlik, chałupnik w Stonawie l. 56 zeznaję niniejszem, że mi pan Ferdynand Pawlik siedlak w Olbrachcicach 1000 koron, wyraźnie: tysiąc koron, wypożyczył i do rąk moich wypłacił. Zobowiązuję się od kapitału tego płacić 5% w półrocznych ratach z góry w ten sposób, że pierwsza rata płatna będzie dnia 1. lipca 1898. Zobowiązuję się dalej kapitał niniejszy zapłacić wierzycielowi lub jego prawnemu następcy za poprzednim trzymiesięcznem wypowiedzeniem, przysługującym obu stronom.

W razie gdybym z zapłatą odsetek zalegał dłużej jak 6 tygodni, wtenczas przysługuje wierzycielowi prawo kapitał uważać za wypowiedziany i bez dalszego wypowiedzenia zażądać natychmiastowego zwrotu pożyczki.

W końcu zezwalam, aby na mocy niniejszego listu dłużnego na rzecz wierzyciela Ferdynanda Pawlika zaintabulowane zostało prawo zastawu dla pożyczki w kwocie 1000 koron wraz z 5% odsetkami i ewentualnymi kosztami sądowymi na realności mojej l. 56 w Stonawie lwh. 48.*)

We Frysztacie, dnia 12. lipca 1898.

Adam Rychlik.

(Legalizacya notaryalna lub sądowa).

*) lwh. = liczba wyciągu hipotecznego. Każda bowiem realność posiada dwie liczby a mianowicie tak zwaną liczbę katastralną (jestto numer, który po domach nad drzwiami wisi) i liczbę wyciągu hip. (jestto numer, pod którym realność w księdze gruntowej jest wpisana).

Jeżeli wierzyciel nie chce ponosić kosztów kwitu, wtenczas musi to być w liście dłużnym zastrzeżone a mianowicie w 1. ustępie napisane by być musiało:

„Zobowiązuję się również wszelkie koszta połączone z wystawieniem kwitu i z wykreśleniem prawa zastawu z własnego pokryć.“

Wypowiedzenie pożyczki.

Wypowiedzenie pożyczki jest sądowe lub pozasądowe. Jeżeli pożyczka jest zainstabulowaną, wtenczas prawie bezwarunkowo wypowiedzenie sądowe jest konieczne.

Podanie do sądu wnosi się podwójnie i ostemplowane być musi 50 ct. w sprawie przewyższającej 50 złr., jeżeli zaś pożyczka 50 złr. nie przekracza, wtenczas tylko 12 ct.

Wzór wypowiedzenia sądowego pożyczki.

(Stempel 50 ct. przylepić).

Do c. k. Sądu powiatowego we Frysztacie.

Oddział . . .

Ferdynand Pawlik, siedlak w Olbrachcicach wypowiada p. Adamowi Rychlikowi, chałupnikowi w Stonawie l. 56. kwartalnie kapitał w kwocie 1000 koron, ciężący na jego realności.

Podwójnie, 1. rubryka.

Na mocy listu dłużnego z dnia 12. lipca 1898 ciąży dla mnie na realności Adama Rychlika, chałupnika w Stonawie l. 56, kapitał w kwocie 1000 koron pod warunkiem trzechmiesięcznego wypowiedzenia.

Ponieważ kapitałem tym chcę w innym kierunku rozporządzać, przeto wypowiadam niniejszem rzeczony kapitał dłużnikowi p. Adamowi Rychlikowi kwartalnie i żądam, aby o wypowiedzeniu przeciwnika uwiadomiono.

Ferdynand Pawlik.

Wypowiedzenie liczy się od dnia, którego dłużnik o wypowiedzi uwiadomiony został.

K w i t y, które mają służyć do wykreślenia pretensyi w księdze gruntowej, muszą oprócz potwierdzenia zawierać w sobie zezwolenie na wykreślenie.

Kwit na pożyczkę zainstabulowaną.

(Stempel według skali II. przepisać.)

K w i t

na 1000 koron, wyrażnie tysiąc koron, którą to kwotę p. Adam Rychlik, chałupnik w Stonawie l. 56 mnie niżej podpisanemu Ferdynandowi Pawlikowi, siedlakowi w Olbrachcicach, jako kapitał mocą listu dłużnego z dnia 12. lipca 1898 na jego realności zainstabulowany do rąk moich zapłacił.

Potwierdzając odbiór powyższej kwoty, zezwalam aby na mocy niniejszego kwitu prawo zastawu rzeczony kapitał wraz z 5% odset-

kami i ewentualnemi kosztami sądowemi na realności lk. 56 w Stonawie lwh. 48 wykreślone zostało.

We Frysztacie, dnia 17. listopada 1898.

Ferdynand Pawlik.

(Legalizacja notaryalna lub sądowa).

O legalizacyi.

Podpis osoby podpisującej list dłużny, lub kwit, lub w ogóle dokument, mocą którego przeprowadzoną ma być intabulacja, musi być legalizowany, (tj. wierzytelność podpisu musi być potwierdzoną). Podpisy na dokumentach dotyczących wartości powyżej 100 złr., muszą być przed notaryuszem lub też przed sądem legalizowane, zaś podpisy na dokumenty do 100 złr. mogą być legalizowane przez świadków.

Legalizacja przez świadków polega na tem, że dwóch świadków, przed którymi strona na dokumencie się podpisuje, potwierdza tożsamość osoby za pomocą klauzuli poniżej podpisu umieszczonej.

A więc dajmy na to, że Karol Nalepa wystawia kwit na 30 złr., które zaskarżone i nawet już zaintabulowane zostały na realności dłużnika Pawła Rybkiewicza. Ponieważ pieniądze te już są zaintabulowane, więc kwit musi być legalizowany aby mocą takowego przeprowadzone zostało wykreślenie.

Wzór kwitu legalizowanego przez świadków.

K w i t.

(Stempel według skali II. przepisać).

Na realności lk. 234 w Karwinej lwh 257, należącej Pawłowi Rybkiewiczowi, ciąży dla mnie niżej podpisanego mocą nakazu płatniczego z dnia 7. lutego 1898 egzekucyjne prawo zastawu dla należitości w kwocie 30 złr. w. a. wyraźnie trzydzieści złr. w. a. wraz z 5% odsetkami i kosztami sądowemi w kwocie 7 złr. 27½ ct.

Ponieważ mi Paweł Rybkiewicz rzeczoną kwotę w wysokości 30 złr. w. a. wraz z odsetkami i kosztami sądowemi w kwocie 7 złr. 27½ ct. zapłacił, przeto kwitując z odbioru zezwalam najwyraźniej, aby na mocy niniejszego kwitu wykreślone zostało egzekucyjne prawo zastawu dla należitości 30 złr. w. a. wraz z 5% odsetkami i kosztami sądowymi w kwocie 7 złr. 27½ ct., które mocą nakazu płatniczego z dnia 7. lutego 1898 dla mnie na realności Pawła Rybkiewicza lk. 234 w Karwinej lwh. 257 ciążyło.

W dowód tego mój własnoręczny podpis.

W Karwinej, dnia 13. czerwca 1898.

Karol Nalepa.

Ja Franciszek Foltyn, chałupnik w Karwinej 34 lat liczący potwierdzam, że osobiście mi znany p. Karol Nalepa, kupiec z Karwinej niniejszy dokument własnoręcznie w mojej obecności podpisał.

Franciszek Foltyn, świadek.

Ja niżej podpisany Alojzy Szymek, górnik w Karwinej, 28 lat liczący, potwierdzam, że osobiście mi znany p. Karol Nalepa, kupiec w Karwinej niniejszy dokument własnoręcznie przedemną podpisał.

Alojzy Szymek, świadek.

Wten sposób wygląda legalizacya świadków. Zwracamy jednak uwagę, że formułki legalizacyjne muszą prawie zupełnie brzmieć tak, jak je powyżej umieściliśmy i że osoba małoletnia świadkiem być nie może.

Kontrakt pełnomocnictwa.

Kontrakt, przez który przyjmuje kto na siebie sprawowanie powierzonego mu interesu w imieniu drugiego, nazywa się kontraktem pełnomocnictwa.

Pełnomocnictwa podlegają zwykle stempłowi na 50 ct.

Wzór nieograniczonego pełnomocnictwa szczególnego.

Pełnomocnictwo.

(Stempel za 50 ct. przepisać.)

Niżej podpisany Jerzy Kubica, siedlak w Bystrzycy uppełnomocniam niniejszem mojego szwagra p. Edwarda Tyrlika, kowala w Szonychlu, aby mój w Boguminie mieście pod l. 76 położony dom wraz z polem do niego przynależacem częściowo lub całkiem wynajął i wydierżawił, albo z wolnej ręki lub przez publiczną licytację sprzedał i z odebranych pieniędzy ważnie kwitował.

W Bystrzycy, dnia 7. kwietnia 1898.

Jerzy Kubica.
Tomasz Koźdoń, świadek.
Józef Skalka, świadek.

Pełnomocnictwo niniejsze przyjmuję:

W Szonychlu, dnia 8. kwietnia 1898.

Edward Tyrlik.

Inny wzór.

Pełnomocnictwo

(Stempel za 50 ct. przepisać.)

mocą którego niżej podpisany Floryan Urbański, kupiec w Krakowie upoważniam p. Leopolda Bierusa, gospodzkiego w Strumieniu, aby należytość moja w sprawie egzekucyjnej przeciw Karolowi Górskiemu w Chybi o 223 złr. w. a. w c. k. urzędzie podatkowym złożoną w wysokości 240 złr. w. a. na mocy sądowego zezwolenia wypłacenia z dnia 7. kwietnia 1898 l. 368 w moim imieniu odebrał i z odebranej kwoty ważnie kwitował.

Kraków, dnia 24. czerwca 1898.

Floryan Urbański.

(Legalizacya sądowa lub notaryalna).

Powyższe pełnomocnictwo przyjmuję:

W Strumieniu, dnia 3. lipca 1898.

Leopold Bierus.

Jeżeli pełnomocnictwo używane ma być w innej prowincyi, aniżeli w tej, w której wystawione zostało, wtenczas podpis wystawiciela musi być legalizowany sądownie lub notaryalnie. (Patrz powyższy wzór).

Kontrakt kupna.

Kontrakt kupna jest umową, mocą której jeden drugiemu jakąś rzecz za oznaczoną sumę pieniędzy odstępuje. Kupujący nabywa kupioną rzecz dopiero przez oddanie tejże; aż do czasu oddania sprzedawca zatrzymuje prawo własności. Oddanie kupionej rzeczy może nastąpić albo zaraz przy zawarciu umowy (co zwykle przy rzeczach ruchomych ma miejsce) albo po zawarciu umowy w czasie oznaczonym. Kupujący obowiązany jest odebrać rzecz zaraz lub w umówionym czasie, a zarazem cenę kupna w gotowiznie zapłacić, w przeciwnym razie sprzedawca ma prawo odmówić mu wydania. Strony jednak mogą się i w ten sposób umówić, że cena kupna dopiero po oddaniu rzeczy uiszczoną będzie. Czas, w którym oddanie rzeczy i wypłata ceny kupna uskutecznią być ma, musi być dokładnie oznaczona.

Przy oznaczeniu czasu, w którym rzecz ma być oddana, i na to trzeba brać uwagę, że pogorszenie lub częściowe zniszczenie rzeczy, idzie na rachunek właściciela. Jeżeli np. grunt chałupniczy w marcu kupionym został z tem zastrzeżeniem, że ma być później np. na św. Michała oddany, a budynki tego gruntu by się spaliły, tedy szkoda spada na sprzedawcę, i powinien przedawca wartość budynków kupującemu nagrodzić. Gdyby zaś sprzedawca grunt ten zaraz w marcu kupującemu oddał, i zastrzegł sobie tylko prawo dzierżeć i używać go do św. Michała, a budynki by się w tym czasie spaliły, tedy szkodę nie przedawca ale kupujący ponosić powinien.

Poboczne umowy przy kontrakcie kupna są:

Odkup (Wiederkauf). Prawo odkupienia napowrót rzeczy sprzedanej nazywa się prawem odkupu. Przy sprzedaży rzeczy nieruchomych, może sobie sprzedawca zastrzedz odkupienie sprzedanej realności od kupującego. Prawo to przysługuje tylko sprzedawcy i gaśnie po śmierci tegoż; jeżeli inne warunki nie są postanowione, natenczas oddaje się z jednej strony rzecz kupiona w niepogorszonym stanie, z drugiej zaś strony oddaje się zapłaconą cenę; pożytki zaś przez obie strony w tym przeciągu czasu z pieniędzy i rzeczy odniesione, znoszą się nawzajem.

Odprzedaż (Rückkauf). Prawo odprzedania rzeczy sprzedającemu, nazywa się prawem odprzedaży. Tu mają zastosowanie te same przepisy, co przy odkupie.

Pierwokupno (Vorkaufsrecht). Kto rzecz pod tym warunkiem sprzedaje, iż mu kupujący, gdyby chciał ją znowu sprzedać, do kupienia ofiarować powinien, ten ma prawo pierwokupna. Prawa tego nie można innej osobie odstąpić. Kto ma prawo pierwokupna, powinien przy ruchomościach w 24 godzinach, przy nieruchomościach zaś w ciągu 30 dni po oświadczonem mu ofiarowaniu, z prawa tego zrobić użytek; powinien też za rzecz dać tyle, ile trzeci daje, w przeciwnym razie to prawo gaśnie.

Kupno na próbę. Przez kupno na próbę nie przechodzi własność rzeczy kupionej na kupującego przed zaplaceniem ceny. Jeżeli kupujący zapłacił cenę za rzecz wziętą na próbę, staje się zaraz jej właścicielem; może jednak przed upływem czasu na próbę przeznaczonego, zrzucić się z kupna. Jeżeli czas próby nie jest w umowie oznaczony, takowy ustanawia się co do ruchomości na dni trzy; co do nieruchomości na jeden rok.

Sprzedaż pod warunkiem lepszego kupca.

Jeżeli kupno nastąpiło pod warunkiem, iż sprzedawcy służy prawo dać pierwszeństwo lepszemu kupcowi, który się w oznaczonym czasie zgłosi, natenczas w przypadku tym, gdy rzecz kupiona oddaną nie była, skuteczność umowy o kupno zawieszoną jest aż do nadejścia warunku. — Jeżeli rzecz kupiona była oddaną, kontrakt kupna jest zupełnym; rozwiązuje się jednak za nadejściem warunku. Jeżeli termin nie był oznaczonym, natenczas domniemanym jest termin, co do kupna na próbę przepisany. Ocenienie, czyli nowy kupiec jest lepszym, należy do sprzedawcy.

Zlecenie sprzedaży.

Gdy kto oddaje drugiemu swoją rzecz ruchomą do sprzedania za cenę oznaczoną, z warunkiem, aby mu odbierający w oznaczonym czasie albo ustanowioną cenę kupna zapłacił, albo rzecz zwrócił; natenczas oddający nie ma prawa żądać jej zwrotu przed upływem określonego czasu; odbierający zaś powinien po upływie tego czasu ustanowioną cenę kupna zapłacić.

Co to jest przynależność?

Przez przynależność rozumie się to wszystko, cokolwiek jest z rzeczą trwale połączone. Do przynależności należą:

- a) przyrostek czyli przybytek tj. wszystko to, co z rzeczy jakiej powstaje, lub się z nią naturalnie albo sztucznie łączy np. naturalne plody ziemi, jako to: zioła, grzyby, przychówek ze zwierząt, w wodach tworzące się wyspy, odsepy, oderwiska, przez ustąpienie wody powstałe suche miejsca itp.;
- b) rzeczy podrzędne, bez których rzecz główna nie mogłaby być używana, albo które ustawa lub właściciel do ciągłego używania rzeczy przeznaczył, np. przyrządy do wozu, klucz do kłotki itp.
- c) w szczególności co do gruntów i stawów: trawa, drzewo owoce i wszystkie używalne rzeczy, które ziemia na swej powierzchni wydaje, dopóki od ziemi nie zostaną odłączonemi; ryby w stawie, nim złowione zostaną; zwierzyna w lesie, nim złapaną lub ubitą zostanie;
- d) do gruntu należą te budowle, które w tym celu wystawione zostały, aby tam stale pozostały, jako to domy mieszkalne, zabudowania gospodarskie, tudzież nietylko to wszystko, co jest na trwanie w ziemi osadzone, wmurowane, przynitowane i gwoźdźmi przybite np. panwie, kotły, żłoby, płoty; ale także i te rzeczy, które do ciągłego użycia całości są przeznaczone, np. wiadra do studzien, liny, łańcuchy, narzędzia do gaszenia ognia itp.;
- e) prawa, o ile są z posiadaniem pewnej realności połączone, np. prawo polowania, służebności gruntowe itp.

Przy kontrakcie kupna trzeba zatem nietylko rzecz główną mieć na oku, ale także przynależności, bo zwykle, gdy sprzedawca wynosi się z gruntu, chce wszystko z sobą pozabierać i gołe pustki następcy pozostawić, z czego powstają sprzeczki, kłótnie, często nawet i spory sądowe.

Główne punkta przy kontrakcie kupna.

Przy kontrakcie kupna należy następujące punkta ściśle oznaczyć:

- a) Imię i nazwisko sprzedawcy i kupującego;
- b) przedmiot kupna, czy on jest ruchomym lub nieruchomym; przy

nieruchomościach oznaczyć należy granice, części składowe, wymiar i przynależności;

- c) cenę kupna i czas, w którym takowa ma być zapłaconą;
- d) czas oddania rzeczy, i oznaczenie, od którego czasu wszelkie obowiązki, prawa i pożytki na kupiciela przejść mają;
- e) postanowienia uboczne np. przydawkę, wymowę itp;
- f) kto kosztu sporządzenia kontraktu i należności od przeniesienia własności ponosić winien;
- g) zezwolenie na wpis nowego właściciela do księgi gruntowej i na intabulację praw zastrzeżonych przez sprzedawcę;
- h) data i podpisy, oraz legalizacya podpisów.

Kontrakt kupna na pole bez budynków.

(Stempel 50 ct. przepisać).

Kontrakt kupna.

który na dniu dzisiejszym między Henrykiem Szwachułą, bednarzem z Istebnej jako sprzedawcą a Karolem Barabaszem, chałupnikiem z Koniakowa i jego żoną Ludmiłą Barabaszową tamże zamieszkałą, jako kupującymi umówiony i zawarty został.

1. Henryk Szwachuła sprzedaje swoje pole parc. l. 125 w wymiarze 2 morgi 385² sążni w Istebnej, które według dekretu dziedzictwa z d. 15. maja 1893 roku nabył, małżonkom Karolowi Barabaszowi i Ludmili Barabaszowej za ustanowioną cenę kupna 750 złr. wyrażnie siedmset pięćdziesiąt złotych wal. austr., które to pole małżonkowie Barabaszowie za 750 złr. od Henryka Szwachuły kupują.

2. Zastrzega sobie Henryk Szwachuła prawo używania tego pola aż do 1. października 1899 i zobowiązuje się oddanie tegoż w tymże czasie, to jest na 1. października 1899 uskuteczyć; zaś od tego dnia wszelkie pożytki lub ciężary przechodzą na kupicieli.

3. Kupiciele złożyli na rachunek ceny kupna do rąk sprzedawcy 200 złr. pisze: dwieście złotych wal. austr., z której sumy sprzedawca kupicieli równocześnie niniejszem kwituje i obowiązują się kupiciele zapłacić resztę ceny kupna 550 złr. na 1. października 1899 bez procentu.

4. Koszta sporządzenia niniejszego dokumentu intabulacyi niemniej należyte od przeniesienia własności ponoszą kupiciele.

5. Zezwala się, aby na podstawie niniejszego kontraktu kupna parc. l. 125 w Istebnej lwh. 18 prawo własności dla Karola Barabasza na połowę a dla Ludmiły Barabaszowej na połowę i prawo zastawu dla reszty ceny kupna w kwocie 550 złr. na rzecz sprzedawcy Henryka Szwachuły zaintabulowanem zostało.

W Istebnej, dnia 12. grudnia 1897.

Podpisy stron i legalizacya notaryalna lub sądowa.

Kontrakt kupna między ojcem a synem z zastrzeżeniem dożywotniego użytkowania.

(Stempel za 1 złr. przepisać).

Kontrakt kupna

który między Józefem Bernacikiem, chałupnikiem w Grodźcu l. 28 i jego synem Rudolfem Bernacikiem umówiony i zawarty został.

1. Józef Bernacik sprzedaje synowi swemu Rudolfowi Bernacikowi chałupniczy grunt pod l. 28 w Grodźcu, który według kontraktu kupna z dnia 15. listopada 1892 posiada, za 2000 złr., wyrażnie dwa tysiące złr. w. a. a Rudolf Bernacik kupił tę realność za 2000 złr. w. a.

2. Józef Bernacik zastrzega sobie prawo dożywotniego użytkowania sprzedanego gruntu we wszystkich jego częściach w ten sposób, że oddanie tegoż kupicielowi dopiero w dniu śmierci Józefa Bernacika nastąpić ma.

3. Gdyby Katarzyna Bernakowa, małżonka sprzedawcy przy tegoż śmierci była jeszcze przy życiu, wtenczas, obowiązują się kupiciel Rudolf Bernacik, płacić jej z tego gruntu tytułem dożywocia rok rocznie 80 złr. tj. ośmdziesiąt złr. w. a. zawsze na 1. stycznia aż do jej śmierci.

4. Cenę kupna 2000 złr. w. a. zobowiązuje się zapłacić Rudolf Bernacik sprzedawcy względnie jego dzieciom w sześciu miesiącach licząc od dnia jego tj. Józefa Bernacika śmierci z procentem po pięć od sta zaczawszy od tejże daty.

5. Sprzedawca ponosi podczas użytkowania wszelkie podatki i potrzebne reperatury bez jakiegokolwiek wynagrodzenia.

6. Koszta wygotowania i intabulacji niniejszego kontraktu ponosi sprzedawca, zaś należytość od przeniesienia własności kupiciel.

7. Zezwala się, aby na mocy niniejszego kontraktu kupna na chałupniczy grunt l. 28 w Grodźcu lwłh. 28. prawo własności dla Rudolfa Bernacika, prawo dożywotniego użytkowania i prawo zastawu dla ceny kupna 2000 złr. z procentem 5% na rzecz sprzedawcy Józefa Bernacika nareszcie prawo ewentualnego dożywocia na rzecz Katarzyny Bernakowej zaintabulowanem zostało.

W Grodźcu, dnia 28. lipca 1899.

(Podpisy stron i legalizacya).

Mamy nadzieję, że według powyższego wzoru z łatwością napisać sobie będą mogli rodzice sami kontrakt kupna odstępując grunt synowi. Kontrakt napisany w domu, trzeba jednak podpisać dopiero w sądzie lub u notaryusza, gdyż — jak już powiedzieliśmy — podpisy muszą być legalizowane, to znaczy potwierdzone przez urzędową osobę. Co się dalej dzieje, chcąc kupno zaintabulować — wyczytacie cokolwiek dalej, gdzie umieszczone są wzory podań o intabulację kupna itd.

Kontrakt kupna z zastrzeżeniem wymowki.

(Stempel za 50 ct. przepisać).

K o n t r a k t k u p n a .

Zawarty na dniu dzisiejszym między Mateuszem Faberą sprzedającym z jednej strony a Janem Grzybem, kupującym z drugiej strony.

1. Mateusz Fabera sprzedaje swój grunt zagrodniczy pod l. 45 w Zawadzie, który według dekretu dziedzictwa c. k. sądu powiatowego we Frysztacie z dnia 28. marca 1888 r. l. 6729 na własność nabył, mający według ostatniego pomiaru powierzchni 9 morgów 1427² sążni wraz z wszelkimi budynkami, prawami i ciężarami Janowi Grzybowi za umówioną cenę kupna 4000 złr. w. a. wyraźnie czterytysiące złr. w. a. a Jan Grzyb kupuje grunt ten w Zawadzie za powyższą cenę 4000 złr. w. a.

2. Cena kupna spłaconą zostanie w sposób następujący:

a) kupiciel złożył zaraz przy odpisie tego kontraktu do rąk sprzedawcy sumę . . 2000 złr. słowami: dwatysiące złr. w. a., z której sprzedawca niniejszem kwituje.

b) przyjmuje kupiciel następujące na tym gruncie zaintabulowane długi do zapłacenia a mianowicie:
1. funduszowi kontrybucyjnemu z obligacyi dnia 30. maja 1870 kwotę . . 425 złr. wraz z procentem od 1. czerwca 1898.

2. Bankowi rolniczemu z zapisu dłużnego z dnia 3. lipca 1896 . . 730 złr.

c) resztę ceny kupna 845 złr.
piszę ośmsetczterdzieści pięć złr. co czyni razem . . 4000 złr.

zobowiązuje się kupiciel spłacić sprzedawcy wraz z procentem po 5% od sta od dnia dzisiejszego na dnia 31. grudnia b. r.

3. Sprzedawca zobowiązuje się wszystkie inne przez kupiciela do zastępowania nie przyjęte długi i ciężary tabularne z księgi gruntowej aż do końca grudnia b. r. wykreślić bo w przeciwnym razie kupiciel miałby prawo wypłatę reszty ceny kupna 845 złr. dopóty wstrzymać, dopókiby oczyszczenie księgi gruntowej z nienależnych długów nie nastąpiło.

4. Oddanie tego gruntu w fizyczne posiadanie nastąpi dopiero na dniu 1. października b. r., od którego czasu kupiciel wszelkie ciężary i podatki na ten grunt przypadające ponosić i niebezpieczeństwa zastępować będzie; natomiast zaś wszelkie pożytki od tegoż czasu do niego należeć mają.

5. Kupiciel będzie powinien sprzedawcy i jego małżonce Annie, aż do śmierci obydwóch, następującą wymowę na tym gruncie dawać i dostarczać a zwłaszcza: izdebkę od wschodu na pomieszkanie, parcelę l. 583 i 584, które kupiciel swoim kosztem obrobić powinien, miejsce na strychu nad moją izdebką, chlewik na wieprza i ćwierć stodoły, oraz prawo używania gumna do młócenia.

6. Obie strony zrzekają się prawa unieważnienia niniejszego kontraktu z jakich bądź przyczyny a szczególnie z powodu pokrzywdzenia nad połowę wartości.

7. Koszta wygotowania niniejszego kontraktu i należności stąd wypływające ponosi kupiciel.

8. Zezwala się, aby na mocy niniejszego kontraktu kupna prawo własności gruntu, tego zagrodnicz l. 45 w Zawadzie lwh. 49, na rzecz kupiciela Jana Grzyba, prawo zastawu dla reszty ceny kupna 845 złr. w. a. z 5% odsetkami na rzecz sprzedawcy Mateusza Fabery i prawo wymowy dla Mateusza Fabery i jego żony Anny Faberowej zainstabulowaniem zostało.

Działo się w Zawadzie, dnia 16. lipca 1898.

(Podpisy stron i legalizacya)

Zwracamy uwagę, żeby strony starały się o ile możliwości sprzedawać a względnie kupować grunta bez wymowy. Wymowa jest nie tylko ogromnym ciężarem dla realności ale jest też powodem ciągłych nieprzyjemności pomiędzy gospodarzem i wymownikiem.

Kontrakt najmu i dzierżawy.

Kontrakt najmu i dzierżawy jest umową, przez którą dozwala się komu używać rzeczy nieznikomej na czas oznaczony i za oznaczoną cenę. Przedmiotem najmu jest rzecz, która bez dalszego jej obrobienia może być używaną np. pomieszkanie, dom, sklep; przedmiotem kontraktu dzierżawy zaś jest rzecz, która tylko przez pracę i staranie może być używaną, np. grunt, ogród, młyn, browar itp.

Kontrakt najmu lub dzierżawy powinien w sobie zawierać:

1. Imię i nazwisko osób kontrakt zawierających.
2. Dokładne opisanie przedmiotu z przynależnościami (np. pomieszkanie z tylnej części domu składające się z dwóch pokoi, kuchenki, dalej poddasza, piwnicy, drwalni itd.)

3. Trwanie kontraktu albo czas wypowiedzenia, od którego dnia czas ma się liczyć i kiedy się kończy.

4. Oznaczenie wysokości czynszu, czy ma być rocznie, półrocznie lub ćwierćrocznie, czy z góry (tj. naprzód), czy z dołu płacony.

5. Czy kontrakt i z niego wypływające prawa i obowiązki mają być wpisane w księgę gruntową.

6. Oznaczenie, czy najemca lub dzierżawca uprawniony jest wypuścić przedmiot w podnajem lub poddzierżawę.

7. Czy i kiedy najemcy lub dzierżawcy przysłuży prawo domagać się opuszczenia części lub całego czynszu.

8. Oznaczenie, kto przedmiot najmu lub dzierżawy w dobrym stanie utrzymywać i zwykle naprawy skutecznieć powinien.

9. Oznaczenie sposobu, w jakim przedmiot zwróconym być ma, czy według inwentarza lub w takim stanie, jakiego zwyczaj gospodarski wymaga.

10. Oznaczenie, kto ma publiczne podatki i ciężary ponosić i procenta od tabularnych długów płacić.

11. Czy w razie sprzedaży przedmiotu lub w razie śmierci jednej z stron kontraktujących kontrakt nadal jest obowiązującym.

12. Miejsce, dzień, miesiąc i rok sporządzenia kontraktu, podpis stron i świadków.

Kupno łamie kontrakt najmu i dzierżawy; jeżeli jednak kontrakt wpisany został do księgi gruntowej, wtenczas także przyszły właściciel rzeczy dotrzymać go jest obowiązany.

Najemca (najemnik) lub dzierżawca może przedmiot trzeciej osobie odnająć lub wydzierżawić, jeżeli to w kontrakcie nie było wyraźnie wzbronionem.

Gdy rzecz wynajęta lub wydzierżawiona z powodu nadzwyczajnych przypadków, jako to: z powodu ognia, powodzi i gradobicia lub zupełnego nieurodzaju wcale nie może być użytą lub użytkowaną, natenczas czynsz najmu lub dzierżawy nie powinien wcale być płacony.

Stempel na kontrakty najmu lub dzierżawy opłaca się według skali II. od całej ceny najmu lub dzierżawy.

Wzór kontraktu dzierżawy.

(Stempel 2 złr. 50 ct. przepisać).

Kontrakt

zawarty na dniu dzisiejszym między Janem Adamusem, właścicielem gruntu l. 25 w Stanisławowicach z jednej a małżonkami Pawłem i Anną Borusami z drugiej strony, względem wypuszczenia w dzierżawę gruntu l. 25. w Stanisławowicach.

1. Jan Adamus wypuszcza w dzierżawę swój grunt l. 25 w Stanisławowicach ze wszystkimi do tego należącymi polami, łąkami, pastwiskami oraz i budynkami, małżonkom Pawłowi i Annie Borusom na czas trzech po sobie następujących lat od 1. października 1898 do 30. września 1901 za umówiony roczny czynsz dzierżawy 200 złr. słowem dwieście złr. w. a. co czyni za trzy lata 600 złr.

2. Dzierżawcy powinni będą płacić czynsz półrocznie z góry to jest dnia 1. lipca 100 zł w. a. a na 1. stycznia również 100 złr. W razie, gdyby się dzierżawcy do dni 30. po upływie terminu oznaczonego z zapłatą czynszu spóźnili, właściciel gruntu Jan Adamus byłby uprawniony kontrakt rozwiązać lub też zapłacenia zaległej raty w drodze sądowej się domagać.

3. W celu zabezpieczenia warunków w tym kontrakcie zawartych, złożyli dzierżawcy do rąk właściciela kaucję w ilości 100 złr. w. a. wyrażnie sto złr. w. a. gotówką, która po rozwiązaniu kontraktu wraz z procentem po cztery od sta dzierżawcom zwróconą zostanie.

4. Dzierżawcy odebrali od właściciela inwentarz, który w załączniku l. 1.*) tego kontraktu opisany i wyszczególniony został i będą obowiązani przy rozwiązaniu kontraktu inwentarz w takim stanie, w jakim go do użytkowania odebrali, właścicielowi zwrócić, a za użyte i zniszczone lub zgubione rzeczy odpowiadają ceną w inwentarzu oznaczoną.

5. Dzierżawcy obowiązani będą wszelkie podatki i ciężary na ten grunt przypadające, nie wyłączając kwaterunku wojskowego, ponosić i z własnego majątku płacić, wszelkie niebezpieczeństwa, jak gradobicia, powodzie, ogień, nieurodzaj i inne przypadkowe zniszczenia nieurodzajów polnych ponosić i nie będą mieli prawa, z powodu tych klęsk żądać rozwiązania tego kontraktu lub zniżenia ceny dzierżawnej.

6. Dzierżawcy obowiązani będą jako dobrzy gospodarze gruntem tym zawiadować, pola dobrze nawozić (gnoić) i obrabiać, budynki w dobrym stanie utrzymywać i wszelkie naprawy nie przenoszące dwóch zfr. własnym kosztem opędzać i o większych naprawach obowiązani są właściciela niezwłocznie uwiadomić.

7. Niemniej będą dzierżawcy obowiązani, zaczawszy od 1. stycznia 1899 odnawiać zabezpieczenie budynków mieszkalnych i gospodarskich od ognia, w Towarzystwie wzaj. ubezpiecz. ogn. w Krakowie.

8. W przypadku śmierci jednej lub drugiej strony, kontrakt utrzymany być winien w swojej mocy, aż do upływu czasu dzierżawy, powyżej oznaczonego.

9. Zezwala właściciel Jan Adamus, aby na mocy niniejszego kontraktu dzierżawnego na realności l. 25 w Stanisławicach lwh. 24 prawa dzierżawne z tego kontraktu wypływające, dla małżonków Pawła i Anny Borusów intabulowano, przyczem się dzierżawcy obowiązują, kosztą niniejszego kontraktu i intabulacji tegoż z własnego majątku zapłacić.

10. Wszystkie w niniejszym kontrakcie zawarte obowiązki powinni dzierżawcy solidarnie wypełnić.

W Cieszyźnie, dnia 1, lipca 1898.

Jan Adamus

*Paweł Borus
Anna Borusowa.*

(Ze względu, że niniejszy kontrakt ma być zaintabulowany, muszą być podpisy legalizowane).

Część VIII.

0 testamentach.

Ogólne przepisy.

1. Rozporządzenie majątkiem swoim na przypadek śmierci, nazywa się rozporządzeniem ostatniej woli. Osoba, która majątkiem swoim rozporządza, nazywa się testatorem. Osoba, która obejmuje majątek po zmarłym, nazywa się dziedzicem (spadkobiercą, sukcesorem.)

Jeżeli dziedzic w testamencie jest ustanowiony, wtedy nazywa się dziedzicem testamentowym; jeżeli zaś testament nie został spo-

*) Inwentarz należy się spisać na arkusz papieru a dzierżawca powinien potwierdzić odbiór takowego.

rzędzony, nazywa się dziedzicem ustawowym, bo wtedy nie według testamentu, lecz według ustawy (przepisów prawnych) dziedziczy.

Osoba, która obejmuje tylko pewną szczegółową rzecz z majątku zmarłego, nazywa się legataryuszem, a rzecz szczegółową, którą obejmuje, nazywa się zapisem, legatem.

Jeżeli rozporządzenie ostatniej woli obejmuje ustanowienie dziedzica, wtedy nazywa się testamentem; jeżeli zaś nie ustanawia dziedzica, lecz tylko zawiera inne postanowienia, wtedy nazywa się kodycyłem.

2. Pierwszym warunkiem ważności testamentu jest, aby testator zdolnym był do sporządzenia ostatniej woli. Do tego potrzebną jest przede wszystkim przytomność umysłu i rozwaga. Kto złożony ciężką chorobą, leży na śmiertelnym łożu, nie zawsze ma przytomność umysłu, nie zawsze może wyrazić i z rozwagą przemawiać. Dlatego nie trzeba odkładać sporządzenia testamentu do ostatniej chwili, ale trzeba zawczasu domem swoim rozporządzić. Jeżeli się testator obawia, że się krewni jego o treści sporządzonego testamentu dowiedzą, i że może będzie miał za życia swego stąd nieprzyjemności, tedy są na to sposoby, aby się o treści testamentu nikt nie dowiedział. Wola testatora oświadczoną być powinna stanowczo, nie zaś przez samo potakiwanie czynionego mu wniosku, bez przymusu, w stanie wolnym od podstępów i istotnej omyłki. Oświadczenie jest nieważnem, jeżeli dowiedzionem będzie, iż nastąpiło w stanie szaleństwa, obłąkania, głupowatości lub opilstwa. Marnotrawca tylko połowę swojego majątku rozporządzić może; druga połowa przypada dziedzicom ustawowym. Osoby niżej lat czterech nie są zdolne sporządzić testamentu; osoby między 14. i 18. rokiem, mogą tylko ustnie przed sądem testament sporządzić; osoby zaś po skończonym 18. roku mogą w dowolnej formie testament robić.

3. Testament można sporządzić na piśmie lub ustnie; sądownie i sądownie, lub przed notaryuszem.

A) Testamenty pisemne.

- a) Kto chce ostatnią wolę oświadczyć na piśmie i bez świadków, powinien testament lub kodycył własnoręcznie napisać i własnoręcznie przez położenie nazwiska swego podpisać.
- b) Jeżeli zaś testator pisać umiejący, testamentu lub kodycyłu własnoręcznie nie pisał, ale przez inną osobę spisać kazał, tedy powinien przed trzema zdatnymi świadkami (z których przynajmniej dwóch jednocześnie obecnymi być powinni) potwierdzić, iż to pismo jest jego ostatnią wolą. Zaczem testator i świadkowie testament podpisują.
- c) Jeżeli testator nie umie pisać, powinien oprócz zachowania formalności powyżej opisanych, zamiast podpisu znak swojej ręki w obec wszystkich trzech świadków własnoręcznie położyć. Jeden ze świadków nazwisko testatora, jako podpisujący za niego, napisać powinien.

W trzech powyższych przypadkach nie jest potrzebnem, aby świadkowie mieli wiadomość o osnowie testamentu.

- d) Gdy zaś testator nie umie czytać, powinien kazać sobie przeczytać pismo przez jednego świadka w obecności dwóch drugich świadków, którzy osnowę pisma przejrżeli. Testator powinien dalej potwierdzić,

że pismo to zgadza się z jego wolą. Zaczem podpisują testator i świadkowie testament.

B) Testamenty ustne. Kto niechce lub nie może zachować formalności pisemnego testamentu, może uczynić testament ustny. Kto chce robić testament ustny, ten powinien oświadczyć swoją wolę stanowczo w obec trzech zdolnych świadków jednocześnie obecnych, którzyby poświadczyć mogli, że co do osoby testatora żaden nie zaszedł podstęp lub omyłka. Ostrożność wymaga, aby świadkowie dla ułatwienia pamięci, albo wszyscy wspólnie, albo każdy dla siebie, sami spisali oświadczenie testatora, albo też takowe, jak można najspieszniej spisać kazali.

Aby ustne ostatniej woli rozporządzenie prawomocnem było, powinno być na żądanie każdego, komu na tem zależy, przez zaprzysiężone zgodne zeznanie tych trzech świadków potwierdzonem.

C) Testamenty sporządzone przed sądem lub notaryuszem.

Testator może także sądownie lub przed notaryuszem na piśmie lub ustnie oświadczyć swoją ostatnią wolę. Rozporządzenie na piśmie, powinno być przynajmniej własnoręcznie przez testatora podpisane i oświadczenie przez niego sądowi lub notaryuszowi oddane. Jeżeli testator chce ustnie wolę swoją oświadczyć, oświadczenie to protokolarnie w obecności sędziego lub notaryusza i dwóch świadków spisane być powinno. Zaczem protokół podpisany, zapieczętowany i w aktach urzędowych złożonym być winien.

D) Świadkowie. Świadkowie ostatniej woli powinni być zdatnymi, gdyż inaczej rozporządzenia nie byłyby ważnymi.

Osoby zakonne, kobiety, młodzieńcy lat ośmnastu nie mający, na umyśle nie przytomni, ślepi, głusi albo niemi, tudzież ci, którzy nie rozumieją mowy testatora, nie mogą być świadkami ostatniej woli.

Skazany za zbrodnię oszustwa lub za inną z chciwości zysku popełnioną zbrodnię, nie może być świadkiem ostatniej woli. Dziedzic lub legataryusz co do spadku onemuż przeznaczonego, tudzież jego małżonek, rodzice, dzieci, rodzeństwo lub osoby w tym samym stopniu z nim spowinowaczone, tudzież jego płatni domownicy, nie są zdatnymi świadkami. Do ważności rozporządzenia potrzeba, aby takowe przez trzech świadków, lecz nie z liczby teraz wymienionych, stwierdzonem było.

E) Stempel. Testamenty i kodycyłe podlegają za pierwszy arkusz stemplowi na 1 złr., za każdy następny arkusz stemplowi 50 ct. Niepotrzeba jednak, aby dokument zaraz był ostemplowany, gdyż ostemplowanie przy uporządkowaniu masy spadkowej skutecznionem być może. Dodać jeszcze należy, iż jeżeli testament z dwóch lub więcej arkuszy się składa, takowe przed podpisem zeszyte i końce nici tam, gdzie się pismo kończy, przypieczętowane być winny.

Uwagi.

Część obowiązkowa. Osoby, na które testator w swoim testamentie pamiętać musi, są jego dzieci, a w braku tychże, jego rodzice i dziadowie.

Testator nie musi swoich dzieci równym działem dzielić, może jednemu więcej, drugiemu mniej wyznaczyć. Najmniejsza część, którą testa-

tor dziecięciu pozostawić musi, jest połowa tego, co by nań przypadło, gdyby nie był testamentu sporządził. Najmniejsza część ta nazywa się częścią obowiązkową (zachówkiem, legitymą). Jeżeli np. ojciec pozostawi troje dzieci a majątku 3000 złr. tedy jeżeli testament sporządzony nie został, dziedziczy każde 1000 złr. Testator zaś może tę sumę inaczej podzielić, ale najmniejszy dział nie może być mniejszy, jak 500 złr. tj. połowa z 1000 złr., a te 500 złr. nazywają się częścią obowiązkową.

Wliczenie. Co spadkodawca dał za życia córce swej lub wnuczce na posag, synowi na wyprawę, na objęcie urzędu lub rozpoczęcie zarobku itp. wszystko się wlicza przy ustawniczem dziedziczeniu do działu. Często powstaje pomiędzy dziedzicami spór o to, co im ma być wliczone do działu, gdyż jeden twierdzi, że od spadkodawcy nie odebrał, drugi zaś, że tylko tyle odebrał, trzeci, iż mu to darowano itp. Spadkodawca tedy ostrożnie sobie postąpi, jeżeli w testamencie oznaczy sumy, przez dziedziców za życia jego odebrane, które im mają być do działu wliczone.

Wydziedziczenie. Dziecię może być wydziedziczonym, gdy spadkodawcę w niedostatku znajdującego się, zostawia się bez pomocy; gdy z powodu zbrodni skazanem jest na dożywotnie lub dwudziestoletnie więzienie; gdy ciągle prowadzi życie przeciwne publicznej obyczajności. Jeżeli tedy spadkodawca chce dziecię wydziedziczyć, musi to w testamencie z oznaczeniem przyczyn uczynić.

Zniesienie testamentu. Testator może swoje rozporządzenie ostatniej woli w każdym czasie i według upodobania zmienić, znieść i odwołać lub też uzupełnić. Zawsze jednak musi przy tem zachować formalności, jakie przy sporządzeniu testamentów zachowane być winny.

Wzór testamentu.

Testament

Jerzego Kotasa, chałupnika w Otrębowie.

Nie mając dzieci, ustanawiam i mianuję moją żonę Joannę Kotasową, z Pigułów uniwersalną dziedziczką całego mojego majątku, zaczem niniejszy testament własnoręcznie napisałem i własnoręcznie podpisałem.

W Otrębowie, dnia 17. maja 1898.

Jerzy Kotas, testator.

Dodatek do powyższego testamentu.

Moja żona Joanna Kotasowa będzie zobowiązana z odziedziczonego majątku wypłacić zapis (legat) towarzystwu „Jedność“ w Cieszynie 100 złr., wyraźnie sto złotych w. a. zaraz po mojej śmierci.

Dodatek ten do testamentu z dnia 17. maja 1898 własnoręcznie napisałem i własnoręcznie podpisałem.

W Otrębowie, dnia 13. listopada 1898.

Jerzy Kotas, testator.

Inny wzór.

Testament.

Ażeby po mojej śmierci nie powstały pomiędzy moimi dziećmi spory względem podziału majątku mojego, postanowiłem przy zdrowym rozumie następujące rozporządzenia uczynić:

1. Dziedzicami ustanawiam dzieci moje Karola, Józefa, Pawła, Zuzannę i Maryę Splęśniok.

2. Posiadłość moją pod l. 48 w Dziedzicach zapisuję małoletniemu synowi Pawłowi w cenie 4000 zhr. słowem czterytysiąc złotych wal. austr., z której, co dla drugich dziedziców wypadnie, wypłacić będzie powinien.

3. Jako opiekuna małoletnich dzieci moich oznaczam Ignacego Trzaskalika z Dziedzic, gdyż mam do niego wielkie zaufanie. Upraszam go, żeby ten trudny obowiązek na siebie przyjął.

4. Żona moja Józefa dotrzymywać ma posiadłość tę aż do pełnoletności syna Pawła, po objęciu zaś posiadłości w jego własny zarząd, wyznaczam jej aż do jej śmierci następującą wymowę: Pole przed dębina po lewej stronie drogi, izdebkę z tylnej strony, jeden chlewiek, miejsce w stodole i na strychu, drzewo na opał i obrobienie pola. o które postarać się musi gospodarz.

5. Synowi Adamowi nie wyznaczam, bo już dawno część swoją, na niego przypadającą odemnie odebrał.

6. Syna mego Jana, który mi tyle przykrych chwil w życiu sprawił, ograniczam do części obowiązkowej.

7. Córkę Helenę, której już córką nazywać nie mogę, wydziedziczam zupełnie, ponieważ przeciwko mnie i mojej rodzinie ciężko zgrzeszyła, prowadząc ciągle i uporczywie życie rozpustne i nieprzyzwoite.

8. Dzieciom z pierwszego małżeństwa żony mojej Zofii mianowicie Ludwikowi i Antoniemu zapisuję razem dwieście zhr. (200 zhr. w. a.) do równego podziału.

9. Z mojego majątku zapisuję wreszcie 50 zhr., wyraźnie pięćdziesiąt złotych w. a. dla „Macierzy szkolnej“ w Cieszyńcu i 50 zhr., wyraźnie pięćdziesiąt złotych wal. austr. dla „Domu Narodowego“ w Cieszyńcu.

Wskutek tego niniejszy testament w obecności podpisanych trzech świadków sporządzony, spisany dosłownie przeczytany i przez testatora Adama Splęśnioka nieumiejącego pisać, znakiem krzyża opatrzony i podpisany został.

W Dziedzicach, dnia 7. czerwca 1898.

+++ to jest Adam Splęśniok testator,
podpisał *Wacław Gorgol*, świadek testamentu.
Józef Kapralik, świadek testamentu.
Karol Krasicki, świadek testamentu.

Kodycył.

Na przypadek śmierci mojej rozporządzam moim majątkiem jak następuje:

1. Synowi mojemu Pawłowi zapisuję ośmset zhr. (800 zhr.) i moje ubiory.

2. Córcie mojej Zuzannie zapisuję czterysta zhr. (400 zhr.) i dwie krowy według jej własnego wyboru.

3. Pawłowi Kotasowi z Kocobendza mój czarny płaszcz

4. Ciotce mojej Annie Kotasowej z Mnisztwa zapisuję pięćdziesiąt zhr. (50 zhr.)

5. Szkole w Kocobendzu zapisuję dwadzieścia zhr. (20 zhr.)

6. Czeladzi mojej każdemu po pięć zhr.

7. Ubogim w Kocobendzu pięć zhr.

8. Temu, kto mnie będzie opatrował w chorobie mojej, zapisuję dwadzieścia zhr.

9. Wszelkie moje dawniejsze rozporządzenia ostatniej woli uznaję za nieważne.

Niniejszy kodycył po dokładnej rozwadze własnoręcznie napisałem i własnoręcznie podpisałem.

W Kocobendzu, dnia 2. lutego 1883.

Jan Raszka. kowal, testator.

Spisanie ustnego testamentu przez świadków.

Ustny testament Pawła Mazura, właściciela gruntu pod Nr. 85 w Gródku.

Dnia 14. marca 1883 o godzinie 6. wieczorem zawezwał nas: Jana Kozuba, Pawła Miarke i Jana Pyszkę, tutejszy gospodarz Paweł Mazur do swojego domu pod Nr. 85, i oświadczył nam, iż przeczując bliską śmierć swoją, pragnie przed nami jako świadkami testament sporządzić, poczem następujące rozporządzenie ostatniej woli uczynił: „Nie mając dzieci, ustanawiam jedyną dziedziczką żonę moją Annę i zapisuję jej cały swój majątek, i nikt z krewnych moich nie ma prawa domagać się części lub jakiej rzeczy ze spadku mego. Dziedzicze mojej nie stawiam żadnego ograniczenia co do własności i użytkowania spadku mego, tak że nawet wszystko może zużyć i spotrzebować. Tylko to jedyne zastrzeżenie czynię, aby żona moja cały swój majątek, jaki się przy jej śmierci okaże, przeznaczyła na cele dobroczynne, mianowicie: na szkoły i biblioteki ludowe. Gdyby zaś żona moja przy śmierci swojej testamentu nie uczyniła, tedy zastrzegam sobie, że połowa jej spadku na powyższe cele obrócona być powinna. A na tem kończę moje rozporządzenie i upraszam was, abyście je zachowali w pamięci, a w razie potrzeby świadectwo o niem wydali.“

Po tych słowach Paweł Mazur już do nas nie mówił, tylko modłać się, w boleściach swoich ciężko oddychał. Dodać należy, iż podczas oświadczenia ostatniej woli, oprócz testatora i nas trzech świadków, ani żony jego Anny ani kogo innego w izbie nie było, i że testator wolę swoją wyraźnie, dobitnie i zwięźle oświadczył, tak że nie można najmniejszej mieć wątpliwości, że to bez wszelkiego przymusu uczynił i że miał zupełną pamięć i rozum.

Wskutek tego my świadkowie zaraz na drugi dzień zebraliśmy się, i spisaliśmy dla lepszej pamięci niniejszy ustny testament Pawła Mazura, którego treść przysięgą stwierdzić gotowi jesteśmy.

W Gródku, dnia 15. marca 1883.

Jan Kozub, świadek testamentu.

Paweł Miarka, świadek, testamentu.

Jan Pysko, świadek testamentu.

Odwołanie testamentu.

W dniu 20. marca 1881 r. sporządziłem swój testament w obecności świadków Pawła Mikuły, Jana Czakoja i Andrzeja Bubika, i oddałem go bratu memu Janowi Gochowi w przechowanie.

Testament ten unieważniam niniejszem i oświadczam, że takowy za niebyły i zniszczony uważany być ma, i że żadnej mocy mieć nie może.

Gdybym zatem żadnego dalszego testamentu nie sporządził, tedy moja pozostałość ma być tak uporządkowana, jak gdybym bez testamentu umarł.

W Cieszynie, dnia 1. maja 1883.

Podpis odwołującego testament i trzech świadków.

Część IX.

O księgach gruntowych.

Księga gruntowa jest księgą publiczną, w której zapisane są wszystkie dobra nieruchome (większe posiadłości czyli tak zwane państwa

(dobra tabularne) domy miejskie, i grunta wiejskie). Każda wioska ma swoją osobną księgę gruntową, w której zapisane są wszystkie grunta wiejskie. Podobnie ma każde miasto swoją osobną księgę gruntową, w której zapisane są wszystkie domy i grunta miejskie. I większe posiadłości czyli tak zwane państwa (dobra tabularne) mają swoją osobną księgę a ta księga nazywa się tabulą krajową (Landtafel) zaś księgi, w których zapisane są majątności wiejskie i miejskie, nazywają się księgami gruntowymi. (Grundbuch).

Księga gruntowa składa się z księgi głównej.

Dawniejsza księga dokumentów została zniesioną. Obecnie odpisy wierzytelne dokumentów składają się do odnośnych aktów tego ciała hipotecznego, do którego wpis się skuteczniejsza.

Księga główna składa się z 3 części czyli 3 kart. Na pierwszej karcie (tj. karta posiadania) wpisuje się nazwę ciała hipotecznego i wszystkie parcele toż ciało stanowiące i wreszcie prawa przywiązane do niego. Na drugiej karcie (tj. karta własności) wpisuje się imię i nazwisko właściciela i dokument, na mocy którego stał się właścicielem posiadłości. Na trzeciej karcie (tj. karta ciężarów) wpisuje się wszystkie długi i ciężary posiadłości. Wpis w księgę gruntową jest albo 1. intabulacją lub extabulacją albo 2. prenotacją (Vormerkung) albo 3. adnotacją (Anmerkung).

1. Przez intabulację rozumiemy bezwarunkowe nabycie praw rzeczowych np. prawa własności, prawa odkupu, prawa pierwokupna, dzierżawy, służebności, zastawu itp.

Przez extabulację (wymazanie, wykreślenie) rozumiemy bezwarunkową utratę praw nabytych i w księdze gruntowej zauiszczonych np. prawa dzierżawy, prawa zastawu, prawa wymowy itp.

2. Przez prenotację (zastrzeżenie) rozumiemy warunkowe nabycie praw rzeczowych. Jeżeli dokumenta nie mają wszystkich warunków prawem przepisanych, tedy nie mogą być intabulowane, lecz tylko prenotowane.

Na przykład: Jan pożyczył odemnie 200 złr. i wystawił mi obligację, która nie została legalizowaną a dlatego nie może być intabulowana. Dowiaduję się, że Jan chce swój grunt sprzedać. Podaję więc prośbę o prenotację obligacji mojej na jego grunt, aby swoje pieniądze uratować. Przez prenotację atoli uzyskałem tylko warunkowe prawo czyli intabulację, Usprawiedliwienie następuje przez skargę albo też przez wystawienie odpowiedniego dokumentu ze strony dłużnika.

3. Przez adnotację rozumiemy zapisanie hipoteczne

- a) celem uwidocznienia stosunków osobistych mających taki skutek prawny, że ktokolwiek uzyska wpis jaki do księgi gruntowej, nieświadomością tych stosunków wymawiać się nie może np. zapisanie małoletności, kurateli, przedłużenie władzy ojcowskiej lub opiekuńczej itp. albo
- b) celem osiągnięcia pewnych skutków prawnych np. zapisanie pierwszeństwa, działu gruntów, wypowiedzenia kapitału hipotecznego, ustanowionego sekwestra, kroków egzekucyjnych itd.

O stemplach na podania hipoteczne,

Podania tabularne muszą być w regule ostemplowane stemplem 1 złr. 50 ct. (od pierwszego arkusza; zaś od każdego dalszego 50 ct.). Na podania dotyczące spraw we wartości od 50—100 złr. wynosi stempel 75 ct. zaś na podania do 50 złr. wynosi stempel 36 ct. Rubryki są wolne od stempla. Również wolne od stempla są odpisy dokumentów.

Do podań zawierających prośbę o wpis prawa zastawu dla kapitałów do księgi gruntowej, zaczawszy od 100 złr. do 800 złr. należy osobno dołączyć stemple a mianowicie należy się $\frac{1}{2}\%$ wraz z 25% dodatkiem a więc do 100 złr. nie dołącza się należności stemplowych

zaś od 100 złr. do 120 złr. dołącza się stempel za — złr. 75 ct.

"	120	"	"	140	"	"	"	"	"	"	—	"	87 $\frac{1}{2}$	"
---	-----	---	---	-----	---	---	---	---	---	---	---	---	------------------	---

"	140	"	"	160	"	"	"	"	"	"	1	"	—	"
---	-----	---	---	-----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

"	160	"	"	180	"	"	"	"	"	"	1	"	12 $\frac{1}{2}$	"
---	-----	---	---	-----	---	---	---	---	---	---	---	---	------------------	---

"	180	"	"	200	"	"	"	"	"	"	1	"	25	"
---	-----	---	---	-----	---	---	---	---	---	---	---	---	----	---

itd. itd.

a więc do 800	"	"	"	"	"	5	"	—	"
---------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Przy wyższych kapitałach nie dołącza się stempla, lecz c. k. urząd podatkowy według tej samej miary należność od wpisu do księgi gruntowej przepisuje.

Jeżeli ktoś chce zaintabulować kontrakt kupna, ten musi kontrakt dwa razy odpisać a odpisy te wraz z oryginałem*) załączyć do podania, które się pisze np. według niżej podanego wzoru.

Wzór podania o intabulację kupna.

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego w Jabłonkowie.

Oddział . . .

(Stempel za 1 złr. 50 ct. przylepić.)

Edward Szerszoń, chałupnik w Nawsi l. 72 prosi o przeprowadzenie intabulacji prawa własności i prawa zastawu oraz wynowy na realności l. 72 w Nawsi lwh. 81.

Załącznik A z 2 odpisami i 2 rubrykami.

A Na mocy załączonego kontraktu kupna A z dnia 1. czerwca 1898 kupiłem grunt chałupniczy l. 72 w Nawsi lwh. 81 od małżonków Karola Barucha i jego żony Maryanny Baruchowej w Nawsi

Ł. Załączając dwa odpisy % kontraktu kupna proszę: aby na mocy załączonego kontraktu kupna na realności grunt chałupniczej l. 72 w Nawsi lwh. 81 zaintabulowaniem zostało:

a) prawo własności dla niżej podpisanego Edwarda Szerszenia.

b) prawo zastawu dla wierzytelności w kwocie 500 złr. oraz wymowa dla małżonków Karola Barucha i Maryanny Baruchowej w Nawsi. Przeprowadzenie intabulacji proszę polecić c. k. urzędowi ksiąg gruntowych a o przeprowadzeniu zawiadomić:

1. i 2. Małżonków Karola Barucha i Maryannę Baruchową w Nawsi.

3. Edwarda Szerszenia w Nawsi l. 72

W Nawsi, dnia 27. listopada 1898.

Edward Szerszoń.

*) Pod oryginałem rozumieć trzeba właściwy dokument np. jeżeli mowa o kontrakcie kupna, wtenczas akt kupna, który przez strony podpisany został jest „oryginałem“ Oprócz oryginału należy też dołączyć odpis.

Wzór podania o wpis (zaintabulowanie) prawa zastawu dla pożyczki.

(Stempel za 1 złr. 50 ct. przyklepić).

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego w Skoczowie.

Oddział . . .

Ignacy Król, zagrodnik w Pierścu prosi o wpis prawa zastawu dla jego pożyczki w kwocie 500 złr. wraz z należnościami na gruncie siedlaczym l. 18 w Pierścu lwh. 19.

Pojedynczo załącznik *A* w oryg.
i odpisie, 3 rubryki i należność 3 złr.
12¹/₂ ct. w stemplach.

A Według zapisu dłużnego *A* z dnia 19. czerwca 1898 potwierdza Karol Mucha, że winien mi 500 złr. wraz z 5% odsetkami a dla zabezpieczenia mojej pretensyi ofiaruje mi wpis prawa zastawu na jego gruncie.

 Załączając odpis zapisu dłużnego, oraz 6 koron 25 h. w stemplach jako należność wpisową, proszę:

 aby Świetny c. k. Sąd powiatowy na mocy załączonego listu dłużnego *A* z dnia 19 czerwca 1898 zezwolił na wpis prawa zastawu dla pożyczki w kwocie 500 złr. wraz z 5% odsetkami na gruncie siedlaczym l. 18 w Pierścu lwh. 19 na rzecz moją a przeprowadzenie tego wpisu polecił c. k. urzędowi ksiąg gruntowych.

Ignacy Król.

Wzór podania o intabulację różnych dokumentów.

(Stempel za 1 złr. 50 ct.).

Do Św ietnego c. k. Sądu powiatowego w Cieszynie.

Fryderyk Skotnica, chałupnik w Pastwiskach prosi o intabulację prawa zastawu dla kapitałów 400 złr. i 250 złr. na rzecz Pawła Korytowskiego, wykreślenia prawa zastawu 600 złr. Józefa Grabca i wymowy Jana Walka na realności swojej l. 29 w Pastwiskach lwh. 30.

Załączniki *A*, *B*, *C*, i *D* i odpisy tychże z 5 rubrykami i 4 złr. 37¹/₂ ct. w stemplach.

Upraszam Świetny c. k. Sąd powiatowy, aby na realności mojej, l. 29 w Pastwiskach lwh. 30 zezwolił i urzędowi ksiąg gruntowych polecić raczył następujące wpisy:

1. Intabulację prawa zastawu dla kapitału 400 złr. z 5% odsetkami i możliwemi kosztami w wysokości 40 złr. na rzecz Pawła Korytowskiego, siedlaka w Zamarskach, na mocy przezemnie wystawionego legalizowanego obliżu *A* z dnia 28. maja 1897.

2. Intabulację prawa zastawu dla kapitału 250 złr. z procentem po 5 od sta na korzyść tegoż Pawła Korytowskiego, siedlaka w Zamarskach na mocy listu dłużnego *B* z dnia 24. października 1897.

3. Intabulację wykreślenia prawa zastawu dla kapitału Józefa Grabca w wysokości 600 złr. z 5% odsetkami i kosztami w wysokości 60 złr. zabezpieczonego z kupna z dnia 24. lutego 1874 na mocy jego kwitu z dnia 4. marca 1898 załączonego pod *C*.

4. Intabulację wykreślenia wymowy na rzecz Jana Walka z kupna z dnia 24. lutego 1874 zabezpieczonej, na mocy metryki śmierci z dnia 8. grudnia 1892 pod *D* załączonego.

Fryderyk Skotnica.

Spodziewamy się, że objaśnienie powyższe co do podań o zaintabulowanie jakiegoś prawa lub wykreślenie takowego jest dostatecznem. Przy ułożeniu podania trzeba się trzymać ściśle dokumentu, który wraz z odpisem do podania dołączony być musi. A więc jeżeli strona w podaniu prosi o intabulację prawa zastawu, wtenczas załączyć musi dokument wraz z odpisem, na który powołać się musi. Strona która zaś np. prosi o wykreślenie prawa zastawu, dołączyć musi kwit w oryginale i odpisie itd.

Oprócz oryginału z tego powodu załączyć trzeba odpis, ponieważ oryginał zawsze zwrócony zostanie stronie a odpis przechowany być musi w aktach odnośnego ciała hipotecznego w urzędzie ksiąg gruntowych. Obecnie według nowej instrukcyi odpisy dokumentów już nie muszą być w ten sposób wystawione, żeby ze strony od środka zawsze zostało wolne miejsce przynajmniej na 5 cm. Przy intabulacyi kontraktu kupna dołączają się oprócz oryginału 2 odpisy — bo jeden zostanie w aktach a drugi otrzymuje c. k. urząd podatkowy celem wymiaru należitości. Ażeby o obliczeniu należitości miał każdy najlepsze pojęcie, zwracamy uwagę na wysokość należitości np. w powyższem podaniu, która wynosi 4 złr. 37 $\frac{1}{2}$ ct.

Według powyższego podania płaci się:

a) od kapitału	400 złr.
b) możł. kosztów	40 „
c) od kapitału 250 złr. równo	260 „
	Razem 700 „
Od 700 złr. $\frac{1}{2}\%$ =	3 złr. 50 ct.
zaś 25 $\%$ dodatek wynosi	87 $\frac{1}{2}$ ct.
	a więc razem 4 „ 37 $\frac{1}{2}$ „

Od wykreślenia kapitału nie płaci się oczywiście żadnych należitości.

Wzór podania o wykreślenie prawa zastawu.

Stempel za 1 złr. 50 ct. przyklepić).

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego w Strumieniu.

Oddział

Alojzy Marcalik, chałupnik w Mnichu prosi o zaintabulowanie wykreślenia prawa zastawu w kwocie 240 złr. Ferdynanda Wróbla na realności swojej l. 7 w Mnichu lwh. 9.

Załącznik A w oryginale i odpisie i 3 rubrykami.

Na realności mojej l. 7 w Mnichu zaintabulowane jest dla p. Ferdynanda Wróbla chałupnika z Chybi prawo zastawu dla wierzytelności w kwocie 240 złr. wraz z 5 $\%$ odsetkami.

A Ponieważ kwota ta zapłaconą już została, przeto załączając kwit A. wraz z odpisem, proszę, aby Świetny c. k. Sąd powiatowy w Strumieniu na mocy załączonego kwitu A z dnia 4. maja 1898 zezwolił i urzędowi ksiąg gruntowych polecił zaintabulowanie wykreślenia prawa zastawu dla kapitału w kwocie 240 złr. wraz z 5 $\%$ odsetkami na realności mojej l. 7 w Mnichu lwh. 9 na korzyść p. Ferdynanda Wróbla zabezpieczonego.

Alojzy Marcalik.

Wzór podania o wykreślenie wymowy.

(Stempel za 1 zł. 50 ct. przyklepić).

Do Świątynego c. k. Sądu powiatowego we Frysztacie.

Oddział . . .

Józef Grusza, siedlak w Zebrzydowicach uprasza o wykreślenie wymowy Anny Starzykowej z siedlaczego gruntu mojego l. 4 w Zebrzydowicach lwh. 4.

Załącznik A w oryginale i odpisie i 3 rubrykami.

Z kupna z dnia 28. września 1871 ciąży na moim gruncie l. 10 w Zebrzydowicach lwh. 12 dla Anny Starzykowej wymowa. Ponieważ Anna Starzykowa przed 4 laty umarła, przeto proszę:

A aby Świątny c. k. Sąd powiatowy na mocy metryki śmierci A wystawionej dnia 7. czerwca 1898 raczył na intabulację wykreślenia wymowy Anny Starzykowej z kupu z dnia 28. maja 1877 zainstabulowanej na moim siedlaczym gruncie l. 4. w Zebrzydowicach lwh. 4. zezwolić i wykonanie urzędowi ksiąg gruntowych polecić.

Józef Grusza.

Ciężary wpisuje się do księgi gruntowej według chwili wniesienia a więc ten, który pretensję swoją prędzej ma zabezpieczoną, ma też pierwszeństwo co od zabezpieczenia. Pierwszeństwo można jednak uzyskać przez ustępstwo.

Np. Karol ma realność obciążoną następująco:

1. Kasa sieroca	500 złr.
2. Maurycy Rosner	120 „
3. Franciszek Pawlas	400 „
4. Szymon Kołek	350 „

P. Karol chce jeszcze pożyczyc na hipotekę od Wawrzyńca 800 złr. Wawrzyńiec tymczasem zobowiązuje się pożyczyc Karolowi 800 złr. wtenczas, jeżeli Fr. Pawlas lub Szymon Kołek ustąpią mu pierwszeństwo. Jeżeli Pawlas lub Kołek znają się na wartości obciążonej realności, wtenczas będą mogli się oświadczyć, czy mogą ustąpić pierwszeństwo lub nie.

Wzór ustąpienia pierwszeństwa.

(Stempel 50 ct. przepisać.)

Oświadczenie.

Na realności p. Karola Sokoła l. 82 w Dąbrowej lwh. 76 ciąży dla mnie niżej podpisanego Szymona Kołka, kowala w Łazach wpis prawa zastawu dla pożyczki w kwocie 350 złr. wraz z przynależnościami na podstawie zapisu dłużnego z dnia 7. lipca 1896. Ponieważ p. Karol Sokoł chce od p. Wawrzyńca Sołtysa zaciagnąć pożyczkę w kwocie 800 złr. a. ponieważ realność rzeczona przedstawia dla mnie dostateczną wartość przeto ustępuję pierwszeństwo dla pożyczki p. Wawrzyńca Sołtysa w kwocie 800 złr. wraz z przynależnościami przed moją na miejscu IV. zabezpieczoną wierzytelnością w kwocie 350 złr. i zezwalam, najwyraźniej na wpis pierwszeństwa na korzyść wyżej wspomnianej pożyczki Wawrzyńca Sołtysa w kwocie 800 złr. wraz z przynależnościami

przed moją pretensją w kwocie 350 złr. na rzeczonej realności l. 82 w Dąbrowej lwł. 76.

Dąbrowa, dnia 7. kwietnia 1898.

Szymon Kołek.

(Legalizacya notaryalna).

Część X.

Sprawy karne.

Ustawa karna z roku 1852 daje następujący podział karygodnych czynów: 1. zbrodnie, 2. występki, 3. przekroczenia.

Zbrodnie.

Rodzaje zbrodni są następujące:

1. Zdrada główna. — Kara a) ciężkie więzienie od 10 do 20 lat. b) ciężkie więzienie na całe życie c) śmierć przez powieszenie.
2. Obraza Majestatu i członków Domu cesarskiego. — Kara: ciężkie więzienie od 1—5. lat.
3. Zamięszanie publicznej spokojności. — Kara: ciężkie więzienie od 1—5 lat.
4. Rozruch. — Kara: ciężkie więzienie od 10—20 lat; w razie zaprowadzenia sądu doraźnego kara śmierci.
5. Powstanie. — Kara: ciężkie więzienie od 5—10 nawet do 20 lat.
6. Gwałt publiczny w trzynastu rozmaitych przypadkach. — Kara: ciężkie więzienie najczęściej od 1—10 lat.
7. Nadużycie władzy urzędowej. — Kara: ciężkie więzienie od 1—5, nawet do 10 lat.
8. Fałszowanie papierów kredytowych publicznych. Kara; — ciężkie więzienie od 10—20 lat, nawet na całe życie.
9. Fałszowanie monety. — Kara: ciężkie więzienie od 1 do 20 lat.
10. Zgwałcenie religii. — Kara: ciężkie więzienie od 1 do 5 i do 10 lat.
11. Zgwałcenie niewiasty. — Kara: ciężkie więzienie od 5 do 10 lat, nawet na całe życie,
12. Zhańbienie. — Kara: ciężkie więzienie od 1 do 5, nawet do 10 lat.
13. Zbrodnie nierządu. — Kara: ciężkie więzienie od 1 do 5, nawet do 10 lat.
14. Morderstwo. — Kara: śmierć lub ciężkie więzienie do lat 20 ewentualnie dożywotnie.
15. Zabójstwo. — Kara: śmierć lub ciężkie więzienie do lat 20.
16. Spędzenie płodu. — Kara: ciężkie więzienie od 1 do 5 i do 10 lat.

17. Podrzucenie dziecka. — Kara: ciężkie więzienie od 1 do 5 i do 10 lat.

18. Ciężkie uszkodzenie cielesne. — Kara: więzienie od 6 miesięcy do roku, do 5, nawet 10 lat.

19. Pojedynek. — Kara: więzienie od 6 miesięcy do roku, do 10 i do 20 lat.

20. Podpalenie. — Kara: ciężkie więzienie od roku do 5, 10, 20 lat, na całe życie, nawet i śmierć.

21. Kradzież. — Kara: ciężkie więzienie od 6 miesięcy do roku, do 5 i do 10 lat.

22. Sprzeniewierzenie. — Kara: ciężkie więzienie od 6 miesięcy do roku, do 5, 10 i 20 lat.

23. Rozbój. — Kara: ciężkie więzienie od 5 do 10 i 20 lat, nawet na całe życie.

24. Oszustwo. — Kara: ciężkie więzienie od 6 miesięcy do roku, do 5, 10 i 20 lat, nawet na całe życie.

25. Dwużeństwo. — Kara: więzienie od roku do 5 lat.

26. Potwarz. — Kara: ciężkie więzienie od roku do 5 i 10 lat.

27. Danie zbrodniarzom pomocy. — Kara: więzienie od 5 miesięcy do roku i do 5 lat.

Występki i przekroczenia.

Rodzaje występków i przekroczeń są następujące:

A) Przestępstwa przeciwne bezpieczeństwu publicznemu, mianowicie:

a) przeciw publicznej spokojności i publicznemu porządkowi.

Takimi przestępstwami są: 1. zbiegowisko; 2. uczestnictwo w towarzystwach tajemnych lub związkach zakazanych; 3. znieważenie zarządzeń władz i podburzanie przeciw tymże; 4. podburzanie do nieprzyjacielskich kroków przeciw narodowościom, społeczeństwom religijnym itp.; 5. wyrządzenie obrazy prawnie uznanemu kościołowi lub towarzystwu religijnemu; 6. rozkrzewianie sekty religijnej od rządu nie dozwolonej; 7. publiczne znieważenie małżeństwa; 8. uszkodzenie grobów; 9. rozsiewanie fałszywych wieści itp.

b) przeciw publicznym zakładom i urządzeniom powszechnego bezpieczeństwa.

Takimi przestępstwami są: 1. kuszenie urzędnika do nadużycia władzy urzędowej; 2. obraza, wyrządzona publicznym urzędnikom i sługom lub straży; 3. odjęcie publicznych pieczęci urzędowych; 4. uszkodzenie publicznego oświetlenia; 5. uszkodzenie mostów, grobli; 6. pozłacanie i posrebrzanie monet itp.

c) przeciw obowiązkom publicznego urzędu.

Takimi przestępstwami są: obrazy, których się publiczny urzędnik lub sługa, w czasie sprawowania urzędu swego dopuszczają, udawanie publicznego urzędnika lub sługi itp.

B) Przestępstwa przeciw bezpieczeństwu pojedynczych osób:

a) które zagrażają i uszczerbek niosą pojedynczym ludziom, to jest osobistemu bezpieczeństwu co do życia, zdrowia lub też ciała.

Takimi przestępstwami są: 1. nieostrożne lub prędkie jeżdżenie; 2. nieprawne zajmowanie się sztuką lekarską; 3. zaniedbanie

chorego przez lekarzy; 4. zaniedbanie należnego dozoru nad dziećmi; 5. zaniedbanie doniesienia o wściekłym zwierzęciu; 6. zaniedbanie strzeżenia złośliwych zwierząt domowych itp.; 7. zaniedbanie przepisów w czasie morowego powietrza i chorób zaraźliwych; 8. zanieczyszczenia studni; 9. fałszowanie trunków itp.; 10. umyślne skaleczenie się, aby uniknąć służby wojskowej; 11. nadużycia karności domowej i szkolnej; 12. zastawienie drogi wozami, beczkami podczas nocy itp.

- b) które zagrażają bezpieczeństwu co do własności albo zarobkowania.

Takimi przestępstwami są: 1. niedbalstwo lub nieostrożność w obchodzeniu się z ogniem; 2. pomniejsze kradzieże; 3. złośliwe uszkodzenie cudzej własności; 4. nabywanie podejrzanego towaru; 5. oszustwo przy wadze i miarze itp.

- c) które zagrażają dobrej czci i dobrej sławie, lub bezpieczeństwu co do innych praw.

Takimi przestępstwami są: 1. bezzasadne obwinienie o zbrodnię, występki lub przekroczenie, lub o inne czyny nieuczciwe i nieobyczajne; 2. rozgłoszenie innych obelżywych, chociaż prawdziwych czynów z pożytku prywatnego i rodzinnego; 3. publicznie wyrządzone lżenia; 4. publiczne obelgi lub pokrzywdzenia uczynkowe; 5. zarzuty z powodu odbytej lub darowanej kary itp.

- C) Przestępstwa, które rażą publiczną obyczajność:

Takimi przestępstwami są: 1. nierząd między krewnymi lub powinowatymi; 2. cudzołóstwo; 3. zhańbienie; 4. nierząd i stręczenie do nierządu; 5. żebractwo; 6. gry zakazane; 7. pijaństwo itp.

O karze.

Kara za zbrodnie jak już wyżej wspomnieliśmy jest:

- a) śmierć, która się wykonywa przez powieszenie na szubienicy;
- b) więzienie, które jest prostem albo ciężkiem więzieniem, na całe życie, albo na czas pewny. Najkrótsza kara więzienia dotychczasowa za zbrodnie trwa w powszechności sześć miesięcy, najdłuższa lat dwadzieścia. Z karą więzienia zawsze jest przymus do roboty połączony.

Kara więzienia może być także zastrzoną, a mianowicie:

- a) przez post;
- b) przez wyznaczenie twardego łóża;
- c) przez trzymanie w oddzielnem więzieniu;
- d) przez odosobnione zamknięcie w ciemnej celi;
- e) przez wygnanie z kraju po odbytej karze.

Występki i przekroczenia karane będą:

- a) karą pieniężną;
- b) utratą towarów, rzeczy sprzedajnych lub sprzętów;
- c) utratą praw i upoważnień;
- d) aresztem;
- e) wydaleniem z jakiego miejsca, lub
- f) z jakiego kraju koronnego, lub
- g) ze wszystkich krajów koronnych cesarstwa austriackiego.

Kara aresztu ma dwa stopnie, a) areszt prosty, b) areszt ścisły.

W ogólności najkrótszy areszt liczy godzin dwadzieścia cztery, najdłuższy zaś miesięcy sześć.

Kara za występki i przekroczenia może być zastrzona:

- a) przez post;
- b) przez cięższą robotę;
- c) przez wyznaczenie twardego łóża;
- d) przez trzymanie w oddzielnym areszcie;
- e) przez odosobnione zamknięcie w ciemnej celi.

O umorzeniu karygodnych czynów.

Zbrodnie, występki i przekroczenia umarzają się;

- a) przez śmierć winowajcy;
- b) przez odcierpienie kary;
- c) przez darowanie kary;
- d) przez przedawnienie:

1. Zbrodnie umarza się przez przedawnienie, jeżeli winowajca od dnia popełnionej zbrodni nie był pociągany do odpowiedzialności przez następujący czas;

- a) przez lat 20, jeżeli popełnił zbrodnie ulegającą karze więzienia na całe życie;
- b) przez lat 10, jeżeli popełnił zbrodnie ulegającą karze więzienia od 10 do 20 lat;
- c) przez lat 5, jeżeli popełnił zbrodnie ulegającą karze więzienia od 6 miesięcy do 5 lat.

Przedawnienie atoli jedynie temu tylko przysłuży, który:

- a) ze zbrodni żadnego więcej już pożytku w rękę nie ma;
- b) o ile przymiot zbrodni dozwala, szkodę wedle sił swych wynagrodził
- c) z krajów tych nie uszedł, i
- d) w przeciągu czasu, do przedawnienia oznaczonym, żadnej więcej zbrodni nie popełnił.

2. Czas do przedawnienia przy występkach i przekroczeniach wynosi trzy miesiące, pół roku i rok cały, według czasu i stopnia kary, który jest w ustawie oznaczony.

We wszystkich zaś przypadkach, w których sądowe dochodzenie jedynie tylko na żądanie strony może mieć miejsce (np. przy obrazie honoru), umarza się karygodny czyn, jeżeli strona interesowana do sześciu tygodni skargi nie wniesie.

O postępowaniu w przypadkach przekroczeń.

Przedewszystkiem nadmienić wypada, że przekroczenia do sądów powiatowych, zaś występki i zbrodnie do sądów obwodowych i krajowych należą i tamże sądowne bywają. Przepisy o postępowaniu przy zbrodniach i występkach są za obszerne, abyśmy je tu umieszczać mogli. Nadmienimy tedy tylko o postępowaniu w przypadkach przekroczeń, które jedynie na żądanie stron interesowanych karane być mogą. — Gdy sąd z podanej skargi lub doniesienia, poweźmie wiadomość o przekroczeniu, ustanawia termin, tj. dzień i godzinę do rozprawy, i przedwoływa oskarżyciela (poszkodowanego), oskarżonego i świadków. Na wyznaczony dzień i godzinę

trzeba się koniecznie stawić do sądu, bo gdyby się oskarżyciel punktualnie nie stawił, sędzia mógłby się domniemywać, że od skargi odstąpił i oskarżonemu winę darował.

Oskarżonemu wolno jest, przybrać sobie zastępcę.

Rozprawa jest jawną i rozpoczyna się od wysłuchania oskarżyciela, potem następuje przesłuchanie obwinionego, a gdy tenże nie przyznaje się do winy, przesłuchuje się świadków. Następnie słucha się wniosków oskarżyciela, tudzież odpowiedzi obwinionego i jego obrońcy. Po skończonej rozprawie sędzia natychmiast wydaje wyrok i ogłasza go razem z powodami.

Jeżeli ogłoszonym wyrokiem strona uważa się być skrzywdzoną, wolno jej odwołać się do sędziego wyższego tj. do sądu obwodowego (krajowego). Odwołanie musi być najdłużej do trzech dni w tym sądzie, który wyrok wydał, zapowiedziane, a wywód odwołania do ośmiu dni tamże podany.

W końcu dodać jeszcze należy, iż doniesienia lub skargi zawierać w sobie powinny:

- a) dokładne opisanie czynu;
- b) wymienienie czasu i miejsca popełnionego czynu;
- c) dokładne wymienienie nazwiska, zatrudnienia i miejsca zamieszkania skarżyciela, oskarżonego i świadków.
- d) żądanie wprowadzenia postępowania karnego i ukarania winnego;
- e) żądanie nagrody kosztów a według okoliczności nagrody za poniesioną szkodę.

Wszelkie podania i protokoły sądowe w sprawach karnych nie podlegają opłacie stempla.

Podania pojedyncze tj. w jednym egzemplarzu wystosować należy. Zasądzony na karę więzienia nieprzenoszącą sześć miesięcy, może upraszać o odroczenie kary, jeżeliby przez niezwłoczne wykonanie kary jego stan zarobkowy albo utrzymanie jego niewinnej rodziny ucierpiały lub w nieporządek weszły. Życzeniu temu może być wtenczas zadość uczynione, jeżeli o ucieczkę zasądzonego obawy nie ma. Odpowiednie podanie wnieść należy do sądu I. instancji tj. do sądu obwodowego, który na sześciotygodniowe odroczenie zezwolić może.

Wzory podań w sprawach karnych.

Skarga o obrazę honoru.

(Wszelkie podania w sprawie karnej są bez stempla).

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego w Jabłonkowie.

Karol Hanzel, chałupnik w Istebnej
prosi o ukaranie Pawła Gawlasa zagrodnika w Istebnej
z powodu obrazy honoru.

We wtorek, dnia 24. czerwca 1898 idąc po południu z moim sasiadem z Jabłonkowa, zaczął mnie Paweł Gawlas z Istebnej na polnej drodze, wołając na mnie z daleka „ty sakramencki gałganie, staraj się o siebie a nie o innych ludzi.“ itp.

Okoliczności te w razie zaprzeczenia udowodnić mogą świadkowie:
Józef Karas, gospodarz w Istebnej i Zuzanna Szymek, wyrobnica w Istebnej.

Ponieważ tej zniewagi przemilczeć nie mogę, tedy upraszam, aby: Świetny c. k. Sąd powiatowy po zbadaniu tej sprawy Pawła Gawlasa ukarać i na zwrot kosztów sądowych zasądzić.

Karol Hanzel.

Inny wzór.

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego w Bielsku.

Franciszek Kubok, robotnik fabryczny w Wapiennicy

prosi o ukaranie Alojzego Lejczyka, parobka u p. K. Wichnera w Wapiennicy z powodu przekroczenia przeciw bezpieczeństwu czci.

W sobotę, dnia 29. sierpnia 1898 wygadywał Alojzy Lejczyk w gospodzie Mojżesza Immerdufta w mojej nieobecności przeciw mojej osobie a pomiędzy innemi wyraził się publicznie, że „jak mnie gdzieś złapie, to mię porządnie nabije“.

Świadcami, którzy groźbę tę słyszeli, są: Antoni Gawor, Józef Pindór i Stanisław Herliczka wszyscy robotnicy fabryczni we Wapiennicy.

Wnosząc niniejszą skargę proszę, aby:

Świetny c. k. Sąd powiatowy w Bielsku raczył Alojzego Lejczyka za obrażę na czci ukarać i na zwrot kosztów go zasądzić.

Franciszek Kubok.

Inny wzór.

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego w Boguminie.

Paweł Marcol, chałupnik w Pułławie

prosi o ukaranie Józefa Łamacza za obelgę wyrządzoną zmarłemu Janowi Marcolowi w Pułławie.

Józef Łamacz, który całe życie ojca mojego Jana Marcola prześladował jeszcze teraz nawet w grobie spokoju mu nie daje.

Zeszłej niedzieli tj. dnia 17. marca 1898 powstał znów Józef Łamacz przeciw mojemu ojcu i nazwał go w gospodzie p. Karola Lewickiego publicznie cyganem, złodziejem itp.

Na udowodnienie powyższych okoliczności stawiam świadków Jana G., Andrzeja S. i Karola D. wszystkich gospodarzy w Pułławie.

Ponieważ podobne obelgi uwłaczają dobremu imieniu i sławie mojego ojca, tedy jestem przymuszony bronić dobrą pamięć zmarłego i upraszam:

Świetny c. k. Sąd powiatowy raczy po przeprowadzonym śledztwie Józefa Łamacza za obelgę rzuconą na mojego zmarłego ojca Jana Marcola ukarać i na zapłacenie kosztów sądowych zasądzić.

Paweł Marcol.

Skarga o ciężkie pokaleczenie ciała.

(Sprawa karna).

Do Świetnej c. k. Prokuratury państwowej w Cieszynie.

Maryan Suchanek, ślusarz w Radwanicach

donosi o napadzie na publicznej drodze i o ciężkim pokaleczeniu jego brata Adolfa Suchanka.

Wczoraj o godz. 9. wieczorem szedłem z moim bratem i z moim kolegą Janem Bertą z Polskiej Ostrawy drogą powiatową do domu. Przy

gospodzie Macieja Radeckiego stało około 5 mężczyzn, którzy do nas przyskoczyli i rozpoczęli bijatykę na kije a kiedyśmy się zabrali do ucieczki, rzucali napastnicy kamieniami na nas. Ja zostałem pokaleczony kijem, również kolega Jan Berta a mój brat ciężko w głowę raniiony kamieniem. Lekarz oświadczył, że jestto ciężkie uszkodzenie ciała.

Donoszę o tem Świetnej c. k. Prokuratury z prośbą o spieszne naoczne obejrzenie sądowe pokaleczonego brata i rozpoczęcie śledztwa przeciwko winowajcom.

W Radwanicach, dnia 9. sierpnia 1898.

Marcin Suchanek.

Prośba o odroczenie rozprawy karnej.

(Sprawa karna).

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego w Słtrumieniu.

Adam Kłos, rolnik w Hownicy l. 28

uprasza o 14.-dniowe odroczenie rozprawy karnej ustanowionej na dzień 30. marca 1898 względem obrazy czci.

Wskutek skargi Adama Nieborowskiego względem obrazy czci ustanowiony został termin do rozprawy karnej na dzień 30. marca 1898.

A W dniu tym jednak nie mogę stawić się do rozprawy, bo już od kilku dni choruję a gdy choroba moja jak świadectwo lekarskie pod A załączone opiewa, jeszcze kilkanaście dni potrwa, tedy upraszam Świetny c. k. Sąd powiatowy, aby powyższą rozprawę karłą na dni 14 odroczyć raczył.

W Hownicy, dnia 28. marca 1898.

Adam Kłos.

Prośba o zawezwanie świadków.

(Sprawa karna).

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego w Sko'czowie.

Paweł Rubek, w Skotnicy

uprasza o powołanie świadków do rozprawy karnej na dzień 26. marca 1898 względem kradzieży 4 gęsi.

Zawezwany zostałem do c. k. Sadu na dzień 26. marca 1898 względem mniemanej kradzieży 4 gęsi. Udowodnić mogę świadkami, że gęsi, które posiadam, nie pochodzą z kradzieży, ale, że je na dniu 6. marca b. r. od Macieja Solniczki z Cisownicy kupiłem a ponieważ z zarzutów kradzieży oczyścić się pragnę, dlatego upraszam: aby c. k. Sąd powiatowy następujących świadków: Macieja Solniczkę handlarza z Cisownicy, Józefa Kaczkę, gospodarza pod l. 85 i służącą jego Katarzynę Mockówną ze Skotnicy do rozprawy karnej na dzień 26. marca br. ustanowionej zawezwać i na powyższe okoliczności przesłuchać raczył.

Paweł Rubek.

Zgłoszenie odwołania.

(Sprawa karna).

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego w Skoczowie.

Paweł Rubek, ze Skotnicy

zapowiada odwołanie przeciw wyrokowi z dnia 26. marca br. względem kradzieży 4 gęsi.

Ponieważ wyrokiem na dniu wczorajszym ogłoszonym w sprawie o kradzież 4 gęsi, w całej jego osnowie jestem pokrzywdzonym, przeto zapowiadam odwołanie przeciw temuż wyrokowi i upraszam Świetny c. k. Sąd powiatowy, aby raczył zgłoszenie odwołania przyjąć do wiadomości i mnie wyrok celem wniesienia wyводу odwołania doręczyć polecił.

Paweł Rubek.

Powyższe zgłoszenie podane być musi jednak do 3 dni po ogłoszeniu wyroku. Strona, która zgłosiła odwołanie, otrzyma ze sądu odpis wyroku na podstawie którego do 8 dni wnieść może sprzeciw do sądu I. instancyi tj. do sądu obwodowego.

Prośba o odroczenie kary.

Do Przświetnego c. k. Sądu obwodowego w Cieszynie.
(Sprawa karna).

Paweł Kryżyk, z Trzycieża

prosi o dwumiesięczną zwłokę kary ciężkiego więzienia pięciu miesięcy.

Według wyroku z dnia 5 lipca br. do l. 359, skazany zostałem za ciężkie pokaleczenie Antoniego Kępnego na karę ciężkiego więzienia 5 miesięcy, obostrzoną dwu razowym postem co tydzień. Kara ta nietylko dla mnie, ale i dla mojej familii jest smutnym wypadkiem, i jest tem dotkliwszą iż przypada na czas żniwa. Jest bowiem Świetnemu c. k. Sądowi wiadomo, iż posiadam realność w Trzycieżu, z której mam jedyne utrzymanie dla siebie i dla mojej familii; jeżeli tedy plonów polnych w należyty czas nie sprzątnę, nie będę miał przez cały rok środków do utrzymania się. Żona moja zaś zajęta opieką nad pięciorgiem dzieci, z których najstarsze 10 lat, najmłodsze półtora roku liczy, ledwo podoła pracy domowej i nie może się zająć gospodarstwem poza domem. Oprócz tego rozpocząłem właśnie konieczną i nieodwłoczną naprawę budynku gospodarskiego, i muszę mieć dozór nad robotnikami i dostarczać potrzebnego materiału. Moja obecność w domu najmniej dwa miesiące jest konieczną, jeżeli nie mam ponieść znacznej szkody, i narazić mojej niewinnej familii na wielki niedostatek.

Upraszam tedy Przświetnego c. k. Sądu obwodowego, aby uwzględniając powyższe z wszelką prawdą przytoczone okoliczności, raczył wykonanie wyroku na dwa miesiące odroczyć.

W Trzycieżu, dnia 30. lipca 1898.

Paweł Krzyżyk.

Część XI.

O podatkach bezpośrednich.

Nowa ustawa podatkowa, która właśnie weszła w życie, jest jeszcze ludowi mało znaną i dlatego prosimy z objaśnieniami niżej podanych pilnie korzystać.

Rodzaj podatku.

Podatek dzieli się na bezpośredni i pośredni.

Bezpośredni podatek jest ten, który „bez pośrednika“ a zatem wprost — czy to do gminy, czy też do urzędu podatkowego zapłacony być musi — zaś podatek pośredni jest ten, który za pomocą pośrednika ściągnięty zostanie (np. przy podatku konsumcyjnym jest gospodzki pośrednikiem pomiędzy płacącymi a urzędem).

Do bezpośredniego podatku należy:

1. Podatek gruntowy.
2. Podatek domowy.
3. Podatek zarobkowy.
4. Podatek rentowy.
5. Podatek osobisto-dochodowy.

Podatek gruntowy.

Powierzchnia ziemi, o ile jest użyteczną dla rolnictwa, podlega podatkowi gruntowemu.

Od podatku tego uwolnione są wszystkie nieurodzajne powierzchnie ziemi, jeziora i parzeliska o ile takowe są nieużyteczne, drogi, ulice, rynki, kanały, rzeki itp. wreszcie: cmentarze, miejsca budowlane i podwórza.

Jeżeli pole nieurodzajne zostało doprowadzone do stanu urodzajności, wtenczas nie trzeba zaraz płacić od tego pola podatku gruntowego, ponieważ nastąpić powinno uwolnienie na 10 lat.

Główna suma podatku gruntowego ustanawia się w drodze ustawy od 15 do 15 lat. Obecnie wynosi ona 71 milionów koron.

Na wypadek szkód elementarnych (np. gradobicie, powódź itp.) nastąpić musi stosunkowe odpisanie podatku gruntowego, jeżeli właścicielowi pola poniżej 4 hektarów przynajmniej $\frac{1}{4}$ część zniszczoną została lub jeżeli właścicielowi powyżej 4 hektarów dochód naturalny przynajmniej z jednego hektara zniszczony został. (Jeżeli np. gradobicie zrobiło szkody rolnikowi posiadającemu przeszło 4 hektary pola, na 60 złr. — a rolnik ten liczy, że dochód z 1 hektaru wynosi 40 złr., wtenczas szkoda obejmuje dochód z półtora hektaru).

Właściciel pola zobowiązany jest w razie nastąpionej szkody elementarnej wnieść do 8 dni podanie do urzędu podatkowego I. instancyi.

Jeżeli grozi niebezpieczeństwo, lub jeżeli szkoda nastąpiła bezpośrednio przed żniwami a zwłoka jest niemożliwą, wtenczas można zawiadomić natychmiast urząd gminny. W takim razie zobowiązany jest przełożony gminy wraz z szacownikami szkodę natychmiast zbadać, gdy tymczasem w innych wypadkach bada szkodę delegowany z urzędu podatkowego wraz ze zastępcą wydziału gminnego.

Na mocy rezultatu badania następuje częściowe uwolnienie od podatku gruntowego, przeciw czemu można wnieść sprzeciw (rekurs) do ministerstwa skarbu.

Jeżeli pole, w razie nadzwyczajnego wypadku elementarnego zostanie piaskiem lub szutrem zasypane w ten sposób, że przynajmniej przez 1 rok staje się zupełnie nieurodzajnem, wtenczas nastąpić może całkowite

uwolnienie od podatku gruntowego, jeżeli do 4 tygodni wniesionem zostało podanie do władzy.

Celem oszczędzenia pracy, może kilkanaście gospodarzy wnieść jedno podanie.

Zgłoszenie szkody elementarnej.

(Wolne od stempla).

Wewnątrz:

Świetne c. k. Starostwo!

Popołudniu, dnia 21. sierpnia powstała u nas ogromna burza połączone z silnem gradobiciem, które niżej podpisanym gospodarzom wyrządziło na płonach polnych ogromną szkodę.

W skutek ucierpianej szkody, żądamy niżej podpisani opustu podatku gruntowego. Ponieważ udzielenie tego zależy od wysokości szkody, przeto podajemy rzeczony wypadek elementarny do wiadomości i prosimy zarząd o zarządzenie zbadania wyrządzonej nam szkody przez komisję.

W Małych Kończycach, dnia 24. sierpnia 1898.

Antoni Koniczyna, rolnik l. 32.

Aloisj Siekierski, rolnik l. 48.

Ferdynand Pietruszka, chałupnik l. 22.

Zewnątrz:

C. k. Starostwo

we Frysztacie.

Wewnątrz wymienieni gospodarze w Małych Kończycach zgłaszają wypadek elementarny i proszą o zbadanie wysokości szkody.

Jeżeli grozi niebezpieczeństwo, lub badanie nie cierpi zwłoki, wtenczas — jak już powiedzieliśmy — oprócz powyższego podania, trzeba zażądać komisji z urzędu gminnego, co uczynić można ustnie.

Podanie o opust podatku gruntowego.

(Bez stempla).

Wewnątrz:

Świetne c. k. Starostwo!

Jak wiadomo, tegoroczne żniwo we wszystkich naszych okolicach wypadło mizernie. Zebrano zaledwie tyle, ile na wysiew gospodarze znów będą potrzebowali. Szczególnie my niżej podpisani gospodarze prawie żadnego zboża nie zebraliśmy. Znajdujemy się w trudnem położeniu, bo nie tylko, że nie posiadamy nawet tyle zboża, ile nam na zasiew potrzeba, ale brak nam nawet paszy dla bydła.

Spodziewaliśmy się, że po żniwach zapłacimy podatki i procenta od długów, tymczasem zawiodły nas nadzieje i jesteśmy w przykrem położeniu, które nas zmusza do niniejszej prośby o łaskawe uzyskanie opustu podatku gruntowego na rok jeden.

W Dębowcu, dnia 24. sierpnia 1898.

Karol Wolny, zagrodnik l. 16.

Józef Lipka, chałupnik l. 14.

itd. itd.

Zewnątrz:

C. k. Starostwo

w Cieszynie.

Wewnątrz podpisani gospodarze z Dębowca proszą o opust jednorocznego podatku gruntowego z powodu nieurodzaju.

Podatek domowy.

Podatek domowy oblicza się 1. według czynszu a względnie dzierżawy albo 2. według klasy, do której dotyczący budynek ze względu na ilość pięter i mieszkań należy. Podatek domowy nazywa się w 1. wypadku „podatek domowo-czynszowy“ (Hauszinssteuer) w 2. wypadku „podatek domowo-klasowy.“ (Hausclassensteuer).

Od tych ubikacyj nie płaci się podatku domowego, które nie są względnie nie mogą być używane do zamieszkania.

Wolne od podatku domowego nareszcie są: budynki rządowe, kościoły, szpitale, szkoły, domy dla ubogich, alumnaty, ratusze, mieszkania biskupów i księży, koszary i w ogóle budynki, które mocą rozporządzenia państwowego uwolnione są od podatku domowego.

Budynek wolny od podatku, który został wynajęty, podlega podatkowi domowemu.

Ażeby lud do budowania zachęcić, uwolnione są nowe budynki, lub przybudowane jako też przebudowania na 12 lat od podatku domowego.

Właściciele domów muszą co 2 lata zeznać, ile pobierają czynszu z mieszkań wynajętych. Zeznania te muszą być prawdziwe, gdyż inaczej następuje kara, która wynosi cały zatajony czynsz roczny, a oprócz tego zapłacony być musi podatek domowy podwójnie.

Ten, który doniesie o zatajeniu podatku, otrzyma połowę kary względnie według okoliczności kwotę przez urząd podatkowy wyznaczoną. Jeżeli doniesienie nastąpiło przez stronę płacącą podatek, wtenczas nie następuje kara.

Z ważnych powodów może być nałożona kara całkowicie lub częściowo zniesioną.

Jeżeli mieszkanie wynajęte zostało opróżnione, wtenczas należy uwiadomić o tem c. k. starostwo, ażeby uzyskać uwolnienie od płacenia podatku domowo-czynszowego. Również trzeba uwiadomić starostwo wtenczas, jeżeli strona opróżnione mieszkanie wynajmie. Uwiadomienia te wnosić należy do 14. dni.

Podatek zarobkowy.

Podatkowi zarobkowemu podlega każde zajęcie, które ma osiągnąć zysku na celu.

Od podatku zarobkowego są uwolnieni:

1. Publiczni i prywatni urzędnicy i ich pomocnicy i służba.
2. Rolnictwo, leśnictwo, ogrodnictwo, rybołówstwo i polowanie na własnym gruncie.

3. Przedsiębiorstwa państwowe.
4. Robotnice, które wykonują zwykłe prace ręczne bez pomocnic. (szwaczki, praczki itp.)
5. Czasowe wykonywanie zajęcia ubocznego przez mniejszych rolników.
6. Studenci od udzielania lekcyj i owe osoby, których udzielanie lekcyj jest ubocznem zajęciem.
7. Uboczne zajęcia, które rocznie nie przekraczają 50 złr.
8. Wykonywanie dzierżawy.

Osoby podlegające podatkowi zarobkowemu, które pracują najwyżej z jednym pomocnikiem mogą być na rok lub na 2 lata uwolnione od podatku zarobkowego.

Osoby podlegające podatkowi zarobkowemu dzielą się na 4 klasy: Do 1. klasy należą ci, którzy płacą wyżej 1000 złr. podatku zarobkowego.

" 2.	"	"	"	"	"	"	150	"	"	"
" 3.	"	"	"	"	"	"	30	"	"	"
" 4.	"	"	"	"	"	"	niżej 30	"	"	"

Ogólna suma podatku zarobkowego ustanowioną jest obecnie na 35,464.000 koron.

Dla każdej klasy czyli grupy ustanowiona jest komisya, którą wybierają delegaci wybrani przez osoby płacące podatek zarobkowy.

Najniższe stopy podatku zarobkowego są:

3 kor., 4 kor., 5 kor., 6 kor., 8 kor., 10 kor., 12 kor., 16 kor., 20 kor., 24 kor., 30 kor., 36 kor., 42 kor., 48 kor., 56 kor., 64 kor., 72 kor., 80 kor. itd.

Prośba o uwolnienie od płacenia podatku zarobkowego.

Wewnątrz:

(Stempel za 50 ct. przyklepić.)

Świetne c. k. Starostwo!

Niżej podpisany opodatkovany jestem za moje rzemiosło szewskie 10 koronami.

A Według potwierdzenia urzędu gminnego A żyję w największej nędzy, wykonuję rzemiosło za ledwie z uczniem a praca moja jest tem trudniejsza ponieważ mam do wykonywania prawie wyłącznie łątaninę. Jestem również chorowity, gdyż cierpię na żołądek, wskutek czego nie mogę szybko pracować i nie jestem w stanie z mojego zarobku utrzymać żonę i 3 małych dzieci, zaś na pokrycie podatku nie mogę już bezwarunkowo ani helera odłożyć.

Powołując się na powyższe powody wnoszę prośbę, aby niniejsze podanie przedłożono Świetnej Komisji podatku zarobkowego i aby ta ostatnia raczyła łaskawie uwolnić mnie za rok 1898 i 1899 od podatku zarobkowego.

Kazimierz Pawlik.

Zewnątrz:

C. k. Sarostwo w Bielsku.

Kazimierz Pawlik, majster szewski w Rudzicy l. 49

prosi o uwolnienie od podatku zarobkowego

Załącznik A w oryginale.

Podanie w celu złożenia rzemiosła.

Wewnątrz:

(Wolne od stempla).

Świetne c. k. Starostwo.

Dotychczas prowadziłem rzemiosło stolarskie w Pierścu i byłem opodatkowany rocznie 16 koronami.

Ponieważ jednak z dniem 1. lipca br. zaprzestałem rzemiosło moje wykonywać, przeto zwracam niniejszem pod % wykaz podatku zarobkowego i proszę złożenie rzemiosła przyjąć do wiadomości i zarządzić odpisanie podatku.

Aleksander Feber.

Zewnątrz:

C. k. Starostwo w Bielsku.

Aleksander Feber, stolarz w Pierścu pod l. 13 składa rzemiosło i prosi o odpisanie podatku zarobkowego.

Załącznik % w oryginale.

Podatek zarobkowy od publicznych przedsiębiorstw.

Przedsiębiorstwa, które rachunki roczne publicznie składać muszą, płacą podatek zarobkowy według zysku osiągniętego z roku poprzedniego. Wolne od podatku zarobkowego są np. kasy według systemu Raifeisena.

Inne towarzystwa zarobkowe lub gospodarcze, które ograniczają się na swych członków, są wówczas wolne od podatku, jeżeli ich roczny zysk nie przekracza 300 zlr.

Podatek rentowy.

Podatkowi rentowemu podlegają różne renty, dywidendy, i odsetki od wkładek lub rozpozyczanych pieniędzy. Podatek ten jest nadzwyczaj mały, gdyż wynosi on pominawszy małe wyjątki 2% od czystego dochodu np. od uzyskanych odsetek. Od wkładek włożonych w kasach płaci się tylko 1½ % od odsetek. Kasy płacą zazwyczaj podatek ten bez potrącenia. Ze względu, że z podatkiem tym lud nasz prawie nic niema do czynienia, opuszczamy dalsze objaśnienia w tym względzie.

Podatek osobisto-dochodowy.

Podatkowi osobisto-dochodowemu podlegają wszyscy ci, którzy mają rocznie więcej aniżeli 600 zlr. dochodu.

Jako dochody uważa się nie tylko rzeczywiste dochody, ale także np. wartość najmu mieszkania jeżeli osoba mieszka w domu własnym i nawet wartość najmu mieszkania, chociażby takowe było niewynajęte.

Do wydatków tymczasem wpisać można wszelkie wydatki połączone z utrzymaniem i zabezpieczeniem powyższego dochodu a takimi są: premie asekuracyjne, podatki i procenta od długów.

Podatek osobisto-dochodowy wynosi:

od więcej jak		włącznie do:		podatek :	
	złr.	—	złr.		
1. stopień	600	—	625	3	złr. 60 ct.
2. "	625	—	650	4	" "
3. "	650	—	675	4	" 40 "
4. "	675	—	700	4	" 80 "
5. "	700	—	750	5	" 40 "
6. "	750	—	800	6	" — "
7. "	800	—	850	6	" 80 "
8. "	850	—	900	7	" 60 "
9. "	900	—	950	8	" 40 "
10. "	950	—	1000	9	" 20 "
11. "	1000	—	1100	10	" — "
12. "	1100	—	1200	12	" — "
13. "	1200	—	1300	14	" — "
14. "	1300	—	1400	16	" — "
15. "	1400	—	1500	18	" — "

itd. itd.

Płacący podatek dochodowy wybierają również komisję szacunkową, która zeznania stron następnie bada.

Wszelkie podania w sprawach podatkowych wnosi się do c. k. sądownictwa, które zwykle ostemplowane być muszą na 50 ct. Jeżeli sprawa dotyczy się zmniejszenia lub zwrotu podatku w takim razie podanie wniesione być może bez stempla. Zarzuty wniesione przeciw nakazom płatniczym w sprawie podatku osobisto-dochodowego wolne są od stempla, zaś zarzuty inne, ostemplowane być muszą do wartości 50 złr. 15 ct. od arkusza, zaś wyżej 50 złr. 36 ct. od arkusza.

Część XII.

Najważniejsze wiadomości dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Do stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych należą wszelkie stowarzyszenia zaliczkowe, kredytowe, surowcowe, produkcyjne, spożywcze, (konsumy) budowlane itp., które na podstawie ustawy z dnia 9. kwietnia 1873 założone zostały.

Stowarzyszenia te dzielą się na stowarzyszenia z ograniczoną poręką i z nieograniczoną poręką.

Każdy członek stowarzyszenia zawiązanego z poręką (odpowiedzialnością) ograniczoną, odpowiada w przypadku konkursu albo likwidacji za tegoż zobowiązania — o ile statut nie ustanawia wyższej kwoty odpowiedzialności — nie tylko swoim udziałem, lecz także jeszcze dalszą kwotą do wysokości udziału.

Zwykle jednak statut wyraźnie ogranicza wysokość odpowiedzialności.

Członkowie stowarzyszenia zawiązanego z nieograniczoną poręką odpowiadają nie tylko swoim udziałem ale nawet całym swoim majątkiem za wszelkie zobowiązania stowarzyszenia. To też osoby, które wkładają pieniądze do kas z nieograniczoną poręką, mają dla swych pieniędzy większą pewność, aniżeli takową mieć mogą w kasach miejskich.

Stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze płacić muszą dwa razy do roku za każde półrocze należności bezpośrednie, które zapłacone być muszą do 14. stycznia względnie do 14. lipca każdego roku. Należności opłacają się od wstępnego, od udziałów wpłaconych i wypłaconych jako też od wypłaconej dywidendy.

Należność ta opłaca się za pomocą wykazów.

Stowarzyszenie wystawia dwa równobrzmiące wykazy z obrotu i przedkłada takowe urzędowi podatkowemu, który jeden egzemplarz zatrzymuje dla siebie a drugi stowarzyszeniu zwraca.

Wzór wykazu.

Należności bezpośrednie zapłacone przez „Nadzieję“ stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką w Ustroniu za I. półrocze 1898.

Liczba bieżąca	Przedmiot	Dowód	Suma, od której należytość się oblicza		Wymiar należności.	
			zfr.	ct.	zfr.	ct.
1	Wpłacone udziały	Księga udziałowa	780	—	—	60
2	Wypłacone udziały	„	170	—	—	20
3	Wpisowe	księga kasowa i rejestr członków	14	—	—	05
4	Wypłacona dywidenda	księga udziałowa i kasowa	49	20	—	05
		Należy się . . .				90

W Ustroniu, dnia 12. lipca 1898.

Zarząd „Nadziei“ stow. zarejestr. z nieograniczoną poręką.

Szymon Walek.

Karol Mucha.

Należność powyższą wymierza się bowiem według skali I.

Stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze wpisuje się do rejestru przy sądzie handlowym. To też wszelkie podania wnosi się do sądu handlowego.

Chcąc założyć stowarzyszenie zarobkowe, trzeba najpierw ułożyć statut, zwołać następnie założycieli stowarzyszenia na pierwsze walne zebranie, które wybierze ze swego grona dyrekcyę, radę nadzorczą itp. (według statutu). Po walnem zebraniu wnosi się podanie do sądu handlowego celem wpisania nowo założonego towarzystwa do rejestru. Do

podania załączyć trzeba notaryalnie lub sądownie potwierdzony odpis protokołu walnego zebrania, jeden egzemplarz statutu i oświadczenie członków dyrekcyi, iż wybór przyjmują. Podpisy członków, dyrekcyi na oświadczeniu muszą być jednak sądownie lub notaryalnie legalizowane.

Wzór podania do sądu w sprawie zarejestrowania firmy.

(Stempel za 1 złr.).

Do Wysokiego c. k. Sądu obwodowego jako handlowego
w Cieszynie.

„Łączność“ spółka spożywcza w Dziedzicach stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką

prosi o uprzejme przeprowadzenie zarejestrowania.

3. Załączniki.

A Jak załączony, sądownie potwierdzony odpis protokołu walnego
B zebrania *A* wykazuje, zawiązało się tutaj na podstawie załączonego statutu *B* z dnia 2. lutego 1898 towarzystwo pod nazwą „Łączność“ spółka spożywcza w Dziedzicach, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką.

Ponieważ statut ten odpowiada w zupełności wymaganiom ustawy z dnia 9. kwietnia 1873, a w szczególności zawiera wszelkie postanowienia, wymagane przepisem § 5 powyższej ustawy, raczy Wysoki c. k. Sąd handlowy po przyjęciu go do wiadomości polecić urzędowi rejestru handlowego wpisać załączony statut do rejestru stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych a zarazem w myśl § 6 ustawy zarządzić ogłoszenie w „Głosie ludu śląskiego“ wychodzącym we Fryszacie że:

1. na podstawie statutu z dnia 2. lutego 1898

2. zawiązało się stowarzyszenie z siedzibą w Dziedzicach pod firmą: „Łączność, spółka spożywcza w Dziedzicach, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką,“

3. którego przedmiotem przedsiębiorstwa jest dostarczanie swym członkom najlepszego towaru po najniższej cenie;

4. że czas trwania jest nieograniczony;

5. że dyrekcyę stanowią: pp. N. N. jako przewodniczący, N. N. jako kontrolor i N. N. jako kasyer wszyscy w Dziedzicach zamieszkali, którzy firmę w ten sposób podpisują, iż pod wyciśniętą pieczęcią (stampilą) swe nazwiska umieszczają, z tem, iż do ważności zobowiązania stowarzyszenia wystarczają 2. podpisy, którychkolwiek członków dyrekcyi:

6. że wszelkie ogłoszenia od stowarzyszenia umieszczane będą w czasopiśmie: „Głos ludu śląskiego“ we Fryszacie; gdyby zaś pismo to przestało wychodzić, w którymkolwiek innem polskim piśmie na Śląsku.

7. że za zobowiązania stowarzyszenia odpowiadają wszyscy członkowie swym pięciokrotnym udziałem.

C Równocześnie załączamy oświadczenie członków dyrekcyi *C* iż wybór w skład dyrekcyi przyjmują

„Łączność“

spółka spożywcza w Dziedzicach
stow. zarejestr. z ograniczoną poręką.

N. N.

N. N.

(Legalizacya sądowa lub notaryalna).

Wzór oświadczenia dyrekcyi.

Oświadczenie.

My niżej podpisani Antoni Grabiec, robotnik, Paweł Kucza, chałupnik pod l. 37 i Leopold Starzyczny, ślusarz, wszyscy w Dziedzicach zamieszkali, oświadczamy niniejszem, że wybór nasz w skład dyrekcyi towarzystwa „Łączność“ spółki spożywczej w Dziedzicach, uchwalony na walnem zebraniu z dnia 2. lutego 1898 przyjmujemy a równocześnie nadmieniamy, że pod pieczęcią w sposób niżej podany podpisywać się będziemy.

W Dziedzicach, dnia 7. lutego 1898.

Antoni Grabiec.

Paweł Kucza.

Leopold Starzyczny.

(Legalizacya notaryalna lub sądowa).

Jeżeli w następnym roku ustępuje jeden (lub wszyscy) z członków dyrekcyi i ponownie wybrany zostanie, wtenczas pomimo tego trzeba znów przedłożyć oświadczenie, że wybór przyjmuje.

Wzór podania do sądu w sprawie zmiany statutu.

(Stempel za 1 złr.).

Do Wysokiego c. k. Sądu obwodowego, jako handlowego
w Cieszynie.

„Łączność“ spółka spożywcza w Dziedzicach, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką

prosi o zmianę swego statutu.

1 załącznik.

A

Według załączonego, potwierdzonego odpisu protokołu A z walnego zebrania „Łączności“ spółki spożywczej w Dziedzicach, które się odbyło dnia 29. sierpnia 1898, powzięta została uchwała zmiany statutu w sposób następujący:

do § 19 przypisać należy: „i jednego zastępcę“ w ten sposób, że obecnie § 19 brzmieć będzie:

„Walne zebranie wybierze ze swego grona 3 członków do dyrekcyi i jednego zastępcę, którzy ustępować będą co roku, jednak mogą być ponownie wybrani.“

§ 36 statutu został zmieniony w ten sposób, że obecnie brzmieć będzie:

„Walne zebranie ogłoszone być musi przynajmniej 7 dni na-przód w jednym z pism polskich na Śląsku.“

Wysoki Sad raczy zmianę powyższą przyjąć do wiadomości i polecić urzędowi rejestru handlowego wpisanie jej do stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

„Łączność“

spółka spożywcza w Dziedzicach
stow. zarejestr. z ograniczoną poręką.

Antoni Grabiec.

Leopold Starzyczny

(Legalizacya sądowa lub notaryalna).

Wzór podania do sądu w sprawie zarejestrowania zmian w składzie dyrekcji.

(Stempel za 1 zhr. przylepić.)

Do Wysokiego c. k. Sądu obwodowego jako handlowego
w Cieszynie.

„Łączność“ spółka spożywcza w Dziedzicach, stowarzyszenie zare-
jestrowane z ograniczoną poręką
prosi o zarejestrowanie dyrekcji.

2 załączniki.

Według załączonego, potwierdzonego odpisu protokołu A z walnego zebrania „Łączności“ spółki spożywczej w Dziedzicach, które się legalnie odbyło dnia 27. stycznia 1899 wybrani zostali w skład dyrekcji w myśl § 19 statutu następujący członkowie: Józef Buchta, kowal; Zdzisław Konieczny, kolejarz; Antoni Kołodziej, chałupnik jako członkowie zarządu zaś Ferdynand Kobza, zagrodnik jako zastępca członka zarządu. Wszyscy w Dziedzicach zamieszkali.

Przyjmując wybór ten do wiadomości, raczy Wysoki c. k. Sąd handlowy polecić rejestrantowi handlowemu wpisanie wybranych do rejestru stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy firmie „Łączność“ spółka spożywcza w Dziedzicach i zechce zarządzić stosowne ogłoszenie w „Głosie ludu śląskiego“.

Oświadczenie nowo wybranych członków załączamy.

„Łączność“ spółka spożywcza w Dziedzicach
stowarzyszenie zarejest. z ogra. poręką.

Antoni Grabiec.

Leopold Starzychny.

(Legalizacja sądowa lub notaryalna).

Każde stowarzyszenie prowadzić musi rejestr członków, do którego każdemu nawet nieczłonkowi wolno wglądać.

Uchwały walnego zgromadzenia wpisywane być powinny w księgę protokołów, do której każdemu członkowi i władzy administracyjnej wolno wglądać. Ważny jest również § 35 ustawy z r. 1873, który brzmi:

Dyrekcya obowiązana jest na żądanie wydać każdemu członkowi odpis (odcisk) statutu stowarzyszenia z wszelkimi zmianami i uzupełnieniami, tudzież odpis zatwierdzonych zamknięć rachunków i bilansów za zwrotem kosztów i dokumenta te zaopatrzyć na żądanie swoim podpisem.

Oprócz tego dyrekcya powinna przedkładać władzy krajowej za pośrednictwem państwowej władzy administracyjnej odpis (odcisk) statutu stowarzyszenia, jakoteż wszelkie zmiany onego w przeciągu ośmiu dni po wpisaniu do rejestru a odpis zatwierdzonych zamknięć rachunków i bilansów w przeciągu dni 8 po zatwierdzeniu. Władze administracyjne mogą członków dyrekcji w razie potrzeby ukarać grzywną do 100 zhr.“

Ważnym jest również § 2 ustawy z dnia 21. maja 1873 dotyczącej należytości stemplowych, który powiada, że „książki i rejestra stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, w których zapisywane bywają wyłącznie stosunki prawne do członków, są wolne od należytości stemplowych itd.

A więc książeczki, do których wpisują się wybrane towary z konsumu, są również wolne od stempla.

Każda osoba przystępująca na członka do stowarzyszenia zarobkowego lub gospodarczego musi podpisać deklarację, gdyż inaczej przystąpienie nie miałoby mocy prawnej. Na członka do stowarzyszenia zarobkowego przystąpić mogą tylko osoby pełnoletnie, nie stojące pod kuratelą.

Wzór deklaracji.

Liczba członka.....

Deklaracja.

Przystąpienia do „Łączności“ spółki spożywczej w Dziedzicach, stowarzyszenia zarejstr. z ogr. poręką.

Przystępuję do „Łączności“ spółki spożywczej w Dziedzicach zarejestrowanej z ograniczoną poręką z udziałem wyraźnie koron i poddaję się wszelkim przepisom statutu z dnia 2. lutego 1898 wpisanego do rejestru stowarzyszeń na mocy uchwały c. k. Sądu obwodowego jako handlowego w Cieszynie. z dnia 21. lutego 1898 l. 378.

W Dziedzicach, dnia 14. kwietnia 1898.

Podpis.....

Stan lub zatrudnienie

Miejsce zamieszkania.....

Uchwała dyrekcyi

Część XIII.

Różne wzory.

I.

Przeciwko nadużyciom władzy ojcowskiej, przez które dziecię w prawach swoich zostaje ukrzywdzonem lub przeciwko zaniedbaniu obowiązków z władzą tą połączonych, nie tylko samo dziecię, ale nawet każdy kto o tem ma wiadomość a szczególnie najbliżsi krewni pomocy sądu zażądać mogą.

Sąd obowiązany jest przedmiot zażalenia zbadać i stosownie do okoliczności poczynić rozporządzenia.

Wzór doniesienia o nadużyciu władzy ojcowskiej.

(Stempel za 36 ct. przylepić).

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego we Frysztacie.

Paweł Szary, zagrodnik w Kąkolnej

donosi, iż Paweł Marek, siedlak w Kąkolnej nadużywa władzy ojcowskiej.

Mój sąsiad Paweł Marek obchodzi się ze swemi dziećmi niemiłosiernie już od dłuższego czasu, mianowicie od czasu, kiedy poprzestał pracy i zaczął w gospodarstwie wysiadywać, nieprzyodziewa ich i nie posyła do szkoły. Kiedy tylko przyjdzie pijany do domu, bije, katuje dzieci swoje a często wypędza półnagie podczas zimy do pola.

Zeszłej niedzieli popołudniu zaczął dzieci swoje bić i katować, tak że musiały u sąsiadów schronienia szukać a podobne piekło często się u niego odbywa.

Przez takie postępowanie niszczyją i marnieją jego dzieci cieleśnie i umysłowo.

Upraszam więc c. k. Sąd powiatowy, aby moje doniesienie do wiadomości przyjąć raczył i aby podobnemu nadużywaniu władzy ojcowskiej koniec położył.

W Kąkolnej, dnia 30. marca 1898.

Paweł Szary.

II.

Bardzo często napotykać można na gruntach długi pieniężne które tamże dłużej jak 50 lat ciążyą. Długi te zwykle dawno już są zapłacone ale przez niedbałość właściciela z księgi gruntowej zostały niewymazane. Kwitów na te długi niema, wierzyciel dawno nie żyje a jego dziedzice, którzyby uiszczenie długu poświadczyli, nie są znajomi. Zaś bez kwitu żaden dług nie może być z księgi gruntowej wymazany. W takich przypadkach nie pozostaje nic innego, jak prosić sądu o umorzenie podobnych długów. Na podaną prośbę wzywa sąd wierzyciela i jego dziedziców, aby się w przeciągu roku i sześć tygodni po odebranie kapitału zgłosili. W przeciwnym razie kapitał za umorzony uznanymby został.

Wzór prośby o rozpoczęcie kroków, celem umorzenia długów zastarzałych.

Do Świątynego c. k. Sądu powiatowego w Boguminie.
(Stempel za 1 złr. przylepić).

Karol Jaśkowski, właściciel posiadłości l. 31. w Michałkowicach
uprasza o rozpoczęcie stosownych kroków w celu umorzenia
długu 360 złr. w. a. na posiadłości l. 31 w Michałkowicach.
1 załącznik A.

Na mojej posiadłości pod l. 31 w Michałkowicach zapisany jest dług 360 złr. w. a. dla Adama Podeszwy z obligacyi dnia 15. paździer-
nika 1831 wystawionej przez byłego właściciela tejże posiadłości Pawła
Kostki jak to wyciąg z księgi gruntowej pod A wykazuje.

Ponieważ przez 50 lat nikt się o kapitał nie zgłosił a mnie ani wierzyciel ani jego dziedzice nie są wiadomi i ponieważ mi na wymazaniu tego długu z księgi gruntowej zależy, tedy upraszam Świątny c. k. Sąd powiatowy, ażeby w celu umorzenia powyższego długu ogłosić zechciał edykt w „Głosie ludu śląskiego“ wychodzącym we Fryszacie i dalsze kroki stosowne rozpocząć raczył.

W Michałkowicach, dnia 3. września 1898.

Karol Jaśkowski.

III.

Prośba o pozwolenie do złożenia kapitału w kasie depozytowej.
(Stempel za 36 ct. przyklepić).

Do Świątynego c. k. Sądu powiatowego w Jabłonkowie.

Jan Raszka, chałupnik w Karpętnej l. 20

prosi o zezwolenie na złożenie kwoty 300 koron do depozytu.

Z 2. rubrykami.

Jan Dygoś, chałupnik z Jaworzynki oddał mi podczas swojej choroby 300 koron do przechowania. Po jego śmierci przychodzi do mnie jego dziedzice i każdy domaga się, abym jemu pieniądze wydał. Ponieważ nie wiem komu się te pieniądze należeć będą, nie chcąc się narażać na nieprzyjemności, upraszam Świątny c. k. Sąd powiatowy w Jabłonkowie, aby raczył zezwolić na złożenie kwoty wynoszącej 300 koron do depozytu dla masy spadkowej Jana Dygosia, chałupnika z Jaworzynki i polecić c. k. urzędowi podatkowemu jako urzędowi depozytowemu przyjęcie rzeczonych kwoty.

W Karpętnej dnia 1. maja 1898.

Jan Raszka.

IV.

Prośba o wydanie wadyum z depozytu.

Do Świątynego c. k. Sądu powiatowego w Strumieniu.

Karol Głębicki, zagrodnik w Drogomyślu jako nabywca gruntu l. 7. w Drogomyślu

uprasza o wydanie wadyum składającego się z gotówki 400 złr. w. a.

Załącznik A i 2 rubryki.

Dnia 28. lipca 1898 nabyłem na publicznej licytacji grunt zagrodniczy l. 7. w Drogomyślu i złożyłem przy licytacji w sądzie wadyum składające się z 400 złr. w. a. w gotówce

Ponieważ warunki licytacji wypełniłem, tak że mi już dekret własności na ten grunt pod A wydanym został, upraszam:

Świątny c. k. Sąd powiatowy raczy zezwolić na wydanie mi z depozytu wadyum w kwocie 400 złr. i polecić c. k. urzędowi depozytowemu uskutecznienie tego wydania.

W Drogomyślu, dnia 7. listopada 1898.

Karol Głębicki.

V.

Prośba o oddanie majątku.

(Stempel za 36 ct.)

Do Świątynego c. k. Sądu powiatowego w Skoczowie.

Ludwik Smutny, właściciel gruntu w Golezowie

uprasza o nakaz Pawłowi Pniakowi do złożenia ostatecznego rachunku i oddania majątku.

Załącznik A.

A Według załączonej metryki pod *A* ukończyłem w dniu 1. marca 1898 24. rok życia mego. Jestem tedy pełnoletnim i do zarządzenia moim majątkiem uprawnionym a mój były opiekun jest prawnie obowiązany oddać odziedziczony po ojcu majątek i złożyć rachunek ostateczny z opieki. Ponieważ mój były opiekun pomimo nalegań dotąd ani rachunku nie złożył, ani majątku mi nie oddał, tedy zmuszony jestem uciec się pod opiekę sądu i upraszać:

Świętny c. k. Sąd powiatowy raczy byłemu opiekunowi Pawłowi Pniakowi nakazać, aby ostateczny rachunek z opieki złożył i majątek mi oddał.

W Goleszowie, dnia 15. maja 1898.

Ludwik Smutny.

VI.

Prośba o wydanie działu dziedzicznego z kasy sieroczej.

(Stempel za 36 ct.)

Do Świętnego c. k. Sądu powiatowego w Strumieniu.

Zuzanna Cholewik, w Zabłociu

uprasza o wydanie działu dziedzicznego z kasy sieroczej.

Załącznik *A* i 2 rubryki.

A Według metryki (rodnego listu) pod *A* załączonej ukończyłam 24. rok życia mego, wskutek czego skończyła się opieka moja, gdyż osiągnęłam przez pełnoletność prawo wolnego i nieograniczonego zarządu moim majątkiem.

Upraszam tedy Świętny c. k. Sąd powiatowy o wydanie mi mojego działu dziedzicznego po ojcu Janie Cholewiku z Zabłocia, składającego się z kapitału w wysokości 500 złr. oraz przyrostych podczas mojej opieki procentów i o stosowne polecenie c. k. urzędowi podatkowemu celem wydania mi rzeczowej kwoty.

W Zabłociu, dnia 1. maja 1898.

Zuzanna Cholewik.

Taryfa adwokacka.

Drobniejsze czynności adwokatów ustanowione są według taryfy mocą rozporządzenia ministeryalnego z dnia 11. grudnia 1897.

Taryfa dzieli się na 4 klasy. Do klasy 1. należą Wiedeń. Do klasy 2. należą miasta: Praga, Berno, Lwów, Kraków, Grac, Lublanna, Tryest, Solnogród, Innsbruck, Karlsbad, Marienbad, Meran i Ischl. Do 3. klasy wszystkie inne miejscowości, zaś do 4. klasy należą powiaty Trient i Rovereto w Tyrolu.

Ponieważ lud nasz ma do czynienia jedynie z klasą 3. a chyba od czasu do czasu z 2. klasą, przeto umieszczamy należytości tylko klasy 2. i 3.

Honorarium. *a)* Za ułożenie wniosku na obsadzenie kuratora dla strony przeciwnej, potwierdzenia podpisu na pełnomocnictwie, wniośki terminowe, zgłoszenia należytości w konkursie, wypowiedzenia pełno-

mocnictwa, wnioski doręczenia itp. płaci się według wartości rzeczy, o którą chodzi:

do 100 koron	=	2. klasa:	1 złr. 25 ct.,	3. klasa:	1 złr. — ct.
od 100 do 1000	"	"	1 " 75 " "	"	1 " 50 "
w innych wypadkach	=	"	2 " 25 " "	"	2 " — "

b) Za podania (o ile są zwykłego rodzaju) jako to: skargi o przyjęcie lub oddanie jakiejś rzeczy, wnioski stron jako też przeciwnika odwołującego się, wnioski celem uzyskania: dodatku stanu rzeczy, dodatku wyroku lub dodatku uchwały, wnioski celem uzyskania zwrotu kosztów bez względu na wynik sporu, wnioski celem cofnięcia odwołania, podania o zarządzenie postępowania amortyzacyjnego płaci się według wartości rzeczy, o którą spór chodzi a mianowicie:

od 100 koron	2. klasa:	1 złr. 50 ct.	3. klasa	1 złr. 50 ct.
od 100 do 400	"	"	2 " 25 " "	2 " — "
" 400 " 1000	"	"	2 " 75 " "	2 " 50 "
" 1000 " 2000	"	"	3 " 50 " "	3 " — "
od 2000 od każdego tysiąca	o 50 ct. więcej.			

c) Od terminów*) zwykłego rodzaju, przy których do rozprawy nie przyjdzie według wartości rzeczy, o którą chodzi:

od 100 koron	2. klasa	1 złr. 25 ct.	3. klasa	1 złr. — ct.
od 100 do 400	"	"	2 " 25 " "	2 " — "
" 400 " 1000	"	"	2 " 75 " "	2 " 50 "
" 1000 " 2000	"	"	3 " 50 " "	3 " — "
" 2000 od każdego tysiąca koron	o 50 ct. więcej.			

Za czekanie należy się od każdej choćby rozpoczętej pół godziny 1 złr. 25 ct. (2. klasa) a 1 złr. (3. klasa).

d) Za wnioski egzekucyjne dotyczące rzeczy ruchomych płaci się jak pod c).

e) Za wnioski egzekucyjne o sekwestrację lub o sprzedaż nieruchomości, jako też za podania o intabulację, prenotację, adnotację lub wymazanie płaci się według wartości rzeczy, o którą chodzi:

do 100 koron:	2. klasa:	1 złr. 75 ct.,	3. klasa:	1 złr. 50 ct.
od 100 " 400	"	"	2 " 75 " "	2 " 50 "
" 400 " 1000	"	"	3 " 75 " "	3 " 50 "
" 1000 " 2000	"	"	4 " 75 " "	4 " 50 "
" 2000 koron od każdego tysiąca koron	o 50 ct. więcej.			

Wrazie połączenia więcej wniosków w jednym podaniu, płaci się od każdego dalszego wniosku w sprawie do 100 koron 50 ct., zaś od 100 koron wyżej 1 złr.

f) Za inne w postępowaniu egzekucyjnym osobnem ułożeniem postawione wnioski:

do 100 koron:	2. klasa:	1 złr. 50 ct.,	3. klasa:	1 złr. 25 ct.
od 100 " 400	"	"	2 " — " "	1 " 75 "
" 400 " 1000	"	"	2 " 50 " "	2 " 25 "
" 1000 " 2000	"	"	3 " — " "	2 " 75 "
" 2000 tysięcy koron od każdego tysiąca koron	o 50 ct. więcej.			

*) Mieć zastępstwo w sądzie znaczy tyle, co mieć termin.

g) Za ułożenie podań, dotyczących rzeczy złożyć się mającej w sądzie, płaci się według c) zaś za ułożenie podań, dotyczących rzeczy, która ze sądu ma być wydana, płaci się przeciętnie o 50 ct. więcej.

h) za upomnienia :

do 100 koron : 2. klasa — zhr. 50 ct., 3. klasa : — zhr. 50 ct.
 od 100 „ 1000 „ „ „ — „ 75 „ „ — „ 75 „
 we wszystkich innych wypadkach 1 zhr. 25 ct. (2. klasa) zaś 1 zhr. (3. klasa).

i) Za wystawienie pełnomocnictwa dla adwokata 50 ct.

k) Za odebranie pieniędzy, zapisanie, obrachowanie, przechowanie i wydanie (tak samo papierów wartościowych) według wartości do 2000 koron $\frac{1}{4}\%$; jednak nigdy mniej jako 25 ct.; przez 2000 koron od kwoty przenoszącej 2000 koron $\frac{1}{20}\%$. Oprócz tego płaci się za fatygę na miejsce odbioru i na miejsce złożenia do 2000 koron: 1 zhr. 50 ct. nad 2000 koron zaś 2 zhr. we wszystkich klasach.

l) Za zwykłą informację na przeciąg $\frac{1}{4}$ godziny 1 zhr.

m) Za drogę funkcyonaryuszy adwokackich od pierwszej pół godziny 75 ct. (2. klasa) 50 ct. (3. klasa); od każdej dalszej choćby rozpoczętej $\frac{1}{2}$ godziny 50 ct. (w 2. klasie) 30 ct. (w 3. klasie).

Koszta podróży płacą się wówczas, jeżeli odległość przekracza 2 km. a mianowicie:

a) Należytość podróży: zwrot kosztów kolei, jako też powóz z kolei i do kolei i to: adwokatowi koleją 1. klasę i powóz dwukonny, koncypientowi adwokackiemu 2. klasę a powóz jednokonny, zaś innym funkcyonaryuszom 3. klasę i używanie wozu pocztowego, tramwaju a w razie braku takowego powóz jednokonny. Należytość za drogę: adwokatowi 1 zhr., koncypientowi 75 ct. innym funkcyonaryuszom 50 ct. od każdej $\frac{1}{2}$ godziny.

b) Należytość utrzymania: jeżeli nieobecność trwa przynajmniej 6 godzin, należy się za każdy dzień: adwokatowi 6 zhr., koncypientowi 4 zhr., innym funkcyonaryuszom 3. zhr.

c) Należytości przenocowania: te same należytości, jakie pod b).

d) Strata czasu: Za każdą choćby tylko rozpoczętą godzinę w podróży lub na miejscu, gdzie się interes załatwia: adwokatowi 2 zhr., koncypientowi 1 zhr.

Należytości manipulacyjne: Za odpisanie należy się od strony przy sprawach prawnych do 50 zhr. 10 ct. w innym razie 12 ct. w razie większego formatu, lub za odpisanie rachunku należy się 20 ct. Za nadanie na pocztę lub za odebranie receptu zwrótnego 10 ct. za wykupienie przekazu pocztowego 20 ct., za zanotowanie terminu 15.

Uwaga. Jak widzimy taryfa adwokacka jest nadzwyczaj wysoka. Dla spraw rozwleklejszych lub więcej trudniejszych taryfy niema. Strona jednak nie musi się zgodzić na żądanie adwokata i może rachunek adwokata podać do sądu celem zbadania takowego.

Tabela stemplowa.

Skala I. Na weksle.				Wal. złota	Skala II. Na dokumenta, które ani pod I. ani pod III. skalę nie należą, a zwłaszcza: kwity i zapisy dłużne.				Wal. złota	Skala III. Na dokumenta prawne				Wal. złota
				kor. gr.					kor. gr.					kor. gr.
od	150 kor.	do	150 kor.	— 10	od	40 kor.	do	40 kor.	— 14	od	20 kor.	do	20 kor.	— 14
"	300	"	300	— 20	"	80	"	80	— 26	"	40	"	40	— 26
"	600	"	600	— 40	"	120	"	120	— 36	"	60	"	60	— 38
"	900	"	900	— 60	"	200	"	200	— 64	"	100	"	100	— 64
"	1.200	"	1.200	— 80	"	400	"	400	1 26	"	200	"	200	1 26
"	1.500	"	1.500	1 —	"	600	"	600	1 88	"	300	"	300	1 88
"	1.800	"	1.800	1 20	"	800	"	800	2 50	"	400	"	400	2 50
"	2.100	"	2.100	1 40	"	1.600	"	1.600	5 —	"	800	"	800	5 —
"	2.400	"	2.400	1 60	"	2.400	"	2.400	7 50	"	1.200	"	1.200	7 50
"	2.700	"	2.700	1 80	"	3.200	"	3.200	10 —	"	1.600	"	1.600	10 —
"	3.000	"	3.000	2 —	"	4.000	"	4.000	12 50	"	2.000	"	2.000	12 50
"	3.600	"	3.600	4 —	"	4.800	"	4.800	15 —	"	2.400	"	2.400	15 —
"	4.000	"	4.000	6 —	"	5.600	"	5.600	20 —	"	3.200	"	3.200	20 —
"	4.800	"	4.800	8 —	"	6.400	"	6.400	25 —	"	4.000	"	4.000	25 —
"	5.600	"	5.600	10 —	"	7.200	"	7.200	30 —	"	4.800	"	4.800	30 —
"	6.400	"	6.400	12 —	"	8.000	"	8.000	35 —	"	5.600	"	5.600	35 —
"	7.200	"	7.200	14 —	"	8.800	"	8.800	40 —	"	6.400	"	6.400	40 —
"	8.000	"	8.000	16 —	"	9.600	"	9.600	45 —	"	7.200	"	7.200	45 —
"	8.800	"	8.800	18 —	"	10.400	"	10.400	50 —	"	8.000	"	8.000	50 —
i t. d. i t. d.					i t. d. i t. d.					i t. d. i t. d.				
Za każde 3000 k. wyżej dodaje się stempel po 2 k., suma niższa od 3000 k. za całkowitą wziętą być winna.					Wyżej 16.000 k. za każde 800 k. dodaje się stempel po 2 k. 50 g., suma niższa od 800 k. za całkowitą wziętą być winna.					Wyżej 8000 k. za każde 400 k. dodaje się stempel po 2 k. 50 g., suma niższa od 400 k., za całkowitą wziętą być winna.				

Objaśnienie.

Z początku będzie to dla każdego rzeczą cokolwiek trudniejszą załatwiać sprawy według niniejszego podręcznika, bo niejedni nie będą mieli pewności, czy tę lub ową rzecz dobrze napisał. W każdym jednak razie trzeba tę obawę przezwyciężyć i powinien każdy bezwarunkowo w domu sam sprawy pisać, bo trzeba wiedzieć, że jeżeli lud z „Adwokata ludowego“ korzystać będzie, wtenczas bardzo wiele oszczędzi a oświata pomiędzy ludem podniesie się ogromnie.

Ażeby lud do samoistnej pracy zachęcić, ofiaruje „Jedność“ bezpłatną poradę. Porady tej udziela towarzystwo „Jedność“ swym członkom bezpłatnie ale nie odmówi też porady tym, którzy są w posiadaniu „Adwokata ludowego.“ A więc jeżeli ktokolwiek potrzebuje bliższej informacji, niechaj się uda do „Jedności“ — albo jeżeli ktokolwiek napisał według podręcznika podanie, dokument lub tp. a jest co do ułożenia niepewnym, niechaj przśle całą sprawę „Jedności“ do przejrzania.

Adresować należy:

„Zarząd główny „Jedności“ w Cieszynie.“

Portoryum na odwrotną pocztę trzeba w liście dołączyć w znaczkach.

Bardzo wielu czytelnikom nie będą jasne wyrażenia: „podwójnie“ — „załącznik“ — „odpis“ — „rubryka“ itp. W tym względzie służę z objaśnieniem. Dajmy na to, że ktoś wniesie następujące podanie do sądu:

Do Świetnego c. k. Sądu powiatowego we Frydku.

Oddział:

(Stempel za 50 ct. przyklepić)

Wniosek

Macieja Kozła, chałupnika w Błędowicach
przeciw

p. Karolowi Dzikowi, chałupnikowi w
Szonowie l. 28.

o przesłuchanie świadka Józefa Kotuli
celem zabezpieczenia dowodów.

Załącznik A w oryginale i odpis,
podwójnie, 1 rubryka

Przed dawniejszym czasem wypożyczyłem p. Karolowi Dzikowi
200 zhr. w obecności świadka Józefa Kotuli, zagrodnika w Szonowie l. 31.

Według metryki A liczy świadek lat 72 i obawiać się trzeba każdej chwili jego śmierci. Ponieważ obawiam się, żeby w razie śmierci świadka dłużnik mojej należitości mi nie zaprzeczył, przeto stawiam:

wniosek, aby przesłuchano świadka p. Józefa Kotulę w sprawie wypożyczenia kwoty p. Karolowi Dzikowi celem zabezpieczenia w danym razie potrzebnego dowodu.

Maciej Kozieł.

A więc w powyższym podaniu napisałem: „Załącznik A w oryginale i odpisie, podwójnie, 1 rubryka.“

Cóż to znaczy? Znaczy to, że załącznik A (to jest metryka chrztu) załączony być musi do podania w oryginale i w odpisie; nastę-

pnie, że powyższe podanie napisane być musi dwa razy czyli, że wniesione być musi „podwójnie“ a po trzecie, że załączoną do podania być też musi jedna rubryka.

Cóż to jest rubryka? Rubryka (czyli napis) jestto górny napis podania. A więc jeżeli powyższe podanie zaczniemy pisać i przyjdziemy do słów: „Przed dawniejszym czasem itd.“ wtenczas napisaliśmy rubrykę.

Jeżeli zaś wzór powyższy napiszemy cały, w takim razie napisaliśmy podanie.

Możnaby powiedzieć, że podanie lub skarga składa się z 2 części a mianowicie z rubryki i z właściwego określenia rzeczy.

Przy podaniach do władz politycznych lub skarbowych pisze się rubrykę zewnątrz. (Patrz wzory podań do władz politycznych).

Podania wniesione być muszą na czystym, białym papierze. Podania pisać trzeba w ten sposób, żeby z lewej strony zostało na 5 cm wolnego miejsca. Uważać trzeba na odpisy załączników. Odpis musi być akuraty, musi on brzmieć zupełnie tak samo jak oryginał. A więc jeżeli w oryginale znajduje się błąd, to ten sam błąd musi też być w odpisie.

Ze względu, że odpisy wkładane bywają do zbioru dokumentów, które zostaną w roczniki związane, przeto trzeba ze strony wewnętrznej arkusza zostawić na 5 cm wolnego miejsca; a więc na stronie pierwszej z lewej zaś na stronie odwrotnej z prawej strony.

Piszemy w podręczniku o zlr. i centach, chociaż obecnie rozpoczyna się rachunek w koronach. Uczyniliśmy to dla tego, ponieważ lud do koron nie jest jeszcze przyzwyczajony i wydawałoby mu się to więcej kłopotliwym.

W końcu zwracamy uwagę, żeby strony od władz żądały polskich uchwał a więc żądać powinniśmy polskich wezwań (te nam władze doreczają muszą) polskich nakazów, polskich rezolucyj itd.

Kto otrzyma niemiecką odpowiedź, niechaj wniesie zażalenie do wyższej władzy i niechaj do tego zażalenia załączy ów niemiecki akt, jaki otrzymał od władzy.

Gdzie się wnosi zażalenia? Jeżeli sprawa dotyczy sądu, wtenczas wnosi się zażalenie do prześwietnego c. k. wyższego sądu krajowego (dla Ślązka w Bernie) a gdy to nic nie pomoże do wysokiego c. k. Ministerstwa sprawiedliwości w Wiedniu.

Jeżeli sprawa dotyczy władzy politycznej, wnosi się do wysokiego c. k. rządu krajowego (na Ślązku: w Opawie) a gdy to nie wiele skutkuje do wysokiego c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych w Wiedniu.

Jeżeli zaś sprawa dotyczy władzy skarbowej, wtenczas wnosi się zażalenie do prześwietnej c. k. dyrekcji skarbowej (na Ślązku: w Opawie) a jeżeli to nic nie skutkuje, do wysokiego c. k. Ministerstwa skarbu w Wiedniu.

Wzór zażalenia.

(Bez stempla).

Do Prześwietnego Wyższego c. k. Sądu krajowego w Bernie.

Karol Karpieł, chałupnik w Pruchnej

wnosi zażalenie z powodu doreczenia niemieckich uchwał przez c. k. sąd powiatowy w Strumieniu.

1 załącznik.

4 Dnia 17. grudnia 1898 przyniósł mi woźny sądowy załączony pod 4 nakaz płatniczy. Ponieważ nakaz ten wystawiony jest w języku niemieckim, którego ja wcale nie rozumiem, przeto zażądałem polskiego nakazu a niemieckiego przyjąć nie chciałem. Woźny jednak, zamiast zadość uczynić mojemu słusznemu życzeniu, przybił mi załączony nakaz na drzwiach i odszedł.

Przez takie postępowanie czuję się być bardzo pokrzywdzonym i dlatego wnosząc niniejsze zażalenie proszę Prześwietny c. k. Wyższy Sąd krajowy o poczynienie kroków, abymi nakaz płatniczy został w języku krajowym tj. w języku polskim doreczony.

Celem poparcia mojego żądania, odwołuję się do następujących okoliczności:

1. Wszystkie narody w Austrii mają ustawą zasadniczą zagwarantowane swoje prawo narodowościowe i dlatego żądam, żeby prawo Polaków na Śląsku nie było upośledzone i żeby równouprawnienie było przez władze wykonanem, jak sobie tego sam Najjaśniejszy nasz Monarcha życzy.

2. Jest nas Polaków na Śląsku (w księstwie Cieszyńskim) przeszło cztery razy tyle, jak Niemców, przeto sama sprawiedliwość tego wymaga, abyśmy Polacy mieli takie same prawa, jakie posiada tak szczupła liczba Niemców.

3. Ze względu, że nie władam dokładnie językiem niemieckim, nie mogę zrozumieć o co chodzi i nie mogę też wiedzieć, jakie kroki mam poczynić celem obrony mojej osoby. Tłumaczenie zaś połączone jest w każdym razie z większymi wydatkami, na które przecież ze strony władz narażony nie jestem być powinien, albowiem jeżeli my Polacy płacimy podatek, to chyba mamy też prawo zażądać takich urzędów, które z nami w naszym ojczystym języku obcować potrafią.

Powołując się na powyższe okoliczności, upraszam Prześwietny c. k. Wyższy Sąd krajowy o uwzględnienie mojego słusznego zażalenia.

W Pruchnej, dnia 21. grudnia 1898.

Karol Karpiel.

Mniej, więcej w sposób powyższy trzeba pisać zażalenia i domagać się swoich praw. Każdy choćby najmniejszy robaczek broni się, tylko lud polski na Śląsku ciągle jeszcze spi i pozwala sobie na wszystko. Są wprawdzie wyjątki ale te należą do rzadkości.

A teraz jeszcze coś nader ważnego nadmienić muszę.

Dzisiaj przychodzi do kancelaryi adwokata, każe sobie napisać skargę, prośbę, kup itp. zapłaci zaraz, lub zostawi zadatek a o więcej wcale się nie troszczy.

Otóż tego jest właśnie mało. Trzeba wiedzieć, że jeżeli u rzeźnika kupujecie mięso, to nie zgodzicie się na taki towar, jakiegoby Wam rzeźnik chciał urąbać, ale zażądacie albo wieprzowego — albo wołowego — albo cielęcego. A więc przychodząc do kancelaryi adwokata lub notaryusza powinniście zażądać napisania skargi, podania itp. w języku polskim a tego żądać powinniście bezwarunkowo, bo jeżeli nic nie mówicie, to się wszystko pisze po niemiecku — a my Polacy jesteśmy zawsze zerem, czyli niczem.

Pamiętajcie, że jeżeli człowiek płaci, to sobie też może rozkazać.

Sprzedaże realności powinny być ogłaszane w gazecie — i dlatego zwracam uwagę, aby strona która prowadzi egzekucję naprzód powiedziała adwokatowi, w której gazecie sprzedaż ma być ogłoszony, bo inaczej adwokaci ogłaszają sprzedaże w gazetach niemieckich, których przecież lud wcale nie czyta. Wten sposób lud niewinnie popiera pisma niemieckie.

Adwokaci żądają zwykle zapłaty od stron za swoją czynność a rzadko kiedy przedkładają rachunek (notę ekspensyjną).

Otóż zwracam uwagę, że strona ma prawo zażądać od adwokata rachunku a jeżeli rachunek ten zdawałby się za wysoki, może strona rachunek ten przedłożyć sądowi do zbadania. — Rachunek taki, gdzie chodzi o kilkanaście a nawet kilka dziesiąt złotych, ma wielkie znaczenie, gdyż nieraz znajdują się tam pozycye, które muszą być niższe.

Oczywiście, że rachunku za sporządzenie spraw łatwiejszych np. za napisanie jakiejś prośby, skargi lub tp. nie powinno się żądać, gdyż byłoby to dla strony kosztownem.

Spodziewam się, że powyższe objaśnienia nie będą (szczególnie dla ludu śląskiego) obojętne i że z takowych niejedną często będzie mógł skorzystać.

W końcu nadmienić muszę, że na stronicy 55 w 3. ustępie twierdzę, iż dawniejsza księga dokumentów została zniesioną i że odpisy wkładają się obecnie do aktów. Otóż w chwili, kiedy dotycząca część niniejszego podręcznika wydrukowana została, wydanem zostało rozporządzenie ministerjalne z dnia 17. grudnia 1898 l. 225 dz. u. p. § 4, które przywraca znów księgę zbioru dokumentów, niemniej przepis, że odpisy dokumentów po bokach muszą mieć próżne miejsca w szerokości do oprawy potrzebnej.

Podział księstwa Cieszyńskiego.

pod względem sądowym i politycznym.

A) Pod względem sądowym.

Księstwo Cieszyńskie podzielone jest na ośm powiatów sądowych, do których następujące miejscowe gminy należą.

I. Bielsko.

Do powiatu bielskiego należą:

1. Aleksandrowice (Alexanderfeld).	9. Ligota (Ellgoth).
2. Bielsko, miasto.	10. Kamienica (Kamnitz).
3. Bystra.	Olszawka górna.
4. Brunów.	11. Komorowice (Batzdorf).
5. Czechowice.	12. Mazańcowice (Matzdorf).
Komarowice.	13. Międzyrzecze dolne (Kurz-
Benardowice.	wald).
6. Dziedzice.	Franzfeld.
7. Jasienica (Heinzendorf).	14. Międzyrzecze górne.
8. Jaworze (Ernsdorf), górne,	15. Mikuszowice (Nikelsdorf).
średnie, dolne.	Olszawka dolna.
Błotnice (St. Genois).	16. Stare Bielsko.
Nałęcz.	17. Wapienica (Lobnitz).
Pielgrzym.	18. Zabrzeg.

II. Bogumin (Oderberg).

Do powiatu bogumińskiego należą:

1. Bogumin, miasto,	9. Pietrwałd.
2. Heremance.	10. Pudłów.
Muglinów.	Wierzbica.
3. Gruszów.	11. Radwanice.
4. Kończyce małe.	Lipina.
5. Lutynia niemiecka.	12. Rychwałd.
6. Lutynia polska.	13. Skrzeczon.
7. Michałkowice.	Nowa wieś.
8. Ostrawa polska.	14. Szonychel.
Hraniecznik.	Kopytów.
Shlidnów.	15. Wierzniowice.
Zamoście.	16. Zabłocie.

III. Cieszyn.

Do powiatu cieszyńskiego należą:

1. Bażanowice.	Ligota.
2. Błędowice dolne.	Podobora.
3. Bobrek.	22. Krasna.
4. Brzezówka.	23. Ligotka (kameralna).
5. Cierlicko górne.	24. Leszna dolna.
6. Cierlicko dolne.	25. Leszna górna.
7. Cieszyn, miasto.	26. Mosty.
Brandys.	27. Mnisztwo (Mönnichhof).
Frysztackie przedmieście.	28. Niebory.
Mała łąka.	29. Ogrodzona.
Przykopa.	30. Pastwiska.
Saska kępa.	Boguszowice.
Kamieniec.	Kalembice.
Wyższa brona.	31. Pogwizdów.
8. Datynie dolne.	Markłowice.
9. Dobracice.	32. Puńców.
Bukowice.	33. Ropica.
10. Domasłowice dolne.	34. Rzeka.
Kocurowice.	35. Sibica.
Wołowiec.	Błogocice.
11. Domasłowice górne.	36. Szobiszowice górne i dolne
12. Dziegielów.	Pitrów.
13. Gnojnik.	37. Śmiłowice.
14. Grodziszcz.	Rakowiec.
15. Gumna.	38. Stanisławice.
16. Guty.	39. Szumbark.
17. Hażlach.	40. Toszonowice dolne.
18. Kojkowice.	Szprochowice.
19. Mistrzowice.	Zawadowice.
Koniaków.	41. Toszonowice górne.
20. Końska.	Poleniny.
21. Kocobendz.	42. Trzanowice górne i dolne.

43. Trzynieć.
44. Trzycieź.
45. Wielopole.
46. Zamarska.

47. Żywocice.
48. Żuków dolny.
Koty.
49. Żuków górny

IV. Frydek.

Do powiatu frydeckiego należą :

1. Bartowice (Bartelsdorf).	15. Malenowice.
2. Błędowice górne.
Szpluchów.
Żermanice.	16. Morawka.
3. Błędowice średnie.	17. Noszowice.
4. Bruzowice.	18. Nowa wieś (Neuhof).
5. Datynie górne.	19. Październa.
6. Dobra.	20. Pržno.
7. Frydek miasto.
Nowy dwór.	21. Racimów.
8. Janowice.	22. Raszkowice.
9. Kaniowice.	23. Rzepiszczce.
Rakowiec.
Winohrad.
10. Kończyce wielkie (Gross-
Kunzensdorf).	24. Siedliszcze.
11. Leskowec.	25. Skalica.
12. Lhoty górne (Ellgoth).	26. Stare hamry (Althammer).
13. Lhoty dolne.	27. Stare miasto.
14. Lubno.	28. Szonów.
	29. Wencłowice.
	30. Wojkowice.

V. Frysztat.

Do powiatu frysztackiego należą :

1. Darków.	12. Orłowa.
2. Dąbrowa.	13. Olbrachcice.
3. Dzieńmorowice (Dittmannsdorf).
Kąkolna.	14. Piersna.
4. Frysztat, miasto.	15. Piotrowice.
5. Karwina.
Solca.	16. Poręba.
6. Kaczyce dolne i górne.
Otrębów.	17. Raj.
7. Kończyce wielkie.
Rudnik	18. Stare miasto.
8. Kończyce małe.	19. Stonawa.
9. Łęki.	20. Sucha dolna.
Kasparkowice.
10. Łazy.	21. Sucha górna.
11. Markłowice górne i dolne.	22. Sucha średnia.
	23. Zawada.
	24. Żebrzydowice (Seibersdorf),
dolne i górne.

VI. Jabłonków.

Do powiatu jabłonkowskiego należą :

1. Boconowice.	4. Gródek.
2. Bukowiec.	5. Istebna.
3. Bystrzyca.	Jasnowice.

6. Jabłonków, miasto.
Biała.
Leski.
Piosieczna.
Szygła.
7. Jaworzynka.
8. Karpentna.
9. Koniaków.
10. Koszarzyska.
11. Łyżbice.

12. Łomna.
Przelacz.
13. Milików.
14. Mosty.
15. Nawsie.
16. Nydek.
17. Odrzychowice.
18. Piosek.
19. Tyra.
20. Wędrynia.

VII. Skoczów.

Do powiatu skoczowskiego należą:

1. Bilowicko.	19. Kozakowice górne.
2. Bładnice.	20. Łazy.
3. Brenna.	21. Łączka.
4. Cisownica (Zeislowitz), wielka
i mała.	22. Lipowiec.
5. Dębowiec (Baumgarten).	23. Międzyświeć.
6. Godziszów.	24. Nierodzim.
Bładnice górne.
7. Goleszów.	25. Pierściec.
8. Grodziec.	26. Pogórz.
9. Górki małe.	27. Rostropice.
10. Górki wielkie.	28. Simoradz.
11. Harbutowice.	29. Skoczów, miasto.
12. Hermanice.	30. Świętoszówka.
Biery.
13. Iskrzyczyn.	31. Ustron.
14. Kisielów.	32. Wisła (Weichsel).
Tokarnia.
15. Kiczyce.	33. Wieszczyta.
16. Kostkowice.
Samlowiec.	34. Wielamowice.
17. Kowale.	35. Wiślica.
18. Kozakowice dolne.	

VIII. Strumień (Schwarzwasser).

Do powiatu strumińskiego należą:

1. Baków.
Rychuła.	9. Próchna.
2. Chybie.	10. Rudzica.
Laryszów.
3. Drogomysł.
Knaj.	11. Strumień, miasto.
4. Frelichów.	12. Zabłocie.
5. Iłownica.	13. Zaborze.
Uchylany.
6. Landek.	14. Zarzecze.
7. Mnich.	15. Zbytków.
8. Ochaby małe i wielkie.	

W każdym powiecie sądowym znajduje się sąd powiatowy dla spraw cywilnych i karnych. Na czele sądu powiatowego stoi sędzia powiatowy.

Przy każdym sądzie powiatowym znajdują się a) urząd ksiąg gruntowych, z urzędnikiem prowadzącym księgi gruntowe i b) urząd podatkowy.

Wszystkie ośm powiatów sądowych razem wzięte, tworzą Obwód sądowy. Sąd obwodowy (Kreisgericht) znajduje się w Cieszynie. Na czele tego sądu stoi prezydent sądu obwodowego i dodani mu są do pomocy radcy sądowi, adjunkci i auskultanci. Do czynności tego sądu należą a) ważniejsze sprawy cywilne, b) sprawy karne, mianowicie zbrodnie i występki.

B) Pod względem politycznym.

Księstwo Cieszyńskie podzielone jest pod względem politycznym i administracyjnym na trzy starostwa powiatowe.

1. Starostwo powiatowe cieszyńskie, do którego należą powiaty sądowe: cieszyński, jabłonkowski i frydecki.

2. Starostwo powiatowe frysztackie, do którego należą powiaty sądowe: frysztacki i bogumiński.

3. Starostwo powiatowe bielskie, do którego należą powiaty sądowe: bielski, skoczowski i strumiński.

Na czele każdego starostwa stoi: starosta powiatowy.

Słowniczek.

Ze względu, że lud nasz ciągle jeszcze używa prawniczych lub administracyjnych wyrazów w języku niemieckim, przeto umieszczamy niżej objaśnienie, aby nasz lud wiedział, jak się powinien po polsku wyrażać.

Amt — urząd.

Anmeldung — oznajmienie, zgłoszenie się.

Antrag — wniosek.

Anmerkung — adnotacya.

Anweisung — przekaz, zlecenie.

Aufheben — znieść, uchylić.

Auftrag — zlecenie, nakazanie.

Aussage — zeznanie.

Ausweis — wykaz.

Auszug — wyciąg, wypis.

Bedingung — warunek.

Befugnis — prawo, upoważnienie.

Behörde — władza.

Beleidigung — uraza, obelga.

Bergamt — urząd górniczy.

Bergwerk — kopalnia.

Bergmann — górnik.

Bescheid — rezolucya, uchwała.
odpowiedź.

Beilage — załącznik.

Berufung — odwołanie.

Berufungsausführung — wywód odwołania.

Bezirksgericht — sąd powiatowy.

Bezirk — powiat

(Idę do becyrku, powinno się mówić: idę do sądu lub idę na rozprawę)

Bezirksrichter — sędzia.

Bezirkshauptmann — starosta.

Beschluss — uchwała, postanowienie.

Chef — naczelnik.

Collaudirung — sprawdzanie.

Contumacirung — zaoczne zasądzenie.

Dienstbarkeit — służebność.

Ehrenbeleidigung — obelga, obraza
na czci, obraza honoru.

Ehepacten — umowy przedślubne
(smowy).

Einverleibung — wpis, intabulacya.

Einantwortungsurkunde — dekret
dziedzictwa.

Eingabe — podanie.

Einnehmer — poborca.

Eintragungsgebühr — wpisowe.

Erstreckung — odroczenie.

Erledigung — załatwienie.

Erbe — spadkobierca, dziedzic.

Erbschaft — spadek, dziedzictwo.

Erkenntnis — wyrok, orzeczenie.

Erlaß — rozporządzenie, reskrypt.

Enterben — wydziedziczenie.

Feuerwehr — straż ogniowa.

Finanzwache — straż skarbową.

Finanzwachmann — strażnik skar-
bowy.

Gebühr — należytość, opłata, taksa.

Gehalt — płaca, pensya.

Gerichtsbote — woźny.

Gerichtsdienner — służa sądowy.

Gesetz — ustawa, prawo.

Grundbuch — księga gruntowa.

Grundbuchsführer — urzędnik hi-
poteczny.

Hauptverhandlung — rozprawa
główna.

Heimatschein — świadectwo przy-
należności.

Kerkermeister — dozorca więzień.

Knappschaft — bractwo górnicze.

Kreisgericht — sąd obwodowy.

Lagergeld — składowe, opłata od
składu.

Landesregierung — rząd krajowy.

Landesausschuss — wydział kra-
jowy.

Landsturm — pospolite ruszenie.

Lastzug — pociąg towarowy.

Lehrbrief, Lehrzeugnis — list wy-
zwolenia.

Mahnbrief — list upominalny, upo-
mnienie.

Mahnverfahren — postępowanie u-
pominalne.

Mäkler — stręczyciel.

Markscheider — miernik górniczy.

Meldezettel — karta oznajmienia.

Nachnahme — pobranie (pocztowe).

Nebeneinlage — hipoteka uboczna.

Oberförster — nadleśniczy.

Obersteiger — nadstygar.

Oberingenieur — nadinżynier.

Oberlieutenant — porucznik.

Pacht — dzierżawa.

Pächter — dzierżawca.

Pauschale — ryczałtowe.

Personalzulage — dodatek osobowy.

Personenzug — pociąg osobowy.

Pfandrecht — prawo zastawu.

Reichsgesetzblatt — dziennik ustaw
państwa.

Rubrik — napis, rubryka.

Schmerzensgeld — wynagrodzenie
za pobicie.

Schuldschein — dłużny list, zapis
dłużny, obligacya.

Sitzung — posiedzenie.

Steckbrief — list gończy.

Steueramt — urząd podatkowy.

Steuereinnehmer — poborca.

Thierarzt — weterynarz.

Überschlag — kosztorys.

Umsatz — obrót.

Unterlehrer — nauczyciel młodszy.

Untersuchung — śledztwo.

Urtheil — wyrok.

Urkunde — dokument.

Verbrechen — zbrodnia.

Verdienstkreuz — krzyż zasługi.

Verein — związek.

Vergehen — występki.

Verhör — przesłuchanie.

Verlassenschaft — pozostałość.

Verschleiss — sprzedaż.

Verwalter — zarządca.

Verzehrungssteuer — podatek kon-
sumcyjny.

Vorladung — wezwanie.

Vormund — opiekun (poręcznik)

Waisenamt — urząd sierocy.

Zahlungsbefehl — nakaz zapłaty.

Zeugnis — świadectwo.

Zinsen — odsetki (procenta).

Zollamt — urząd cłowy.

Zuschlag — dodatek

Zustellung — doręczenie.

Spis rzeczy.

Część I.

(Postępowanie sądowe w obywatelskich sprawach spornych).

	Stronica.
Kto może prowadzić proces sporny	5
Czy do prowadzenia procesu cywilnego potrzeba adwokata?	5
Skarga o spłatę pożyczki (udzielonej na list dłużny)	7
„ „ „ „ („ „ świadka)	8
„ „ „ „ („ „ bez „)	8
„ „ zwrot rzeczy	9
„ „ zapłacenie za robotę	9
„ „ wzajemna	9
Wzór skargi odpornej (wzajemnej).	10
W jaki sposób powinna się strona przed sądem zachować?	10
Najważniejsze wiadomości o toku rozprawy	10
Podanie o udzielenie prawa ubóstwa	11
Skarga o naruszenie w posiadaniu	12
O wypowiedzeniach mieszkania lub najmu	13
Wypowiedzenie mieszkania	13
Wzór potwierdzenia	13
Zarzuty najemnika przeciw wypowiedzeniu	14
Podanie o wypróżnienie mieszkania	15
Podanie o spisanie zastawowe sprzętów	15
Postępowanie w sprawie nakazów płatniczych	15
Podanie o wydanie nakazu płatniczego	16
Zarzuty dłużnika przeciw nakazowi	17
O tymczasowych zarządzeniach	17
Prośba o zapowiedzenie	18
Skarga o przyznanie żądania przez zapowiedzenie zapewnionego	18

Część II.

(Sprawy przemysłowe.)

Rozdział przemysłu	19
Warunki samodzielnego wykonania przemysłu	20
Podanie w celu zgłoszenia wolnego przemysłu	20
Zgłoszenie o zezwolenie na prowadzenie rzemiosła	21
Ogólne przepisy o wykonaniu rzemiosła	22
Uwiedomienie o urzadzeniu drugiego sklepu	22
Rodzaj postępowania przy urzędzie politycznym	23

Część III.

(Sprawy gminne i prawo swojszczyzny).

O sprawach gminnych w ogólności	23
O przynależności do gminy	24
Wzór prośby o przyjęcie do gminy	25
Prośba obcokrajowca o przyzwolenie na przyjęcie do gminy	26

Część IV.

(O sprawach dotyczących wojskowości).

O wstąpieniu do wojska	27
Wzór podania opiekuna o zezwolenie na wstąpienie pupila do wojska	27
Oświadczenie ojca zezwalające na wstąpienie syna do wojska	28
Oświadczenie opiekuna na wstąpienie pupila do wojska	28

O stawiennictwie do poboru	Stronica. 28
Podanie o zezwolenie na stawiennictwo poza okregiem	29
O taksie wojskowej	29

Część V.

O polowaniu	30
Prośba o wystawienie paszportu broni	31

Część VI.

(O stowarzyszeniach i zebraniach).

Ogólne przepisy dotyczące stowarzyszeń	31
Podanie o założenie towarzystwa	32
Uwiedomienie o odbyć się mającem walnem zebraniu	32
Uwiedomienie o składzie wydziału	33
Wzór podania o zezwolenie na przedstawienie	33
Wzór zaproszenia na poufne zebranie	34
Wzór ogłoszenia o odbyć się mającem zgromadzeniu	35

Część VII.

(O umowach czyli kontraktach).

Ogólne objaśnienie o umowach	35
Kontrakt darowizny	36
" składowy	37
Wzór kontraktu przechowania	37
Kontrakt pożyczki	37
Wzór zwykłego listu dłużnego	38
Wzór listu dłużnego z zaręczeniem	39
Wzór listu dłużnego	39
Wypowiedzenie pożyczki	40
Wzór wypowiedzenia sądowego pożyczki	40
Kwit na pożyczkę zainstabulowaną	40
O legalizacyi	41
Wzór kwitu legalizowanego przez świadków	41
Kontrakt pełnomocnictwa	42
Wzór nieogr. pełnomocnictwa szczególnego	42
Inny wzór	42
Kontrakt kupna	43
" na pole	45
" " między ojcem i synem z zastrzeżeniem dożywotniego użytkowania	45
" " z zastrzeżeniem wymowku	46
" najmu i dzierżawy	47
Wzór kontraktu dzierżawy	48

Część VIII.

(O testamentach).

Ogólne przepisy	49
Wzór testamentu	52
Inny wzór	52
Kodycył	53
Spisanie ustnego testamentu	54
Odwołanie testamentu	54

Część IX.

(O księgach gruntowych).

Ogólne objaśnienie	54
O stemplach na podania hipoteczne	56
Wzór podania o intabulacyę kupna	56
Wzór podania o wpis prawa zastawu dla pożyczki	57
Wzór podania o intabulacyę różnych dokumentów	57

Polecone przez Towarzystwo lekarskie.

Rządowo uprawniony zakład fabryczny wód gazowych

wyrabia

Wody mineralne

sztuczne

pod kontrolą i nadzorem Komisji
przemysłowej, Towarzystwa lekar-
skiego.

Tańsze około 50% od wód rodzimych.

Cennik na żądanie.

Odnaczone 12 medalami zasługi.

K. Rząca i Chmurski w Krakowie

właściciele zakładu fabrycznego.

Do wiadomości

podaję Szan. P. T. Publiczności, że przyjmuję wszelkie **budowy**
jako też jakiegokolwiek prace wchodzące w zakres budownictwa
do wykonania pod dogodnymi warunkami.

E. WOLF,

egzam. majster cieślarski

we Frysztacie (droga cieszyńska).

Kancelarya c. k. notaryusza

Henryka Giełdanowskiego

we Frysztacie

znajduje się w rynku w domu p. Wiktora Hoffmanna

na 1. piętrze

w bliskości ratusza.

„Nowa Reforma“

najpoczytniejszy organ demokracji polskiej

wychodzi **w KRAKOWIE** co dzień

(z wyjątkiem niedziel i świąt).

Cena prenumeraty:

	rocznie:	półrocznie:	kwartalnie:	miesięcznie:
W Krakowie	16 złr. w. a.	8 złr. w. a.	4 złr. w. a.	1 złr. 35 ct.
Na prowincyi z przesyłką pocztową	20 „ „ „	10 „ „ „	5 „ „ „	1 „ 70 „
W Państwie Niemieckiem . . .	24 „ „ „	12 „ „ „	6 „ „ „	2 „ — „
We Włoszech, Francyi, Anglii, Belgii, Szwajcaryi, Turcyi i innych krajach	28 „ „ „	14 „ „ „	7 „ „ „	2 „ 35 „

Cena ogłoszeń:

Wiersz (65 mm. długi) drobnym drukiem, pierwszy raz 10 ct. powtórnie 5 ct.
W rubryce „Nadesłane“ wiersz drukiem garmond (78 mm. długi) każdy raz 30 ct.
W rubryce „Głosy publiczne“ wiersz drukiem garmond (78 mm.) każdy raz 50 ct.

Przy większych ogłoszeniach stosowny opust.

Prenumeratę i ogłoszenia przyjmuje wprost:

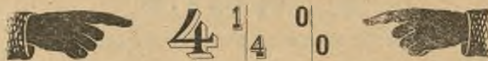
Administracya „Nowej Reformy“

w Krakowie

ulica św. Jana 13.

Ogłoszenie.

Niżej podpisana dyrekcyja podaje niniejszem do wiadomości, że począwszy od 1. stycznia 1899 płacić będzie

od wszystkich wkładek złożonych w
Banku rolniczym.

Procent obliczać się będzie jak dotychczas,
tj. od 1. a względnie od 15. każdego miesiąca.

Dyrekcya Banku rolniczego we Frysztacie:

Jan Matula.

H. Giełdanowski.

Aug. Musiałek.

TOWARZYSTWO OSZCZĘDNOŚCI I ZALICZEK

W CIESZYNIE

stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką

(w domu „pod złotym wołem“ na I. piętrze)

przyjmuje od członków i nieczłonków

wkłádki na oszczędność

do oprocentowania i płaci od nich

4 %

rocznie, za całe półmiesiące t. j. przy wkładkach od następnego 1. a względnie 16. dnia w miesiącu, a przy wyjęciach do poprzedzającego 1. a względnie 16. dnia w miesiącu. Kapitalizacya półroczna.

Pożyczki daje Towarzystwo na umiarkowany procent.

Godziny kancelaryjne co dzień, z wyjątkiem świąt i niedziel od godz. 8—12 przed południem i od godz. 2—4 po południu.

Towarzystwo przyjmuje wkładki na oszczędność i udziela pożyczek pod tymi samymi warunkami także w Filiach swoich:

w Jabłonkowie, Frysztacie, Boguminie
i Skoczowie.

Zarząd

Towarzystwa oszczędności i zaliczek, stowarzyszenia zarejestrowanego z nieograniczoną poręką:

A. Sikora,

A. Teper,

H. Filasiewicz.

Wiktor Hoffmann

we

Frysztacie, rynek.

Wskutek korzystnego zakupna, jestem obecnie
w położeniu sprzedawać następujące towary

o wiele taniej

aniżeli po cenach zwykłych:

Sukna, kamgarny, szewioty
na ubrania męskie i na zarzutki.

Materye na suknie, kretony, satyny,
chustki na głowę i do okrycia,
kamgarny na kaftanki dla kobiet.

Przybory krawieckie wszelkiego rodzaju,
parasole i parasolki
towary łokciowe

jakoteż

wszelkie drobiazgi dla upiększenia sukien,

rękawiczki

i t. d. i t. d.